

DOVADA VIE A DRAGOSTEI FAȚĂ DE PARTID

Trei fotografii... Brigada condusă de tovarășul Radu Vasile, de la „Clement Gottwald”, care la montarea primelor ferăstraie electrice depășește norma în medie cu peste 120%... O tinără textilistă — Stana Leca de la „Textila-Grivița” — ce realizează o depășire de normă de circa 14 la sută... Un muncitor mai vîrstnic — ștanțarul Radu Petre de la fabrica de încălțăminte „Kirov” — care-și împărtășește la stația de radioamplificare a fabricii metodele de muncă datorită cărora a realizat peste planul său, numai în luna octombrie, 2400 perechi talpi (angajamentul fiind de 1200) și a economisit 245 kilograme talpă (angajamentul fiind de 150 kilograme)...

Trei fotografii... Oameni de vîrste și profesii diferite, cu realizări diferite. Dar fiecare dintre aceste realizări este rodul aceleiași mari întreceri care a cuprins pe oamenii muncii din patria noastră. Pe oțelarii de la Reșița, care dau zilnic zeci de tone de oțel peste plan, și pe mineri din Ghelar, care lucrează în cantul celui de-al doilea cincinal. Pe muncitorii de la fabrica de postav din Buhuși, care realizează importante economii de materii prime, ca și pe muncitorii din întreprinderile Orașului Stalin, care, răspunzînd Chemării lansate de fruntașii în producție din Capitală, se străduiesc să îndeplinească și să depășească angajamentul de a crește productivitatea muncii cu 5 la sută și a scădea prețul de cost cu 1,8 la sută, pînă la 23 decembrie...

Contribuind la îndeplinirea înainte de termen a sarcinilor primului nostru cincinal, sporind acumulările socialiste, dînd cît mai multe produse peste plan, luptînd pentru scăderea prețului de cost și pentru realizarea de cît mai multe economii — așa înțelege întregul nostru popor muncitor să cinstească mărețul eveniment pe care-l constituie cel de-al II-lea Congres al Partidului Muncitoresc Român. Este cea mai vie dovadă a dragostei și devotamentului față de partidul care l-a condus și îl conduce din victorie în victorie, pe drumul fărîșirii unei vieți minunate.

COPERTA I: Tovarășul Cișpeanu Gavrila, muncitor la uzinele „Steagul Roșu” din Orașul Stalin, lucrează la o mașină de găurit cu patru capete. El și-a luat angajamentul ca, în cinstea celui de-al II-lea Congres al P.M.R., să realizeze o depășire de normă de 147 la sută.

Fotografie de S. STEINER

COPERTA a IV-a: Vedere din Orașul Stalin: zidurile vechii cetăți medievale.

Fotografie de M. BLEAHU

A 38-a ANIVERSARE A MARELUI OCTOMBRIE

Manifestările prilejuite de tradiționala Lună a prieteniei romino-sovietice au culminat prin festiva sărbătorire a celei de-a 38-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. În după-amiaza zilei de 6 noiembrie, a avut loc la Teatrul de Operă și Balet o adunare festivă. În cadrul acesteia a luat cuvântul tovarășul Miron Constantinescu, membru în Biroul Politic al C.C. al P.M.R., prim vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, care, după ce a arătat importante succese obținute de statul sovietic, a făcut o amplă analiză a realizărilor țării noastre în dezvoltarea economiei naționale și în ridicarea nivelului de trai material și cultural al oamenilor muncii. Subliniind faptul că toate victoriile poporului nostru se datoresc conducerii de către Partidul Muncitoresc Român, tovarășul Miron Constantinescu a arătat, în continuare, principalele sarcini care stau în fața noastră pentru asigurarea victoriei socialismului.

În dimineața zilei de 7 Noiembrie zeci de mii de cetățeni ai Capitalei, muncitori fruntași în producție, tehnicieni, ingineri și funcționari au participat la mitingul ce a avut loc pe Stadionul Republicii. În cadrul mitingului, au rostit cuvântări tovarășii Gh. Apostol, membru în Biroul Politic al C.C. al P.M.R., președintele Consiliului Central al Sindicatelor din R.P.R., A.A. Epișev, ambasadorul Uniunii Sovietice la București, și Ion Dragomir, fruntaș în întrecerea socialistă la uzinele „Mao Tze-dun“.

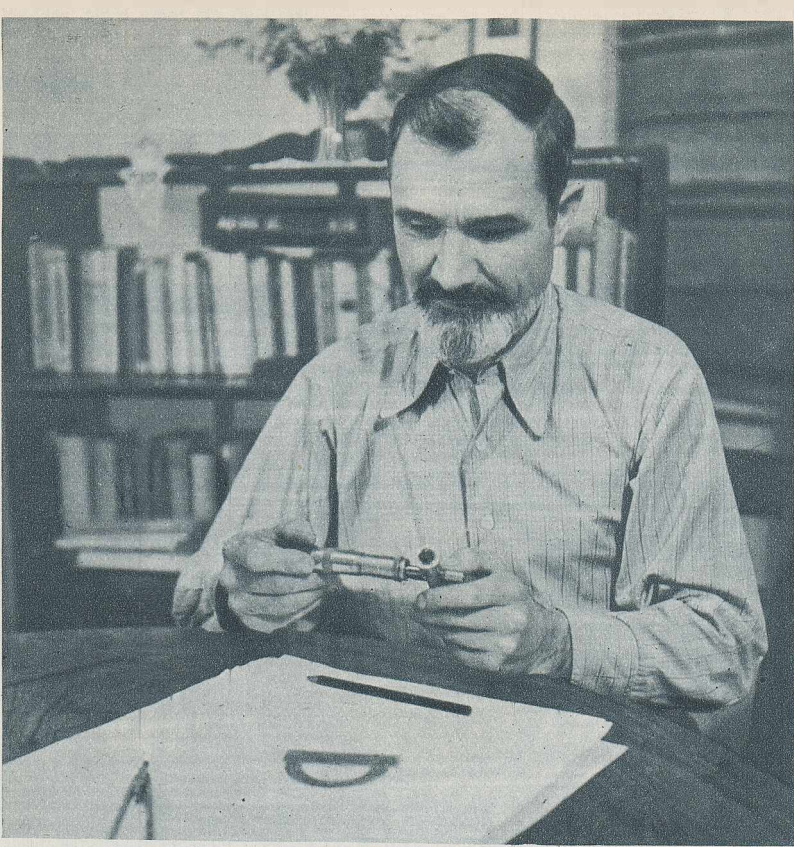
Sărbătorirea celei de-a 38-a aniversări a marelui Octombrie s-a transformat într-o puternică manifestare a dragostei oamenilor muncii din țara noastră față de Uniunea Sovietică și a hotărârii lor de luptă pentru pace și socialism.

Prezidiul adunării festive. La tribună, tovarășul Miron Constantinescu.

Aspect de la mitingul oamenilor muncii din Capitala, ținut pe Stadionul Republicii.

Într-un deceniu de muncă liberă, maestrul Artur Kasper a realizat singur peste 30 de inovații. Iată-l punând la cale înfăptuirea ultimei sale inovații.

In fața mea, stau înșirate câteva carnete cu însemnări. File boțite, roase, în care de-abia se mai observă semnele, odată negre și adinci, lăsate de creion. Numeroase nume și fapte înscrise aci s-au preschimbat demult în slove de tipar și mai apoi în imagini poate apropiate de sufletul cititorului. Carnetele nu și-au golit însă conținutul. Cu cât le răsfoiesc, cu atât însemnările par mai pline, mai noi, mai dornice de a evada din file, de a se așeza nerăbdătoare pe colile de tipar. Liniștea adâncă a nopții mă îndeamnă să pornesc iarăși o călătorie prin lumea notelor. Un gând ciudat îmi cere să leg, prin puncte cardinale precise, locurile colindate, să le unesc pe un singur meridian. Însemnările se răzvrătesc însă la acest gând. Fabricile, uzinele, orașele care au născut aceste note sînt atît de diferite, oamenii sînt atît de deosebiți ca înfățișare și caractere! Hunedoara, cu atmosfera ei stranie de așezare veche istorică și oraș modern industrial... Oamenii ei, cu mișcări parcă mai temeinate, mai grele și înfățișare vinjoasă... Orașul Stalin, tolănit într-un decor verde, la umbra Timpei, cu muncitori ageri și veseli... Bucureștiul vibrant, nervos, nerăbdător, populat de ființe grăbite, agitate, gălăgioase.

Dar dincolo de aceste aspecte elementare, în acei oameni cu nume și chipuri concrete simt că există ceva care-i leagă, care-i strînge ca un pol magnetic, care îi înșiruie de-a lungul unui singur meridian. Nu-i vorba de acea convențională linie geografică, care unește oameni sau locuri neînrudite poate cu nimic între ele. Acești oameni, care se desprind din file și-și capătă în amintire chipul lor cel de toate zilele, sînt legați între ei printr-o linie comună, atît de comună, că-i pierdem uneori sensul.

Aleg astfel din carnete, la întîmplare, trei oameni, muncitori simpli, poate cei mai simpli dintre cei ce împînzesc fabricile noastre, trei din zecile de muncitori pe care i-am cunoscut în peregrinajul gazetăresc din acest an și cărora le-am înscris numele în carnet, trebuie să recunosc, mai mult din obișnuință. Dar așa cum se întîmplă de multe ori în viață cînd ești absorbit de ceva anume, memoria mi-i aduce în față într-o viziune surprinzător de amănunțită. Și înainte de orice, domină puternic acea trăsătură comună care-i leagă, acel meridian nedefinit, sub forma unei neașteptate și strălucitoare descoperiri. Descoperire... Dar de cîte ori nu ni se întîmplă să trecem ani de zile pe aceeași stradă, pentru ca, într-o seară oarecare, să descoperim surprinși frumusețea ei și să ne îmbătăm atunci, într-o puternică senzație de luciditate, cu miremele teilor înfloriți.

Limitele devin imagine

Nu știu sigur dacă cineva i-a făcut portretul lui Ion Oprea. Pot spune însă cu certitudine că Oprea nu s-a gîndit să devină erou și nu și-a închinat viața acestui țel. El muncea de zeci de ani de zile la furnalele vechi ale Hunedoarei. Palmele i s-au

obișnuit într-atîta cu rîngile de fier, încît au dobîndit aceeași asprime și duritate. Poate că ceva din puterea fierului și din impenetrabilitatea șuvoiului de fontă i s-a strecurat și în brațe, și în vine. Cînd furnalul își slobozește din pîntecele gros odraslele de foc, nervoase, vijelioase, clocotitoare, Ion

Oprea se agită printre rine, dirijează fonta spre gurile de descărcare, sparge obstacolele ridicare la repezeală, veghează ca o santinelă neobosită hotarele furnalului, pînă ce ultimele scînteii se sting și ultimele șiroaie de metal se scurg lenese în oale. Pentru un neobișnuit, spectacolul acesta al descărcării furnalului e aproape insuportabil. Temperatura, gîlgițul lichidului, tunetele și șuierăturile enormelor agregate lovesc cu putere ochii, carnea, auzul. Pentru Ion Oprea, acesta e un lucru firesc, obișnuit. O parte oarecare a meseriei sale de furnalist. Poate că mai multă neliniște îi produce supravegherea furnalului în restul timpului, atunci cînd acesta pare un uriaș blînd, domolit, ascultător, atunci cînd nu mai are metalul în fața sa, ca pe un prieten sau un dușman căruia îi vede și simte intențiile și gîndurile. În aceste ore, el trebuie să smulgă tainele furnalului într-un fel mai complicat, indirect, prin aparate și priviri fugare, prin probe și presupuneri. Dar toate acestea la un loc alcătuiesc meseria sa de furnalist, de maestrul topitor. O meserie fără îndoială grea, plină de răspundere, dar fiecare muncitor, din orice domeniu, spune același lucru despre meseria sa.

Sînt mulți oameni la Hunedoara care au aceeași meserie și care o practică la fel de bine ca Ion Oprea. E un lucru elementar. Ca să produci fier, trebuie să ai anumite calități, anumite însușiri, altminteri nu rezisti. Dacă nu ești pregătit și călit pentru ea, munca la furnale te alungă repede în altă parte. Ion Oprea își împlineste cu sîrguință, cu seriozitate meseria sa. Aceasta i-o cere în mod firesc conștiința lui de muncitor liber, conștiințios. Cu aceasta, am putea încheia capitolul despre furnalistul fruntaș Ion Oprea.

Cliseele amintirilor se opun însă și, mai ales, o imagine concretă, văzută aievea, acolo, pe platforma uriașă de la primul etaj al furnalului, își reclamă dreptul la viață...

Ion Oprea își făcea obișnuita supraveghere la cele două furnale care cădeau în sarcina sa. În cealaltă jumătate a platformei, la celelalte două furnale, maestrul topitor Ion Muntean pregătea o descărcare. Aparatele de oxigen găureau botnița de metal. Peste câteva clipe, urmau explozia de foc și prăvălirea fontei. Declanșarea torentului n-a găsit însă un singur maestrul la furnal. Alături de Muntean, apăruse și Oprea. Primul, un băiețandru de 20 de ani, al doilea, un bărbat în toată firea, cu anii strînși în traista unei jumătăți de veac. Nu pot reda și evalua cu precizie puterea și iscusința pe care Ion Oprea le-a dăruit, în acest sfert de ceas, furnalului vecin. Nu era însă nici o deosebire între felul cum dirija furnalul acesta și agregatele sale. Au fost și clipe de extremă încordare — ca totdeauna la descărcarea unei șarje — pe care cei doi maștri, atît de deosebiți ca vîrstă și experiență, le-au trecut cu bine împreună. Nu e cazul să presupunem cum s-ar fi descurcat tînărul furnalist fără a ajutorul lui Oprea. Cînd

situația s-a limpezit, acesta din urmă s-a îndepărtat simplu și firesc spre locul său de muncă. Poate mai bucuros ca înainte. Atîta doar. Nu s-a bătut cu pumnii în piept, nu s-a lăudat nimănui cu fapta sa. Putea foarte bine, în timpul descărcării furnalului vecin, să se odihnească vreo câteva clipe, să fumeze o țigară, să se ferească o vreme de dogoarea furnalului în aerul rece de jos. Lui Oprea nu-i place însă nepăsarea. Dacă n-aș fi întrebat pe ceilalți furnaliști, n-aș fi aflat niciodată că bătrînul maistru îl învățase pe cel tînăr meseria, îndopîndu-l ani întregi, cu bucuria cu care o mamă își alăptează copilul.

Toate acestea nu mai făceau însă parte din meseria lui Ion Oprea. Ele treceau dincolo de marginile, de limitele profesiunii sale de furnalist, de datoritiile sale de muncitor conștiințios. Faptele lui — căci fapte erau acestea, nu vorbe — izvorau dintr-o altă sursă. Ele izvorau dintr-o educație și morală nouă. Ele se încriu în capitolul muncitorului comunist Ion Oprea.

Simțăminte adinci

Meridianul acesta neobișnuit, care unește aproape fără voia mea locurile și notele și înruște oamenii, mă poartă prin halele mari ale uzinei de tractoare din Orașul Stalin...

Aici, am făcut cunoștință, acum câteva luni, cu unul dintre tehnicienii uzinei. Înfațișarea și felul cu acesta muncea mi-au atras repede atenția. În ciuda vârstei sale înaintate, figura sa reflecta o tinerete strălucitoare, pe care o barbă rară și aspră o făcea parcă și mai evidentă. Privirea îi alerga curioasă și vioaie ca la un copil. Din gesturile sale, se vedeau nerăbdarea și pofta de lucru. Se grăbea încoace, încolo, spunea câteva cuvinte în dreapta, făcea câteva semne în stînga, se oprea în fața vreunei mașini și toate acestea numai în câteva minute. L-am urmărit de câteva ori pe neobservate și mi-am dat repede seama cît de binevenite erau mobilitatea și nestatornicia sa. Acum, cînd scriu și cînd revăd imaginile, încerc să-l compar cu un comandant de echipaj, cu un bătrîn lup de mare, care dintr-o privire își dă seama de situație și dirijează cu o simplă mișcare a mîinii activitatea tuturor. Anii plini de muncă, totala identificare cu o meserie care îi zvîcnea parcă în toate fibrele, îi dezvoltaseră un deosebit simț de observație și orientare.

L-am văzut oprindu-se câteva clipe lingă mașina strungarului Ion Constantinescu, unul dintre fruntașii uzinei. În micul interval de timp, am zărit reflectîndu-se pe fața maestrului-șef felurite gînduri și sentimente. Admirație, dragoste, căldură, oarecare neliniște și supărare. Mai tîrziu, tînărul strungar mi-a explicat:

— De cîte ori meșterul vine la unul din noi, trebuie să fie ceva. Numai pentru un „bună ziua“ sau un „foarte bine, dă-i înainte“, nu face el asta. Tocmai mi-a explicat un nou mod de ascuțire a cuțitului, care mărește considerabil produc-

MERIDIAN

tivitatea mașinii. Și are de o mie de ori dreptate...

Astfel s-a întâmplat că l-am întâlnit peste tot pe acest meșter bărbos și timid cu oamenii din afara uzinei. L-am întâlnit chiar când nu era în secție. Era prezent în discuțiile pe care le avea cu muncitorii, în străduința de a-și îmbunătăți mereu metodele de muncă, în hotărârea lor de a pătrunde cât mai adânc în cel de-al doilea cincinal. De câteva ori am și vorbit cu dînsul în drumul prin hale! Făcea parte din categoria acelor oameni modești care atribuie altora toate succesele și nu-și opresc pentru ei decât lipsurile.

Eram atunci mulțumit că dădusem peste un maestru destoinic și priceput, un maestru bun. Dar, la drept vorbind, cu ce era el mai bun decât alții pe care-i întâlneam pînă atunci în uzina de tractoare și în alte uzine din țară?...

Cea mai adevărată întâlnire cu dînsul am avut-o, însă, în afara secției sale și în absența lui. Eram în cabinetul tehnic al inovatorilor. Aici l-am găsit în fotografii, desene, machete și dispozitive. Unele dintre acestea erau soluții ale cîtorva probleme de mai mică însemnătate. Altele, însă, erau adevărate invenții de înaltă valoare tehnică și științifică. Nu am numărat inovațiile și invențiile pe care le-a realizat maestrul-șef în acest deceniu de muncă liberă. Dar trebuie să fi fost peste treizeci. Pe unele dintre ele am citit de câteva ori — spre a nu uita niciodată — numele acestui vrednic patriot: Artur Kasper.

Artur Kasper e muncitor de origine germană. Întotdeauna a fost un lucrător ori un maestru bun și conștiincios. Dar niciodată nu și-a cheltuit cu atîta vitalitate energia și priceperea sa. Bătrînul maestru nu e membru de partid. El este un muncitor de altă naționalitate decât cea romînă, căruia însă comuniștii i-au dăruit o patrie nouă, o conștiință nouă, o morală nouă. El nu ridică aceste adevăruri la

simplă constatare și înțelegere. El le simte. Și faptele lui arată că le simte în adîncime.

Tînăra tinerețe...

Numele care mi s-a oprit de astă dată în fața ochilor e al unui tînăr de la fabrica de confecții „Gheorghe Gheorghiu-Dej.” Îmi dau seama că acest nou personaj nu putea să fie decât un tînăr. Un tînăr cu figură senină, luminoasă, cu priviri blînde, calde. Pînă aici numele său nu ar fi căpătat nici o valoare, dar de aici înainte începe personalitatea bine conturată a creatorului de modele Constantin Dima.

Nu-i cunosc decât povestea ultimilor trei ani din viața sa — și aceasta istorisită în cea mai mare parte de alții. Din meseriaș croitor, s-a hotărît acum trei ani să devină creator de modele, artist. Dacă ar fi să-i înfățișăm în cuvinte puține plinul acestei perioade, am enumera cîteva calificative obișnuite care se dau elevilor destoinici în școli. Dacă i-am cere lui să ne destăinuiească simțămîntele care l-au năpădit în acești trei ani, ne-ar răspunde cu o voce timidă: „emoții”.

Emoții... Ele cuprind de obicei oamenii în preajma unor grele examene. L-au năpădit atunci cînd și-a pus în gînd să devină artist. A intrat repede și pe uși larg deschise în rîndurile lor. Modelele de paltonașe pentru copii create de Constantin Dima au fost apreciate drept corecte și cu gust. Tînărul artist și-a dublat însă emoțiile. Pentru că se hotărîse să intre în rîndurile creatorilor buni, fruntași. Modelele create în cel de-al doilea an au căpătat calificativul „remarcabile”. Dar drumul nu se închisese și nici emoțiile nu înghețaseră. În al treilea an, paltonașele creatorului fruntaș au fost apreciate ca „excepționale”. Specialiștii l-au categorisit în sinea lor ca „cel mai bun din țară”.

Gustul și priceperea tovarășului Constantin Dima vor transforma această bucată de stofă într-un nou model de paltonaș pentru copii.

Un tînăr blind, negricios, cu ochi mari, un tînăr pe care-l poți confunda destul de ușor cu un proaspăt pedagog, a urcat în trei ani pe culmile cele mai înalte ale meseriei sale. Nu am pricepere în acest domeniu, dar tovarășii care conduc Centrul de proiectare a îmbrăcămîntei consideră evoluția sa și treapta pe care a ajuns la vîrsta lui, ca ceva unic. Ceea ce însă pot afirma fără teamă e faptul că modelele de paltonașe pe care le-am văzut acolo, în atelierul său, desfată multă vreme privirile. Iar în lunile de iarnă ele își vor pierde calitatea de modele, vor deveni paltonașe concrete, tăvălite prin zăpadă ori atîrnate cuminți în cuiele sălilor de școală.

Aici am putea încheia într-un fel capitolul tînărului Constantin Dima, creator de mare valoare, stăpîn deplin al unei măiestrii a parte. Am putea cel puțin să considerăm că marile emoții au fost în sfîrșit învinse. Dar tînărul artist, după o foarte îndelungată și matură chibzuință, a cerut să fie primit în rîndurile candidaților de partid. De-abia acum se deschide calea marilor emoții și încercări... Nimeni nu l-a obligat pe Dima să aleagă acest drum greu. Nimeni din afară. Ceea ce l-a mînat pe calea aceasta se află înăuntrul sufletului său. Mă gîndesc că izvorul acestei hotărîri stă poate în dorința lui de a deveni ceva mai mult decât un artist de faimă, de a deveni un om, un om adevărat, puternic.

înalt pe orizontul uman. Căci aceasta e, la urma urmei, înființarea a comunismului.

★

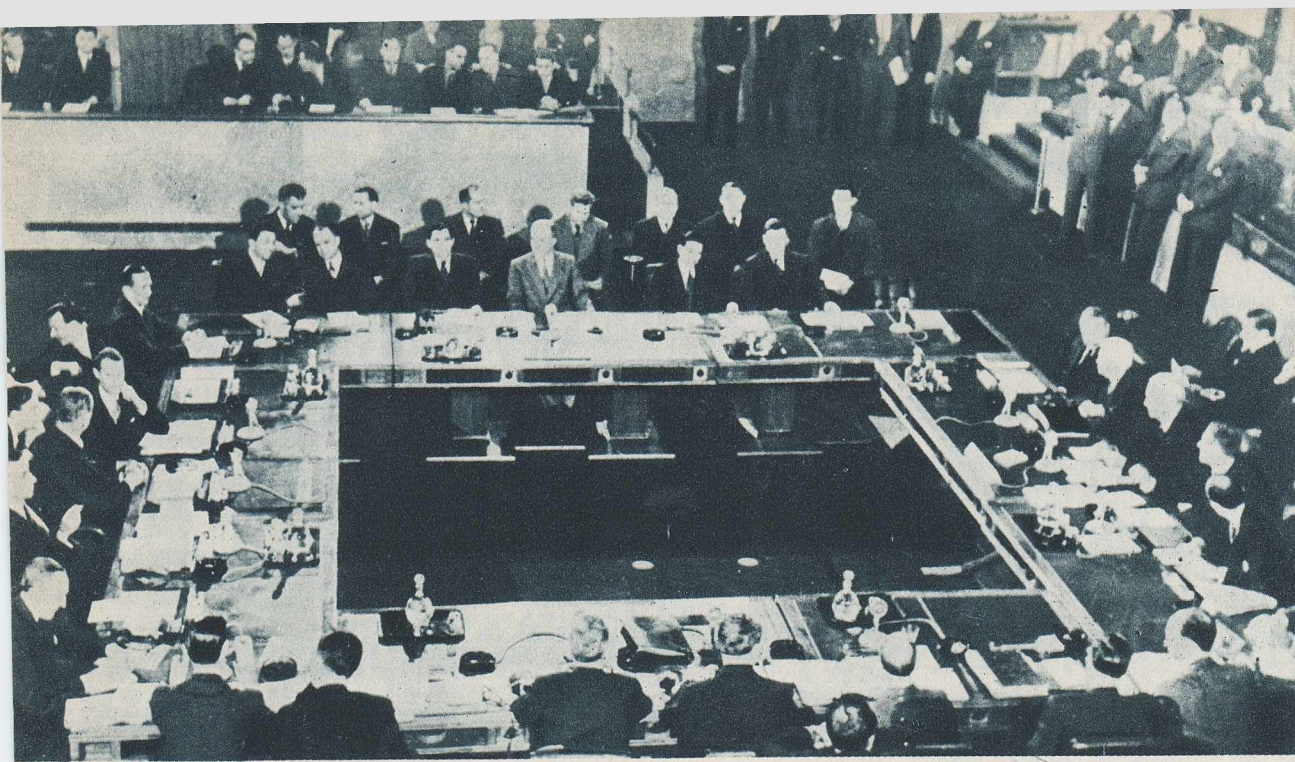
Ion Oprea, Artur Kasper și Constantin Dima s-au întîlnit pe un singur meridian. În locul lor, puteau foarte bine să fie alți muncitori și maiștri, alți reprezentanți ai acestei mari familii înrudită prin aceeași conștiință, educație și morală. Tineri sau bătrîni, membri de partid sau nu, ei sînt vîrstarele sigure ale comunismului. Spiritul grijului, părintesc, al lui Oprea, activitatea debordantă, fecundă, a bătrînului muncitor german Artur Kasper, îndrăzneala și hotărîrea de continuu progres a lui Dima sînt calități care înfloresc în comunism, pe care comuniștii le dezvoltă cu dragostea cu care horticultorul își crește florile cele mai rare.

Iată de ce oameni diferiți ca vîrstă și înfățișare, răspîndiți în diferite colțuri de țară, își întîlnesc faptele, simțirile și idealurile pe un meridian comun. Acest meridian nu unește în mod formal puncte geografice precise, el nu constituie acea linie închisă, abstractă, fără de care oamenii pot foarte bine să trăiască, să simtă și să gîndească. El constituie o legătură puternică, mai sigură decât toate convențiile geografice, pentru că unește oameni adevărați și, mai ales, pentru că trece prin inimi.

Constantin CHIRIȚĂ

Sfîrșit de schimb. Furnalistul Ion Oprea are în sfîrșit puțin timp pentru a se lăsa fotografiat. O zi încheiată cu succes și bucurie i-a dat prilejul reporterului nostru fotograf să-l surprindă într-o atitudine fotogenică.

Delegațiile celor patru puteri, în sala conferinței.

INSTANTANEE GENEVEZE

— corespondență telefonică din Geneva —

de I. FÎNTÎNARU

Imi închei plimbarea, poposind în fața clădirii monumentale a Palatului Națiunilor, azi sediul O.N.U. pentru Europa. Privind această clădire, nu poți să nu-ți amintești că aici s-au desfășurat, în urmă cu ani, lucrările „Ligii Națiunilor”, organizația de tristă amintire. Dar și în acele vremuri a răsunat între zidurile sale glasul diplomației sovietice, chemind puternic la organizarea securității, la înfrînarea agresiunii, la dezarmare, la securitate colectivă în Europa. Un Barthou, un Titulescu au căutat să înțeleagă această chemare. Pe atunci, sprijinitorii declarații sau camuflați ai agresiunii au zădărnicit eforturile pentru pace. Astăzi însă, forțele păcii sînt atît de puternice, încît ele au pus la ordinea zilei înfăptuirea unor țeluri care pe atunci erau considerate utopice.

La Casa Presei

Din prima zi a conferinței, la Casa Presei din Geneva domnește o forfotă necontentită. În marele hol central răsună, la mici intervale, vocea unei femei care anunță la microfon: *un preaviz pentru...* La auzul acestor cuvinte, cei chemați aleargă spre cabinele telefonice. Între timp, în jurul barului la care se consumă cu predilecție whisky și coca-cola, funcționează și ceea ce se numește „bursa știrilor”, unde vînzătorii de „bombe” ai presei de senzație își culeg informații asupra culiselor conferinței, de la plecările și sosirile neprevăzute, pînă la meniul servit la ultimul dejun comun al celor patru miniștri de externe. „Bursa știrilor” nu este de loc independentă de bursa acțiunilor de la New-York, Londra etc.

Așa se face că, tot aici, la Casa Presei, bonzii marilor ziare occidentale dau tonul acelor comentarii tendențioase ce au drept scop crearea unei „atmosfera” politice care să determine, de la caz la

caz, urcarea sau scăderea cursurilor acțiunilor, să pregătească opinia publică pentru prevestirile lor sumbre și să orienteze mersul lucrurilor într-o direcție care să convină adversarilor destinderii internaționale.

Nimeni nu ar putea contesta că conferința miniștrilor de externe nu are de învins dificultăți serioase, obstacole mari. Sarcina de a transforma principiile cuprinse în directivele „celor patru mari” în hotărîri concrete nu este de loc o treabă ușoară. Aceasta nu înseamnă că ea este nerealizabilă. Totul depinde de munca răbdătoare, perseverentă și plină de bunăvoință a participanților. Dar prevestirile sumbre ale unei anumite părți a presei n-au avut drept scop să sublinieze amploarea operei ce trebuia întreprinsă, ci urmăreau cu totul alte țeluri. Ele au fost date în vileag chiar și de unele ziare burghize din Occident. „Le Monde” a scris, de pildă: *„americanii s-au dus la Geneva cu intenția naivă de a face o dată pentru totdeauna proba relei-voințe sovietice.”* Dar cum să facă o asemenea probă? Uniunea Sovietică se prezintă la conferință cu un palmares bogat de fapte pozitive pe linia dezvoltării și întăririi „spiritului Genevei”. Ceea ce a determinat, de altfel, ziarul local „La Suisse” să scrie: *„Numai Molotov vine cu fața deschisă înaintea publicului”.*

Glasul Ununii Sovietice

Cuvintele tovarășului Molotov: *„delegația sovietică va face tot ce depinde de ea, pentru a contribui la obținerea în cadrul conferinței a unor rezultate pozitive, care să corespundă năzuințelor popoarelor”*, sînt un program pe care desfășurarea conferinței îl confirmă pas cu pas. De aceea nu este de mirare că fiecare luare de poziție a delegației sovietice stîrnește cel mai viu interes. Cînd la Casa Presei s-a anunțat că textul integral al cuvî-

tării șefului delegației sovietice se distribuie la cele două ghișee amenajate în acest scop, o adevărată bătălie s-a angajat între ziaristi pentru obținerea, chiar și cu un minut mai devreme, a acestui important document.

Uniunea Sovietică, urmărind în permanență să realizeze apropierea pozițiilor, a făcut, în problema securității europene, problemă de cel mai arzător interes pentru toate popoarele continentului nostru, propunerii de însemnătate capitală. Faptul că, în ultima sa propunere, Uniunea Sovietică s-a declarat pentru un pact de securitate la care să participe la început un număr restrîns de țări, că ea nu mai fixează un termen pentru desființarea grupărilor militare existente în Europa, precum și propunerea de a se crea în Europa o zonă specială de limitare și inspecție a armamentelor, zonă care să cuprindă ambele părți ale Germaniei și teritoriile vecine, arată că U.R.S.S. ține seama de diferitele soluții preconizate la conferința din iulie, în special de primul-ministru englez Eden. În problema germană, delegația sovietică a preconizat, ca un pas concret spre unificarea celor două state germane, crearea consiliului pe întreaga Germanie, singura soluție realistă în actualele condiții. Propunerile sovietice s-au impus tuturor prin caracterul lor realist, constructiv, deschizător de perspective.

„O politică în contratimp”

Dar pentru ca tratativele să dea roade, nu este suficientă bunăvoința uneia dintre părți; toate părțile trebuie să facă jumătate de drum. Stau oare așa lucrurile cu cei trei miniștri de externe occidentali? În faimosul memorandum tripartit, pus la punct în întîlnirile separate, care au precedat actuala conferință de la Geneva, sînt multe prevederi care

nu permit un răspuns afirmativ la această întrebare. O chestiune este însă esențială, aceea care este formulată în memorandum cam în termenii următori: nu acceptăm să semnăm un pact de securitate europeană decît în momentul cînd o Germanie unificată ar deveni membră a pactului nord-atlantic. Aceasta presupune ca guvernul sovietic să se declare de acord cu remilitarizarea întregii Germanii, cu încadrarea acesteia în grupările militare occidentale, cu întărirea acestor grupări, îndreptate în mod evident împotriva Uniunii Sovietice și țărilor de democrație populară.

Mizînd pe cartea memorandumului, „cancelariile occidentale practică o politică în contratimp” — a scris unul din observatorii cei mai versați ai conferințelor internaționale, cunoscuta ziaristă Genevieve Tabouis, iar comentatorul american Walter Lippman reproșează direct Departamentului de Stat o politică lipsită de perspectivă.

Cea de-a cincea participantă la tratative — opinia publică

Desigur, o asemenea politică nu răspunde așteptărilor popoarelor europene, care cer conferinței de la Geneva să meargă înainte pe calea destinderii internaționale.

Un protest viu se ridică din partea maselor largi ale poporului german. Am stat de vorbă cu delegații de cetățeni sosiți la Geneva din ambele părți ale Germaniei. Am asistat la una din cele mai impresionante manifestări din ultimele zile — conferința de presă a delegației de observatori ai R.D. Germane. Toate acestea ne-au arătat lîmpede cît de puternică este dorința maselor largi ale poporului german de a bara calea reînvierii militarismului german, cît de adîncă este convingerea că aspirațiile naționale spre unitate se pot înfăptui numai pe calea asigurării securității în Europa, ale apropierii între cele două state germane, sau, cum s-a exprimat conducătorul delegației de observatori ai R.D. Germane, Handcke, al încetării „războiului rece” pe teritoriul german. Aceleași sînt și sentimentele francezilor, pe care le exprimă aici delegațiile de oameni ai muncii sosiți din toate colțurile Franței spre a cere miniștrilor de externe să nu le spulbere nădejtile. Și este lîmpede că azi această fermă voință a popoarelor nu poate fi încălcată fără risc.

Dacă tonul unei anumite părți a presei la deschiderea conferinței a fost „pesimismul de comandă”, în ultimele zile, în aceeași presă s-a vorbit pe larg despre „un optimism de rigoare”, pe care ziarul parizian „Express” l-a explicat prin trei motive: 1) Grijă de a menține „spiritul Genevei” înaintea alegerilor ce vor avea loc în Statele Unite; 2) grija de a nu nemulțumi pe germani; 3) necesitatea de a răspunde nemulțumirilor manifestate pe culoarele conferinței.

Opinia publică nu poate fi satisfăcută însă cu declarații. Ea cere fapte. Desfășurarea ulterioară a conferinței va arăta în ce măsură toți participanții la ea sînt gata să meargă în întîmpinarea legitîmilor cerințe de pace și securitate ale tuturor popoarelor.

ZBORUL

de NOAPTE

de C. BACIU

În fabrică, noaptea, ai lumină de zi. Pe ogor, dacă nu e lună, vezi doar la douăzeci de pași înaintea tractorului. În fabrică, în jurul tău, se mișcă oameni; totul e plin de culori, freamăt. Pe ogor, mișcarea e adunată în trepidația motorului, culoarea—în pata galbenă a farului. După câteva ore de lucru, încerci senzații asemănătoare celor ale unui pilot zburând în beznă. Dînsul cel puțin își reperează poziția după aparatele de bord. Reperul tractoristului e brazda, aceea pe care o întoarce el însuși. Și ziua adeseori lucrul acesta e monoton, dar deasupra e cerul albastru, se zăresc copaci, pădurea, alte mașini, fumuri depărtate. În noaptea fără lună, nu se zărește nimic. Monotonia te plictisește, te face să caști, apoi te cuprinde lenea, răcoarea ce te învăluie se transformă într-o căldură plăcută, care trage aromeală, te lasă mai adînc în scaunul moale, mîna se desface de pe manetă și, dedesubt, mașina duduie, tremură, se opinteste... Aproape ațipind, tractoristul simte, în cabrarea mașinii, devierea. Tresare, privește înapoi cu ochii împăienjeniți de somn și mai mult ghicește decît vede pămîntul proaspăt întors. Ar dormi, dar carul mare arată că mai e destul pînă-n zori. Cel puțin vreo doi hantri.

Și omului îi trece aromeala. Doi hantri — e ceva.

El socotește timpul după poziția stelelor, după culoarea cerului sau, pur și simplu, se uită la ceas. Dar măsura profundă a timpului e hantrul. Acest hectar convențional de arătură la douăzeci de centimetri adîncime capătă aci o valoare universală, asemenea celei a aurului pe piețele lumii. Și nu numai scurgerea vremii, dar și ambiția, perseverența, efortul, disciplina, tehnicitatea, dibăcia —

toate se pot traduce în hantri.

Sînt tractoriști care „fac hantri“, alții care „vinează hantri“ cu pasiunea cu care căutătorii de aur scormoneau gheturile în Alaska. Cine nu recunoaște prețul ambiției, greutatea banului, îi vede pe tractoriști asemenea unor îngerași în salopete, călătorind pe tractoare formate din nori albi. Dar cine nu recunoaște valoarea tovarășiei, forța ideilor noi, rămîne un mărunțel practicician închis în cușca hantrului.

★

Călătoream deci cu atelierul mobil pe drumuri prăfoase, sperînd iepurii și șoarecii de cîmp. Într-o parte a ogoarelor, departe, se afla brigada lui Clemenco, aceea care-și

Nu mai e mult pînă la miezul nopții — vreun hantru...

cumpărare în luna mai a acestui an un aparat de radio, întocmind și un act unic în istoria cîmpiilor cuprinse între Ialomița și Dunăre. Nu l-am citit, dar un fost sondor, Cernica, directorul S.M.T.-ului Hagieni, mi l-a povestit: „Aparatul de radio aparține brigăzii 15 K.D. Dacă un tractorist pleacă la școală, sau e transferat într-altă stațiune, sau e ridicat în muncă, i se înapoiază de către acela ce-i ia locul, cota cu care a contribuit. Dacă însă colectivul îl scoate din rîndurile lui ca nedisciplinat, el pierde banii definitiv. Dacă brigadierii pleacă cu toții, aparatul rămîne pentru totdeauna în proprietatea brigăzii 15 K.D....“

Pînă la întocmirea prezentului contract, brigada avea tractoare, vagon-dormitor, cisternă cu accesoriiile respective. Prin voința maselor, îi fusese adăugat un aparat de radio.

Lăsînd în urmă așezarea lui Clemenco, atelierul mobil continua să salte cumplit și, după cîteva întorsături ale drumului, am zărit primele lumini de tractoare. Era brigada lui Ion Budu. Am trecut pe lîngă o groapă conică, netedă, asemănătoare celor făcute în nisip de „leul furnicilor“, și ne-am oprit în fața vagonului-dormitor. Primul venit în întîmpinarea noastră purta o caschetă de aviator și, deodată, ascultînd duduitul mașinilor, observînd cîmpul plan, pe care se mișcau lumini, mi s-a părut că mă aflu pe un aerodrom. În chiar clipa aceea, proprietarul caschetei a strigat în urma unui tractor

care terminase alimentarea și se înapoia pe ogor:

— Ce faci, Stroe, oacheșule?

Din întineric, a răspuns o voce:

— Zbor și eu pînă dimineață...

Hotărît, nimerisem pe un aerodrom!

★

A zbura înseamnă, în primul rînd, a cîștiga înălțime. Despre asta a vorbit în sensuri „pure“ un mare patriot și scriitor francez: aviatorul Antoine de Saint-Exupéry. Dar puritatea lui, dantela imaginilor sale îmbracă eroi care, în ciuda voinței lor, nu se vor putea apropia niciodată. Dînșii se rup de lumea oamenilor care luptă, călătorind prin spații ideale și utopice.

Și aici se pregătea „zborul de noapte“¹⁾. Oamenii nu pluteau în sfere pure, ci uleioși, oboșiți, somnoroși, pregăteau sus-numitele sfere. Și asta nu se poate face decît din toată inima, cu tot avîntul. Avîntul îți dă aripi. Stroe le simțise. Răspunsese: „zbor și eu pînă dimineață“.

Am intrat în vagonul-dormitor și am rămas surprins. Văzusem unul, cu cîteva ore înainte, cel al brigăzii lui Prahoveanu — neîngrijit, mohorît, murdar. Dormind în sat, șeful de brigadă nu

¹⁾ Titlul unuia din volumele lui Saint-Exupéry.

Brigada lui Mușat, gata de plecare. „Haide, șefule, dezlipește-te de vagon“ — pînă și moș Nagy Iuliu îl încu rajează.

La patefon, Stroe. În spate, aștegind plăci, Iordache. Ion Rădulescu „zice” una: „Foaie verde, fir mărunt”...

Ceaiul de dimineață în brigada 18 K.D. a lui Budu, lângă „bucătăria” săpată în pământ. În spate, tractoarele ce vor fi preluate de elevii tractoriști.

A sosit atelierul mobil!...

se interesa de felul în care trăiesc oamenii lui.

Nu se putea spune că cel în care intrasem acum strălucea — nu era nici creșă, nici dormitor într-o casă — dar cearșafurile curate, masa așternută cu hîrtie, dulăpiorul sanitar, cel cu veselă, biblioteca, în toate se simțea o mîină gospodărească. Pe perete, era prins un caiet pentru ca oamenii să-l poată anunța pe pontator în scris de ce piese au nevoie.

Gospodărirea dormitorului era legată deci, de o organizare a muncii.

Cerul începuse să devină fumuriu și orizontul era marcat de o bandeletă albăstrui. De peste cîmp, se apropia schimbul de noapte și în vagonul-dormitor de alături se auzeau vocile elevilor tractoriști, care trebuiau să „între de zi”. Un omuleț măruntel, cu căciula neagră — bucătarul — a apărut, fugind cu pași mărunți, și a sărit în groapă „leului furnicilor”. A turnat motorină într-o mică adîncitură de valră, a scăpărat un chibrit și pe buza gropii au țîșnit flăcări roșii, fume-goase. Dacă ar fi bătut vîntul, bucătarul s-ar fi lăsat pe fundul pîlniei de pămînt și doar în caz de furtună ar fi gătit în vagon, la primus.

Tractoriștii se pregăteau să se culce. Unul singur lipsea, se dusese în stațiune se vadă cum i se repară mașina. Și nu peste mult timp, aveau să-și reia lucrul — elevii neputînd fi lăsați să are singuri: „Is băieți buni, dar n-au încă experiență îndeajuns”. Cu cîteva zile înainte, unul dintre ei îi convinsese pe cei mai vîrstnici să-l lase în schimb de noapte și, obosit, trăsese cîteva brazde șui. La întoarcere, brigada fierbea. „Ne-ai făcut de rîs, măă! O să afle toată lumea că lucrăm ondulat, măă! Măă, tu știi că a venit președintele colectivei să ne spună că ne dă o oaie pentru că am terminat înainte de vreme? Și cum îi învățăm noi pe ăștia, din sat? De ce te-a trimis pe tine statul, ca tractorist, măă?! Noi avem aici o sarcină, o misiune, măă! Să știe toți că mașina e mama recoltei, să lucreze tehnic... productivitatea, măă! Nici cu sapa n-ai fi tras mai prost! Tu poate nu ești tractorist? O să te lăsăm lui nea Mihai, la curățat păsări, la bucătărie”.

Perdaful a ținut mult; aspru. Aici, există brigăzi stabile, cunoscute. Brigada 1, a lui Mărăcine, are cinci ani. Cea a lui Clemenco, trei ani. Trei ani brigada lui Ene, doi cea a lui Budu. Aici, s-a întocmit un act unic despre un aparat de radio, aci se formează cea mai nouă tradiție din Bărăgan. Ea trebuie apărută, așa cum ferești cu palma o flăcări împotriva vîntului. Și dacă directorul S.M.T.-ului te mai înțelege și inginerii te mai scuză uneori, pentru neglijență și lene, colectivul nu te iartă niciodată.

★

În ultima vreme, în brigada lui Budu, lupta pentru steag s-a dat între Stroe și Iordache. A doua zi după ce Stroe a luat steagul pe decadă — prima oară se prindea la ei stegulețul pe mașină — Iordache a intrat la lucru dimineața și a ieșit în dimineața următoare. Apoi, începură să plece la lucru o dată, să se înapoieze o dată, să privească fiecare spre ogoarele celuilalt cu ochii unui îndrăgostit gelos. Dacă unuia i s-ar fi oprit mașina în cîmp, și-ar fi blestemat zilele auzind duduitul celuilalt tractor. Iată însă că, într-o seară, K.D.-ul lui Stroe „s-a descălițat”: îi căzuze șenila de pe angrenaj. Iordache, care trecea spre capătul brazdei, l-a văzut stînd. A oprit motorul, a fugit spre el și, pe tăcute, încruntați, s-au chinuit amîndoi să pună la loc „încălțarea”.

— Bătaie! Dă-i bătaie! Mai ai pînă la mia de hantri — a mormăit după aceea Iordache. Tot nu-ți las eu ție steagul.

Acum nimeni nu mai voia să doarmă. Nu se putea să nu ne arate ce au, să povestească unul despre altul. Mai întîi, gospodăria. Afară zburătăceau cîteva rațe, un cîine se plimba plictisit și un cățel pufos se speria de un fir de pai care-i aținea calea. „Ale cui sint astea?”. „Ale brigăzii”. „Și cu bicicleta cine a venit?”. „Cum cine a venit? Nu știți că ne-am cumpărat biciclete?” Din nou fusese slab informat. Cine, în partea asta de Bărăgan, nu știa că la S.M.T. Hagieni tractoriștii și-au cumpărat biciclete? Ați văzut vreo dată un om îmbrăcat într-o pufoaică uleioasă, neagră, mînjit nițel cu motorină, pedaliînd? E o viziune neobișnuită. Nu un tractor greu, masiv, întregeste pufoaica grea, bocancii grei, ci roțile cu aripi strălucitoare ale unei biciclete pragheze. În primăvară, își luase careva din stațiune un „Tourist”. Se uitau la el ca la urs. Apoi, în mai, s-au dat banii pentru campania de primăvară. O mie și cinci sute, două mii, două mii cinci sute, trei mii! Brigada întreagă a lui Mușat a dispărut de la vagon — unul fugise la Tăndărei, altul la Buzău, altul la Constanța.

Au adus „Tourist”-e, „Roadster”-e. Nu mai era o brigadă, era o formație ciclistă. Ore de-a rîndul, tractoriștii lui Mușat lăsau tractorul în brazdă (ei, pe care grija de mașină îi dusese la 2800 ore lucru fără reparații!), fugeau pînă la velocipedele colorate, așezate lângă vagon, le pipăiau roțile, mîngiau ghidoanele, încălecau, izbindu-se unul de altul, rîdeau fără motiv, făceau să sune soneriile. Nu știu cum au luat-o ceilalți, dar am rămas înmărmurit auzind o dorință în brigada lui Mușat. „Cu asta nu-i nici o afacere — spunea Ion Istudor, unul din tractoriști — trebuie să-mi iau una de curse. E mai rapidă. Sau motocicletă, fir-ar...” Pînă acum vreo patru ani, aveau grija mîncării, își cumpărau cîte o cămașă, o pereche de pantaloni; acum nu le mai plăcea „Roadster”-ul, voiau o cursieră. Sau, poate, o motocicletă.

Și nu erau niște băieți încîntați că pot să-și cumpere lucruri noi. Erau tractoriștii care semănaseră în cruce și, pe acele terenuri, grîul dăduse cu o mie de kilograme mai mult la hectar. Erau oameni care depășiseră de două ori termenele prescrise pentru reparații, fără nici o reparație. Erau oameni care urmăreau cît lucrează tractoriștii fruntași ai țării, care discutau metodele, realizările noi.

Iordache spusese, întors abia de la lucru:

— Mă, putem acum să ne batem cu Voicîiță. Mă, putem să dăm jos recordul lui, să trecem noi înainte, mă! O să dăm jos mia de hantri, o să trecem de ea. Să afle toată lumea!...

Simțeau nevoia să acopere stepa cu ogoare lucrate științific, cu ogoare ca în Uniune, simțeau nevoia să se bată, să facă mai mult, să învingă, să se scrie despre ei.

Nu luminile sclipind în întuneric, nu cîmpul ca o pistă, nu farurile aminteau de zbor, ci aripile acestea deschizîndu-se mari, mereu mai mari.

— Cînd am primit leafa, în nouă al lunii — îmi spunea Stroe (brigada lui Budu) — ne-am dus toți și ne-am luat paltoane. Pufoaice avem. Haine avem.

— Țoale sint — a încheiat unul

— trebuie să mergem acum prin țară. De concediu, la București. Cît o costa, o costa. Aici nu prea e distracție, știți? Totul e departe, cinematograful rar.

— Și vine iarna — a adăugat altul. Pînă ne-o pregăti de iernat — că anul trecut am cam stat prin vagoane peste o sută de inși — să călătorim. Și să ne întoarcem cînd construcțiile din stațiune or fi gata. Avem un dormitor cu două etaje, dar nu l-au podit. E terminat și nepodit! N-o să putem să intrăm în el la iarnă.

— ăștia își cam bat joc, se ascund după greutăți — a spus primul. Ministerul Construcțiilor îi lasă, toți îi lasă. Au făcut o instalație de mii de lei, closete, chiuvete, dar... pe uscat!...

— Cum, pe uscat?

— Nu răspunde nicăieri. N-are canalizare. A făcut-o ca în proiect. Zice: or să înghită S.M.T.-iștii și așa.

Era într-adevăr cel puțin bizară clădirea: aveai de toate, dar nu le puteai folosi. Și lipsa de dușumea — oricît ar învîrți lipsurile, greutățile în planificări și altele, tot n-o să poată niciodată trustul de construcții din Cernavodă să-și motiveze opera: o casă gata, dar de nelocuit, cînd, în scurt timp, crivățul o să spargă țăriile Bărăganului.

— Dar ce spuneți de călătorii? — și-a amintit Rădulescu, cel mai bățos, dar și mai săritor, mai jucăus. N-ar fi mai bine la Orașul Stalin? Să vedem uzina de tractoare.

— E bine — am spus. Puteți însă să vă duceți și în străinătate. Acum se pleacă la Moscova. Curînd o să se plece la Budapesta, la Praga.

— Să plecăm — a spus Iordache. De ce nu?

De ce nu? Iordache, Ciobanu, Rădulescu, Stroe — patru băieți în patru pufoaice îmbibate cu motorină, bocanci grei sau picioare încălțate în meși. Să mergem la Moscova. Și la Budapesta. De ce nu? Sau la Praga. Nu știți, n-o fi mai frumos la Praga, decît la Budapesta?

A zbură se cheamă înainte de toate a te ridica, a cîștiga înălțime. De unde pluteau, ei ajunseseră să vadă peste munți și ape Orașul de Aur, orașul lui Iulius Fucik. Noaptea se terminase, dinșii însă continuau să zboare.

★

Șoareci de cîmp, țopăind în lufe de ciurlani, praf, sacale, bălțarețul, ciulinii prinși în blana oilor.

Și 2600 de kilograme la hectar, la grîul pus în cruce, mica țîșnitoare din curtea S.M.T.-ului (apa e îngropată aci în pămînt, la peste o sută de metri uneori), pijamale, patefon, radio, reșouri.

Și o cursieră, o motocicletă. Praga. „Nu știți, o fi mai frumos la Praga decît la Budapesta?”...

În cîți ani s-au perindat aceste epoci, amestecîndu-se una cu alta, pătrunzînd una într-alta, dar mereu avînd alt simbol: ciurlanul — patefonul — „Să dăm jos mia de hantri!” — Praga? 1947-1955. Pentru asta, nu ajunge viteza reactorului modern. E nevoie de cea a tractorului construit de noi, lucrînd pe Bărăganul nostru. cu țărani deveniți tractoriști. Acesta e simbolul pe care mi l-a deșteptat zborul lui Stroe, băiatul acela reținut, sensibil, care a căpătat primul steag decadal în brigada lui Budu.

IBRAHIM KARABUH din GUBDEN

de Ioan GRIGORESCU

— Inima mare a micului popor daghestan vă salută!... Mic popor, numai un milion de suflete, dar inima fi e mare... Și doamne, câte graiuri! Lezghinii își au graiul lor, darghini la fel, avarii și lacții așjderea. Și noi, cumicii, după cum vedeți. Ne-am grămădit cu toții aici, în văile Caucazului, sau la șes, pe țărmul Caspice... Ehei, munții împung cerul cu frunțile lor, marea tălăzuiește în țărmul de piatră. Viața ne e frumoasă și îndestulată... Strămoșii noștri cutreierau în lung și în lat Caspica sau se cățarau pe creste pînă la Kazbek, iar uneori, se încumetau și mai departe, pînă la poalele

înghețatului Elbrus. Socoteau că Elbrusul urcă pînă la Allah, iar gura Kara-Bugazului, care înghite apele Caspice adăpînd nesățioasele nisipuri ale Kara-Kumului, era luată drept gura iadului. Și înfricoșați de tainele vieții, străbunii noștri se închinau focurilor vii de lângă cetatea Derbentului. Acum, noi cutezăm să trecem în zbor înălțimile Caucazului, am deschis drum de apă pînă la Marea Neagră, pe focurile vii de la Derbent am ridicat o strașnică fabrică de sticlă și curînd vom înturna fluviile cele mari care se varsă în Oceanul Înghețat al Nordului și le vom pune să-și aducă apele în Caspică... Minuni nebă-

nuite se pot săvîrși atunci cînd lîngă inima poporului tău simți bătînd inimile republicilor frățești!... Iar despre cele 36 de graiuri pe care le rostesc naționalitățile Daghestanului, avem o legendă străveche. Se spune că demult, cînd oamenii nu știau încă a vorbi, trăia un djighit¹⁾ care vîntura lumea, cărînd pe umeri un sac cu graiuri. Umbra pe pămînt și împărțea fiecărui norod graiul ce i se cuvenea. Rușilor le-a dat graiul rusesc, gruzinilor, pe cel gruzin, tătarilor, vorba tătarăscă, armenilor, armeneasca și așa mai departe, făcîndu-și împărțea cu multă înțelepciune și dichis. Cînd a ajuns djighitul acela în Caucazul nostru și a văzut văgăunile din munți, crestele semețe ridicîndu-se pînă la cer, rîurile puternice și repezi ca furtunile, pădurile fără de sfîrșit, marea cea înverșunată și îngrămădeala de noroade, s-a speriat foarte, a zvîrlit sacul cu graiurile ce-i mai rămăseseră și a luat-o la sănătoasa... Noi am împărțit cele găsite în sac, după cum ne-a tăiat capul... Și iacă, așa am ajuns, o mină de oameni, să vorbim o sumedenie de graiuri. Numai inima ne e una: mare, cît bolta cerului. Fierbinte, ca o zi de august... Așa că primiți salutul ei!... Fiți binevenit în padina cumicilor din Karabudahkent!

Cu aceste cuvinte, ne-a primit Ibrahim Karabuh din Gubden. Era în amurg. Soarele nu mai dogorea și aulul²⁾ colhozului „Lenin” se umpluse de larmă. Difuzoarele de pe ulițe transmiteau cîntece cu undiri de dans lent sau cu tact săltăreț, plin de foc. Ședeam tolăniți pe iarba moale din grădina cumicului Ibrahim și ascultam vorbele gazdei. În ceasul acela dintre zi și noapte, prin fața noastră se perinda o priveliște de neîntrecută frumusețe. Sau poate adierea ce venea dinspre munți, ori legendele lui Ibrahim și neînteruptul țîrîț al cosașilor făceau acea priveliște unică prin frumusețea ei.

Vreo douăzeci de fete cumice mergeau spre fîntină. Erau îm-

brăcate în rochii lungi, albe, cu creștetul acoperit de basmale ca neaua, de sub care le ieșeau cosițele negre, cu reflexe albastrii, groase și lungi pînă la pămînt. Fetele cumice păreau că plutesc, atît de lin le era pasul. La gît, purtau salbe de aur și argint. Undiri ușoare le legănau umerii și coapsele, ca într-un dans de ritual. În mersul lor mîndru, ușor ca zborul cocorilor, fetele cumice duceau pe umeri amfore cu gîturi lungi ca de lebădă, bătute în alamă, cositor sau argint. Rîsete cristaline se auzeau venind dinspre fîntină. Fetele mergeau una după alta și ceva din vraja care le învăluia parcă se răspîndea în jur. În acel ceas de înserare, aul din valea cumică își dezvăluia comorile.

Însuși bătrînul Ibrahim își opri vorba și ne arătă spre fete:

— Uitați, cea din frunte e Aminat, fiica lui Hasbula, brigadierul... Cea cu amfora galbenă ca aurul e Măga, logodnica lui Șarip, tractoristul! Iat-o și pe Patimat! Ah, ce mai mindrețe! E studentă la Mahacikala... Să știți, sint așa sfioase că vă știu străini. Altfel, să le vedeți la „lezghincă”³⁾! Pînă și eu mi-aș mai zvîrli din cîreă vreo 40-50 de ani, pentru așa lezghincă!

Înalt de aproape doi metri, gros la trup, dar încă sprinten, Ibrahim Karabuh nu pare a avea mai mult de 50 de ani. În realitate, are 74. Pe fața rotundă, îi strălucesc doi ochi albaștri-cenușii, în care s-au strîns la un loc înțelepciunea, puterea și șaga. Ne vorbește domol, cu glasul potolit, bătrînesc, aproape șoptit. Noi îl primim tot timpul și parcă vedem în el întregul Daghestan, trăsăturile tuturor noroadelor din Caucazul răsăritean: hărnicia, inteligența, hitroșenia și cutezanța. Și mai e un lucru care ne stîrnește uimirea: de 25 de ani, de la înființarea colhozului „Lenin”, Ibrahim Karabuh e necontentit ales președintele acestui colhoz. Din anii grei de luptă pentru colectivizare, de-a lungul vremurilor crîncene de război și pînă astăzi.

¹⁾ djighit — călăreț caucazian.

²⁾ aul — sat.

³⁾ lezghincă — dans popular lezghin.

Ruinele străvechii cetăți Derbent, supranumită „Porțile Caspice”. Ridicate în veacul al V-lea, zidurile acestei cetăți închideau trecătoarea dintre Munții Caucaz și Marea Caspică.

Ibrahim Karabuh din Gubden a rămas același neîntrecut gospodar.

★

În padina cumficilor, serile de vară sînt albastrii, cu cerul parcă îngreuiat de atîta podoabă de stele. Dînspre crestele munților, adie vînticel răcoros și pămîntul se îmbată de izul finetelor coapte și de parfumul florilor sudice. Undeva în aul, cîntă molcom, dar stăruitor, o zurnă⁴⁾, unduindu-se, scoțînd suspine, tresăltînd cu voioșie sau șoptînd melancolic o vrajă cu care învăluie adormita vale. De n-ar fi vorba străină a bătrînului cumfic și faptele din povestirile lui, m-aș crede într-un sat transilvănean de la poalele Făgărașilor. Încetul cu încetul, noaptea se lasă tot mai adînc și neosteniții cogași își mîntuie susurul. Doar zurnăua îndepărtată se unduie ca în basmele celor o mie și una de nopți...

— Cîntă moș Naib, cîntă întruna... El adoarme în fiecare seară aulul și tot el îl trezește în zori... Ehe! Are mai bine de o sută de ani moșul, dar nu vrea să lase nici zurnăua, nici colhozul și nici valesa noastră... Acum douăzeci și cinci de ani, împreună cu el și cu Ramadan Hițir, am trecut peste haturile beilor. Sărăcănii nu îndrăzneau să se împotrivească puterii beilor și atunci noi trei, noaptea, am stricat haturile și am răsturnat legile bogătanilor, înrădăcinate în Caucazul nostru de mii de ani. Naib era mai bătrîn decît sînt eu acum, dar apăsa coarnele plugului cu atîta sete, de parcă ar fi tras pe spinările beilor! Se răzbuna moșul pentru prigoana cu care îi năpăstuiseră beii cîntecele și pentru o viață întregă de amărăciuni... După ce am făcut colhozul și am mai ieșit la lumină, n-a mai vrut să moară. Și auziți-l cum îi zice din zurnă!

În aul, se sting una cîte una luminile. Cerul parcă se apropie mai mult de pămînt și liniștea se lasă tot mai adîncă. Doar șoapta lui Ibrahim și glasul sfios de zurnă mai rămîn de strajă.

— Uitați, s-au culcat cei de la căminul de copii!... Acolo unde se sting luminile pe rînd, se află spitalul și casa de nașteri... Și clubul s-a golit... La moară și la castelul de apă, colo, în fund, mai arde încă lumina... Nu dorm nici fierarii, și nici cei de la garaj... Sau mi-o fi lăsat vreunul lumina aprinsă! Numai Șarip e în stare de așa ceva, că e în săptămîna logodnei...

Cum? Club, spital, casă de nașteri, garaj și castel de apă în padina cumficilor? Și cînd te gîndești că doar cu 25 de ani în urmă, Ramazan-bei lua o copeică pentru fiecare vadră de apă scoasă din fîntînă. Apa era la preț în aulul Gubden. Singura fîntînă se afla în curtea lui Ramazan-bei, iar pînă la valesa rîului Cioi-Su, era cale de 20 de verste.

— Despre apă mă întrebați? Ehe!... Ea a fost pentru noi un fel de a doua mare cotitură... O aducem prin canal din Cioi-Su. Cu ea am învins arșița soarelui și am făcut ca grădinile noastre să dea roadă de trei ori mai îmbelșugată... Dar pînă la rîul Cioi-Su, e cale lungă. Dacă pornești cu gîndul de la fîntîna lui Ramazan-bei, trebuie să faci un ocol prin ogrăzile noastre de dinaintea revoluției, să cîntărești în palmă copeica

⁴⁾ Zurnă — instrument muzical caucazian asemănător cu fluterul.

Un aul cumic din raionul Karabudakent.

Strada Comsomolskaia din Mahacikala — capitala R.S.S.A. Daghestane.

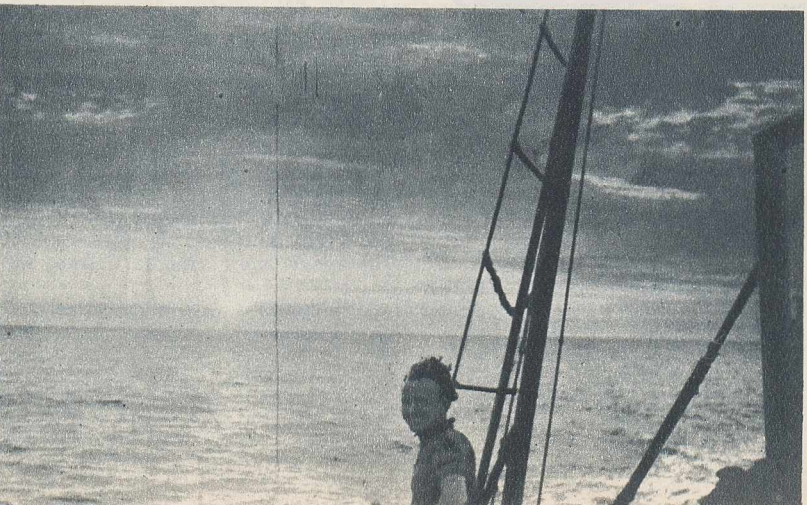
dată odinioară pentru vadră de apă și să-ți arunci ochii în grădinile și peste ogoarele de altădată ale susedeniei de bei și bai, la care trudeau din greu sărăcănii aulului. Țin minte că 185 de chiburi posedau în padina noastră peste 42 mii de hectare. În vreme ce țărănii săraci nu erau stăpîni nici măcar pe pămîntul de sub umbra lor.

Zurnăua lui Naib a tăcut. Aulul doarme cufundat în noaptea albastrie de august.

— La început, am fost opt comuniști — se aude vorba bătrînului Ibrahim. Asta a și fost celula din-

ții a colhozului nostru. Aveam opt cotigi, 16 boi și 3 pluguri. În 1932, numărăm 31 de gospodării. După încă un an, 43. Atunci, aveam deja turma și livezile colhozului. Începuserăm să ne gîndim la înfăptuirea vechiului nostru vis: strămutarea apelor lui Cioi-Su prin valesa noastră... 1934 a fost anul victoriei colhoznică în padina cumficilor. Sute de familii de țărani săraci au dat cereri de înscriere... Puterea sovietică ne-a dat tractoare și mașini agricole... Astăzi, avem 19.000 hectare pășuni, livezi și ogoare. Creștem 860 de cornute mari și 9000 de oi. Livezile ne aduc

Răsărit de soare în Marea Caspică.

în fiecare an cîteva milioane de ruble. Iar pentru recolta bogată de porumb și grîu, am primit Drapelul Roșu al Sovietului Suprem din Daghestan și am fost propuși pentru a participa la Expoziția agricolă de la Moscova...

Deodată, bătrînul Ibrahim s-a ridicat și, stînd drept, și-a rotit privirile peste aul. L-am auzit într-un tîrziu:

— E vremea! Haideți la culcare, că zorii sînt aproape.

— Doar o întrebare. Ibrahim Karabuhadovici: de cîți ani lucreți pămîntul acesta?

— De mulți, nepoate. Socotește singur: 22 de ani de argăteală la conacul beului; 4 ani în primul război; 4 — partizan în munți, alți 4, activist în Sovietul din Gubden și mai adaugă la ăștia, încă 25 de ani în colhozul nostru. S-a strîns ceva vreme, nu?

★

Pe ușa casei lui Ibrahim Karabuh, stă scris: „Intră în această casă, numai dacă încă și încă o dată vei mai intra“.

Înăuntru, pe jos, covoare groase țesute cu măiestrie, pe polate, amfore strălucitoare, iar pe pereți, fotografii și tablouri cu peisaje ale Daghestanului.

Somnul ne-a ocolit încă mult timp. Bătrînul a mai povestit despre anii războiului, despre lupta cu diversioniștii strecurați în munți, despre tancul cumpărat din propriile sale economii și dăruit Armatei Sovietice.

A doua zi, după ce am colindat în lung și în lat aulul, după ce am intrat în casele harnicilor cumfici, am înțeles că Ibrahim Karabuh nu apucase să ne povestească decît o mică parte din viața colhozului său. Am ascultat din nou cîntecul zurnălei lui moș Naib, ne-am bucurat de bucuria lui Șarip, fericitul logodnic, și am văzut cum știu fetele cumfice să joace focoasa lezghincă.

La despărțire, Ibrahim Karabuh a ținut să ne spună cîteva cuvinte în limba lui. Și a început să vorbească de astă dată mai apăsat, cu mai multă tărie decît în noaptea trecută cînd își șoptea povestirile presărate cu legende. Auzeam în graiul lui două cuvinte întrebuintate și pe meleagurile romînești. Am crezut că ne înșelăm. Dar cuvintele au fost repetate de cîteva ori, clar, răspicat, cu același accent ca la noi. Erau cuvintele „ortac“ și „dușman“.

— Ce înseamnă „ortac“ în cumică? — am întrebat pe cineva.

— „Ortac“? Adică, comun, tovarășesc.

— Și „dușman“?

— Pe rusește „vrag“! În romînește, ce e?

— Tot „dușman“. Iar „ortac“, tovarăș.

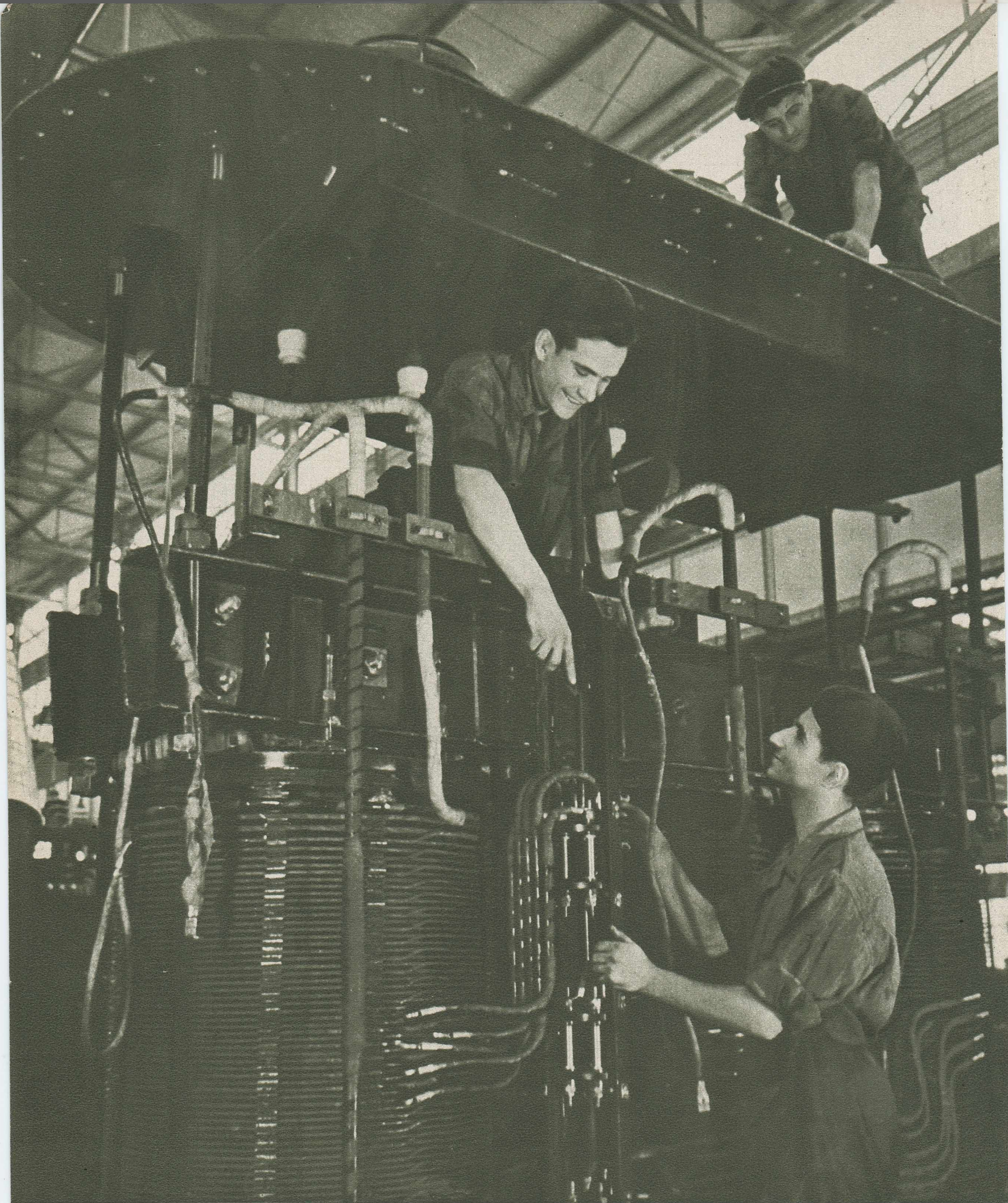
— Ehe!... L-am auzit pe Ibrahim strigînd cu voioșie. A fost cam gură-cască djighitul cela din poveste, cu sacul cu graiuri! Ori n-a legat cumsecade gura sacului, ori nu i-a peticit bine găurile. Ia uitați ce mai cuvinte strașnice a pierdut prin plaiurile dunărene! Și rîzînd, bătrînul cumfic și-a continuat vorba începută.

N-a mai fost nevoie ca tălmăciul să traducă. Cele două cuvinte, care printr-o surpriză lingvistică însemnau, în două limbi diferite, același lucru, glăsuiau despre minunata prietenie a popoarelor libere, despre ura fierbinte față de dușmanii vieții.

O fată miner? Tinăra Mălănciolu Suzetta e mai mult decit atât: ea stăpânește — și cu multă pricepere — o combină minieră sovietică de tip „Donbass”. Cu această combină, ea a devenit una dintre fruntașele minei Godeni.

Fotografie de P. COZIA

În cei cinci ani care au trecut de la elaborarea planului de electrificare a țării noastre, producția industriei electrotehnice a crescut cu 354,4%. În tot acest timp, nenumărați tineri s-au calificat în cadrul întreprinderilor nou-construite sau profilate în vederea producției electrotehnice. În fotografie: brigada de utemiști, formată din Sandu Petre, Ilie Marin și Ilie Ștefan, de la uzinele „Electroputere” — Craiova se străduiește să dea patriei cât mai multe transformatoare.

Fotografie de Iosif GIUCĂ

de Petre SOLOMON

Cîtu-i Dunărea de lată,
Nu-i pescar să n-o străbată.
Cîtu-i Dunărea de lungă,
Nu-i pescar să nu ajungă
Pin'la mare, ca să-i scoată
Aurul ascuns în pungă.
De prin bălți cu luminișuri,
De sub dese stufărișuri,
De prin gîrle cu nomoluri,
De prin limpezile ghioluri,
De sub plavie și plaur
Scot minerii apei aur.
Cu puzderii de unelte,
Scot mereu comșara Deltei
Și, cu și mai multe încă,
Ei o scot din mare-adîncă —
Unde-și pun în larg cap —
Urișe italiene cane
Și carmace de oșele
Pentru prăzile mai grele.
Fie vară, fie toamnă,
Vînturile îi îndeamnă —
Vînturi șuite sau domoale, —
Ei tot trec pe-a apei cale
Și aduc la cherhanale
Pești din toate ghiolurile,
Răsolind nomolurile,
Pești greoi de Dunăre,
Unde-l apa turbure,
Pești din apa mărilor,
De sub dunga zărilor.
Se întrec brigăzile
Să tot umple căzile,
Căzile și lăzile.
Nu mai e pescarul slugă,
Nimenea nu-l mai înjugă.
Azi, pescarul are parte
De lumină și de carte.
Se trezesc cătunele
Blatele, străbunele.
Prind să cînte malurile,
De se miră valurile,
Cîntă glasuri strașnice,
Cîntul muncii pașnice!

COMBINAȚIE

— povestire —

de Dumitru MIRCEA

Ilustrații de Tia PELTZ

I

Cînd dau holdele în pîrgă, toată lumea se luminează la obraz. Oamenii trec în fiecare zi pe la ogoare, cearcă spicel și sămăluiesc pe zile secerișul. Așa fac de cînd se seamănă grîu prin părțile noastre.

În acea vreme, în pîrga grînelor, coboară de pe munte, din Oaș, de pe Vișeu și Iza, de la Borșa și Țibleş, un puhoi de munteni cu sarici lătoase în spate, cu gace largi ca poalele femeilor, cu coase legate de-a lungul toporiștii. Năpădesc trenurile, umplîndu-le cu miros iute de trupuri nespălate de mult, cu purici și căpușe, cu strigăte asurzitoare. Toată puterea Oașului năvălește în jos, către lanurile mănoase, pînă pe Mureș și în valea Someșului de jos. Tare mulți vin cu căruțele, aduși de gazde cale de o săptămîină, așa cum frumos ne spune bătrînul Slavici într-o poveste de-a lui. Povestea asta o citeam vară de vară și, de fiecare dată, mă întristam de soarta „Pădurencii”, umblînd printre sutele de oameni și cîtînd să văd care femeie aduce cu cea din carte. Vedeam fețe supte de drum, de osteneală, femei cocîrjate, năsoase, cu ochi albaștri și buze subțiri, îmbrăcate în zădii cu poalele de mult sure de murdăria trenurilor și a săliilor de așteptare. Oamenii coborau de pe munte, pe jos, pînă-n linia Dornei, la Salva și Năsăud... Așteptau apoi o zi la Beclean. Apoi alta la Măgherus-Șieu și numa' dup-ai-a coborau către cîmpia cu holde bogate. Mii de secerători, sute de mii de secerători. Un puhoi asemănător lăcustelor.

Erau și tineri destui printre dînșii, cum sînt și acum. că și-acuma vin, după cum veti vedea mai departe. Flăcăii, toți pietroși, mici de stat, iuți și aprigi, cu nelipsita trăistucă înflorată, mai sus de brîu, petrecută scurt pe după gît și adusă nițelus în față. În trăistucă, nelipsitul cuțit, amnarul, iasca și bășica de tutun. Cuțitul mai ales. Cu el jucau un joc sălbatic, aspru, sacadat, într-un ritm surd, icnit și necurmat, asemănător mișcărilor exacte ale unui joagăr uriaș. Dar acei flăcăi, veniți la secerat, erau liniștiți, harnici și buni. Cum se crăpa de ziuă, coasele lor luceau în holde într-un ritm armonios, fascinant, parcă executau un ritual. Căci nicăieri, ca la coasă, nu se poate mai bine vedea cîtă armonie cuprinde ritmul muncii omenești. Coasele tăiau pînă noaptea, cînd nu se mai vedea nimic. O scurtă hodină la amiază și arareori alta, la capul brazdei, cînd oamenii își fumau țigările. Dacă se nimeria lună, coasele fulgerau și noaptea, dînd lucire de oțel cîntecului grețurilor.

Veneau și fete destule. Frumoase fete! Purtau la gît o zgîrdută împletită iscusit din măgele mărunte. Toate, ca ceilalți oșeni, se purtau în opinci, cu obiele înfășurate pînă la genunchi. Sara,

cîntau niște doine tărăgănate, lungi și monotone, ca bocetele. Rar vreun cîntec vesel dezmoțea întinderile fumurii, argintate de rouă.

Printre acești oameni se aflau tare mulți gușați.

— Din apă—spuneau ei. Iac-așa. Nici nu știi cînd crește gușa. Nici nu știi cînd te sugrumă. Ce să-i faci? Așa-i viața noastră, grea. Vara, secerăm grînele noastre, iarna, secerăm pădurile de la noi. Și tot la voi vin lemnele de acolo. Voi, cîmpenii, sînteți binecuvîntați de dumnezău. Da... No, iacă; tăiem. să zicem, zece clăi de grîu: trei sute de snopi. După obiceiul din vechimi, o clăie-i a noastră: treizeci de snopi. Două clăi, slobod o majă. Cîte clăi trebuie să tăiem, ca să strîngem pită pentru coconii de acasă?

Coconii de acasă îi copiii lor. Așa le spun, ca în cărțile noastre vechi. Răsfățați ori nu, copiii lor is coconi.

— Am șapte coconi acasă. bade. Dumneata cîți ai? Doi? Oho, îi poți purta învâliți în aur. De-ai-a noi nu secerăm pe bani. La noi, nu află pită. Bani mai află. Coconii nu mîncă bani. Noi venim aicea după pită. Bag' samă, așa a lăsat dumnezău. Facem snopii mici, ca să fie clăile mai dese și să dobîndim mai mult. Nu ne suduim, nu vă uitați urit; sîntem necăjiți, măi oameni. De voi e bine, aveți bucate. De noi fi rău; avem numa' păduri. Nu te poți hrăni cu cetină...

— De ce nu vă trageți încoace? — întrebau uneori localnicii, parcă n-ar fi știut că pămîntul era împărțit și răsîmpărțit, și că n-ai fi aflat o brazdă fără stăpîn. Muntenii, însă, răspundeau după feleșagul lor: n-a duceau vorba despre pămînt...

— Hei, nu te lasă muntele. bade... Ia, eu trag aci cu coasa și mă bate soarele și mă stoarce de apă... Și parcă văd umbra codrilor și aud vîjîitul cetinii... Si mi se turbură ochii, parcă dă ceața pe văi... Așa-i omul, blăstămat bag'samă: îl leagă lutul cu funii groase. Oriunde-ar fi, funiile alea îl trag de casa sufletului. înapoi... la vîtrută. Așa-i fi și dumneata, dac-ai sta la noi, între codri... Mîntenaș ai simți dor după holdele astea și după țealurile pleșuve... Loc mai mîndru ca al nașterii nu se află pe lumea asta...

Poate de aia, oricît ar fi fost de amărîți, de trudiți, mai săraci ca soarele în biserică, nici unul nu s-ar fi pripăsit pe cîmpie. Nici pomeneală! Nici tinerii nu rămîneau la dragostele înfiripate. Erau vremelnice și se curmau o dată cu secerișul.

Obiceiul acesta a rămas pînă în zilele noastre. I-am întîlnit pe oșeni în fiecare vară, coborînd — acumă cu trenul — de la Sighet spre lanurile bogate din cîmpie. Și plata le-a rămas aceeași: din zece clăi secerate, una-i a lor... Vin cît ce dau grînele în pîrgă. Vin, seceră, își iau dobînda

în saci și se trag înapoi la pripoarele de acasă, la codrii mere și la căsuțele cu acoperiș țuguia de șindrilă. Cum ajung, cum își cercetează țapinele, securile, fierăstraiele din șoproane, le șterg de rugină și o apucă spre pădurile hotărîte jertfirii. Și tale parchet după parchet, în același ritm armonios și necurmat, desfășurat vara pe întinderea holdei coapte. Nici unul nu rămîne pe cîmpie, de pripas.

II.

Din pricina asta, a fost mirare între munteni cînd Sîia lui Gheo' Poganu n-a mai vrut să se întoarcă acasă. Sta răzimată de un salcîm, pe marginea drumului, cu ochii scăldați în lacrimi, jucîndu-se cu zdreanța de măgele, și spunea a zecea oară nemaiauzitele vorbe: — Spuneți tatii că am rămas aici...

Chezașul — vasăzică responsabilul lor — badea Ursu, un bărbat vîrstnic, cu mustața bălaie și cu gușa, încerca degeaba s-o ducă înapoi:

— Am dat garanție de toți, tu, Sîie, tu... Cum să dau față cu Gheo'? Cum? Să mă duc la el și să-i spun: „măi Gheorghe Pogane, fătuța ta s-a pustiit pe cîmpie...“? — Nu mă pustiesc...

— Dacă nu te pustiești, de ce ți s-au umplut ochii de lacrimi? Fata își duse repede un colț de năframă la ochi și apoi rostii cu hotărîre și încăpăținare:

— Ia, nu-i nici o lacrimă. Așa, de colb... de osteneală.

Mîntea Sîia lui Gheo' Poganu și mîntea cu bună-știință. Plîngea de-a binelea și nu voia să se arate. Zău că-i răsăreau dinainte poienile cu iarbă grasă și pașiștile înflorite; codrii bătrîni și zănoaga în care, ca îngropat cu verdețea, se afla satul lor. Și turla ascuțită — săgeată, nu alta — a bisericii... Și casa lor veche, înfiptă pe un țanc de piatră neagră. Și tată-su, Gheo' Poganu șchiopul, cu umerii lui uriași, cu mustața căruntă... Frații ei, surorile ei n-or mai vedea-o suind rîpa ca o căprioară, roșie și sprintenă... Tata își va căuta cîrjele și va bate în pămînt cu singurul lui picior... O, dacă ea ar ști carte! Cum le-ar scrie tot ce simte; de ce a plîns și de ce s-a hotărît, totuși. Nici o clipă nu s-a smintit din hotărîre, deși a plîns după locurile și după cei dragi...

— Are să se gate dragostea, Sîie — auzea ea glasul lui badea Ursu, ca dintr-o depărtare — are să se gate dragostea, că-i trecătoare, fată, și-or rămînea numa' durerile și doru'... Tu ești tînără, Sîie, și nu știi ce-nseamnă să fii venetic...

Badea Ursu și-a răcit gura degeaba. Tot degeaba și-a fumat rația de țigări pe două zile, încercînd s-o înduplece pe Sîia... De ce punea dumnealui atîta suflet, vrei să știi? Pentru că badea Ursu încercase la tinerețile sale durerile și dorul de care vorbea acumă, fusese flăcău chipeș, voinic

i ager. Jucase și el jocurile stră-bune, chiuind de răsună împrejurul:

„Cît îi Maramureșu',
Nu-i ficior ca io și tu...
Da nici acela nu-i ficior
Care n-are la picior
Trei cuște și-un pistol
Și-o glajă de monopol”.

L-au scos din roata feciorilor chemările la oaste... Și-a cătănit vreo cinci ani în Hertegovina, în Tirol, în Bavaria. Din Bavaria, a trecut —eliberat din armată—tocmai în Anglia, la minele de cărbuni, socotind că acolo se cîștigă bani să-i duci cu sacul... Pe urmă, de mai mulți bani s-a vorbit că s-ar afla în America. A trecut și apa cea mare, cu trei lire în buzunar. Cît au ținut lirele, a mîncat; după-ăia, n-a mai avut ce face. În tavernele din porturile de pe coastă, cînta cu alți emigranți un cîntec prelung, trist, tradus poate în toate limbile acelui babilon dez-nădăjdut:

„Aicea trudes, dolaru'
să-l cîștig, bată-l amaru'.
Arde-l-ar focu' și jaru'!
Doamne, departe-i Ardealu'...”

Abia după doisprezece ani, izbuti să vină acasă, în preajma primului război. Cînd a văzut turla bisericii, a căzut cu fața la pămînt și a sărutat țărîna, plîngînd...Nu după multă vreme, l-au îmbrăcat iar cătană, pentru alți vreo cinci ani.

— Tu, Sîie, nu știi ce n-seamnă să fii venetic...

Sîia sta răzîmată de salcîm, cu ochii scâlțați în lacrimi, și aștepta, la marginea drumului, să vină omul pentru care lepădase și văiu-ga, și casa părintească, și poienele dintre ienuperi. DACAR FI ȘTIUT CARTE, I-AR FI SCRIS TATĂLUI CAM CUM NE-OM OSTENI SĂ ARĂTĂM MAI LA VALE...

III.

În acea vară, oșenii veniți în Rătunda, la secerat, văzură pentru cea dintîia dată o combină. O namilă roșie, împletită din fier și sîrmă, duduind necontentit pe lan. Colectiviștii veneau cu carele și cu camionul, încărcau boabele și-și vedeau de drum... Pe miriște rămîneau grămezile de paie, și ele degrab' strînse și duse la gospodărie.

Oșenii și-au lăsat coasele pe brazde și s-au mirat de șandramaua aceea. S-a mirat și Sîia lui Gheo' Poganu, cu cită mirare a încăput în ochii ei mari și luminoși, negri, mai negri decît cea mai neagră mură. Ochii aceia parcă anume erau făcuți, ca să te uii într-înșii...

— Ce vă uitați așa, oameni buni? — i-a întreat mecanicul, su-cindu-se pe scaunul său de la volan. Asta-i combină cu motor. Ne luăm la întrecere?

Oșenii au zîmbit subțire, ru-șinați. Dar Sîia, ca în atîtea alte rînduri, nu s-a răbdat să nu dea răspuns:

— Nu te lăuda, voinice. Vezi coasta aia unde secerăm noi? Suie-te pe ea dacă poți... Te-ai întoarce de zece ori peste cap.

Oșenii riseră satisfăcuți...

— Combina ta e cu motor, voinice — urmă Sîia...Dar acolo unde trudem noi, trebuie combină vie. Iacă-o! — și-l pocni pe un tovarăș peste umăr.

Oșenii riseră și mai satisfăcuți... Flăcăul de la volan nu găsi un răspuns potrivit, așa că rîse și el, zgomotos, ambreie și-și văzu de

lucru. Dar, colea, spre sară, după ce soarele însîngerase asfințitul, oșenii îi auziră vocea în capul coastei:

— Ei, cum stă combina vie?

Era un tînăr zdravăn, nu prea înalt, vînjos și cu niște mîini puternice, vînoase, ars de soare — negru de ars ce era. Cînd rîdea, i se vedeau dinții albi-albi, rînduiți frumos, ca boabele de cucuruz.

— Nu veniți la țigări? — îi îmbie dînsul, așezîndu-se pe un snop.

I-a răspuns badea Ursu, glumind:

— Mai avem de tăiat două clăi și împlinim norma... Pe urmă, hodinim. Dumneata ai isprăvit pe ziua de azi?

— Mi-a venit schimbul... Dar tu, combină cu ochi negri, n-ai schimb?

Sîia rîse și zvrîli către el un bulgăre:

— Schimbul meu stă pe snop, trage duhan și ne ține din lucru.

Flăcăul stinse țigara sub talpă, se îndreptă spre Sîia și-i ceru:

— Dă-mi de lucru...

— Poftim! Este ce... Leagă, snopi.

A ieșit luna nu peste multă vreme și oșenii s-au așezat să mînce. Apoi, după socoteala lui badea Ursu, să doarmă un ceas-două, și să se apuce iar. Sîia îl necăjea întruna pe mecanicul combinei:

— Du-te, măi omule, și te culcă. Ai să dormi mîne pe elefantu' tău, și-o să te răstorni.

— Asta nu-i treaba ta!

— N-aș vrea să te văd chilav. Păcat de-așa fecior.

— Ei, drace, nu cumva ți-ar părea rău?

Sîia nu răspunde. Privii către văile largi, argintate de lună, și o vreme ascultă în liniște cîntecul greierilor. În vale, pe toloacă, sta și combina, semn că mecanicul cîna.

— Ești de-aici, din Rătunda?

— De-aici. Colectivist.

— Unde-ai învățat meserie?

— În armată. Dar o fac numai vara, la seceriș. Nu m-am angajat la S.M.T., că am părinți bătrîni.

— Ar trebui să te însori...

— Ar trebui... Da' nu mi-am găsit păreche.

— Nu-i chiar așa de greu.

— Dacă nu-i chiar așa greu, de ce nu te-ai măritat?...

— Știu eu? Poate că n-am găsit păreche.

Riseră. Apoi se întrebă cu mîi cheamă. Lui îi spunea David. Poate că și-ar fi spus mai multe în acea sară, dacă nu s-ar fi auzit glasul gros al lui badea Ursu, care, după ce a tușit cu înțeles de vreo zece ori, spuse:

— Sîie, culcă-te tu, copilă...

Las-o, domnule, să doarmă.

— O las, bade, da' zice că n-o prinde somnul...

— De ce răspunzi în locul meu? Uite, că mă prinde... Spune-i bade Ursule, să-și vadă de cale.

Fata chicoti ușurel și-l împinse cu gingășie. David îi puse o mîna pe umăr, o strînse, oftă și se ridică de pe snop.

— De ce ai oftat? — șopti Sîia, în așa fel încît pe David îl trecu un fior din creștet pînă-n tălpi.

Își trecu mîna prin păr și răspunse cu glas sugrumat:

— Întrebă-mă mîne sară. Sîie. Noapte bună.

De trei ori l-au suduit colectiviștii pe bietul David a doua zi. Ba că intra prea mult în holdă,

încît rămînea pînă „pe stînga“, și-i pagubă; ba tăia numai o șirincută cît a lua cu coasa; ba se trezeau cu combina mînată-n „a treia“... David își ținea ochii tot mai des către coasta pricinașă, unde scîlpeau coasele oșenilor. Căci, încă de dimineață, fluturase acolo o năframă albă, făcîndu-i semn. Mai trebuie spus pentru ce erau nemulțumiți colectiviștii?

— Ți-s ochii la combina vie, diavole, bată-te soarele! — îl rîse ajutorul. Ai să rămîi cu gîtul strîmb!...

— Tu închide-ți lefărdaia, să nu te pocnesc!

— Sai! — se feri a frică, batjocoritor, flăcăiașul.

Holda de pe coastă scădea văzînd cu ochii; în aceeași măsură creștea supărarea lui David. Cine știe în ce hotar se vor duce ochii cei negri... Și, ca să se arate totuși bărbat, își spunea: „te-au pus în sulită, Davide... te-au străpuns și te-au atîrnat frigare, deasupra unui jar. Iaca, una ca asta n-am crezut“...

Sara, la asfințita soarelui, văzînd coasta rasă și oșenii clădînd ultimele clăi. David simți că nu mai poate sta la volan. Parcă scaunul cel comod se îmbrăcase în piele de arici. Cînd își văzu schimbul, oprî, sări de-a dreptul pe pămînt și-și luă haina, peste măsură de grăbit. Sui coasta într-un răsuflet și se oprî în marginea satului, lîngă un salcîm bătrîn. Acolo se așeză pe iarbă și-și aprinse liniștit o țigară. Sîia încă nu trecuse către sat.

Prea multe nu și-au spus în sara aceea. Sîia nu l-a întreat de ce l-a apucat oftatul ieri, la despărțire. I-a povestit de tatăl ei, care a fost mare staroste peste tăietorii de păduri vreme de douăzeci de

ani, pînă acu' vreo cinci ani, cînd un lemn i-a terciuit piciorul drept. De atunci, bolește. Mama s-a săvîrșit nu demult, dintr-o boală veche la rărunchi. Ei sînt șase frați, dacă vrea David să știe neapărat. Dacă mai vrea să știe și altceva, atunci poate să afle cum susură cele trei pîrîiașe limpezi, care se slobod din creastă, pe trei văiugi și împlinesc în vale un rîuleț galăgios; mai poate afla că, la vreme de sară, stelele-s mai limpezi ca pe cîmpie și văzduhul e atît de curat, încît pare de sticlă...

— Nu zic, frumoase locuri aveți voi, Sîie, dar nici cu ale mele nu mi-e rușine... Și să mai știi că acuma-s mai frumoase. Trăim mai bine; d-aia. Vrei să vii pe la gospodăria noastră? Peste o săptămînă, avem sărbătoare mare: împlinim patru ani de colectiv. Vii? O să avem bere și horă... Să vii. Sîie, nesmintit. Voi, acolo, mai trăiți și acuma ca mai demult. Să vii și să vezi cîte s-au schimbat la noi, în Rătunda. Numai în patru ani. Ai să-ți dai seama ce-o fi peste patruzeci!

IV.

...Aici n-avem loc pentru discursuri, așa că vom trece peste peera frumoasa cuvîntare a președintelui. N-om pomeni nici despre masa întinsă în cinstea invitaților, nici despre împărțirea avansurilor, deși toate, una după alta, i-au uimit pe oșenii aduși de Sîia... Noi ne-om amesteca printre tineri, ca să ne simțim mai bine, vom bea bere cu ei, rece ca gheața — doar s-au îngriji colectivității și de o ghețarie — și vom rîde. Ne-om prinde și la horă, bătucînd pămîntul, pentru că n-a văzut ni-

Ș-am bătut șafu' de post
așa cât de jib o fost...
Că de-i cătană-mpărătească
de mine să se ferească!...
Di-li-și, di-li, di-li!"

Colectiviștii, uimiți de această priveliște grozavă, nici nu clipeau; nici să râsufle n-aveau curaj. Femeile se trăseseră, înspăimântate, îndărătul bărbaților, uitându-se cu spaimă și cu pizmă, totuși, la muntenele din cercul rotitor, care băteau îndesat pământul, strecurându-se pe sub cuțite, agitându-și năfrămile. Din cîntec răzbătea o forță uriașă de ură, de răzbunare. de luptă îndărătnică împotriva unor silnicii de veacuri întruchipate în figura jăndarului împărătesc.

— Ei, ți-a plăcut? — îl întreabă Sîia pe David, încă gîfîind după joc.
— Strașnic! Grozavi, oamenii de pe la voi! Mi s-a ridicat părul măciucă.

— De ce? Tu nu ești cătană-mpărătească... — îl rise ea, stringîndu-l de mîna.

— Așa-i. Îs mai degrabă fecior de însurat.

În vremea asta, colectiviștii aplaudau zgomotos, înconjurîndu-i pe munteni și înghesuindu-i cu sticlele cu bere. Un tovarăș de la raion găsi de cuviință să declare:

— Poporul are pretutindenea cîntece de luptă.

După care, ciocni și dînsul cu primul muntean întîlnit.

Petrecerea s-a întins pînă către miezul nopții. Flăcări din sat se munceau să învețe și ei jocul care-i ținuse cu răsuflarea oprită, se munceau, lac de apă, și tot nu-i multumeau pe munteni. „Nu-i bun, mai îndesat, mai rupt, mai mereu: prea repede... da' nu moale, aspru, aspru... cum ai trage cu fierăstrăul...”

David o ținea pe Sîia de mijloc și-i spunea încet la ureche:

— Cînd te mai văd, drace ochi negri?

— Parcă trebuie? Peste o săptămîna, cată-mă la Vișău.

— Te cat pînă la capătul lumii. Și dincolo de el te cat.

O strînsese către dînsul și simți cum trupul ei vînjos se împotrivese... Mlădioasă-mlădioasă, dar tare.

— David, io nu-s de-alea...

— Știu. Ești așa cum îmi place mie.

La aceste vorbe, Sîia oftă adînc, simțînd că din șaga lor a înflorit un nu știu ce, care o tulbură. Se desprinsese, simțînd pentru întîia dată că i se umezesc ochii... Ar fi vrut s-o întrebe de ce a oftat și să-i răspundă: „întreabă-mă mîine sară”, așa cum i-a spus el la prima întîlnire... Dar se pare că David n-a auzit oftatul. A văzut-o cum se amestecă printre munteni și a oftat el adînc, o dată, de două ori, poate chiar și a treia oară... Și un prost putea să vadă că bietii tineri mureau unul după altul.

V.

Dumneavoastră vreți să știți acuma dacă s-au luat ori nu. Vezi bine că s-au luat; altfel n-aș fi avut de unde ști toate cîte le-am spus pîn-aici. Dar trebuie să mai știți că, pînă la prima sărutare, au mai trecut de la petrecere două zile și o sară. În a doua sară, a încercat biata Sîia o mare umilintă.

— Tu zici că te duci, Sîie. Dar am să-ți scriu și tu va trebui să-mi răspunzi.

Sîia s-a întors spre dînsul și i-a spus rușinată:

— Eu, David, nu știu cartea!...
David s-a mirat ca de un lucru nemaiauzit.

— Nu te mira. Așa a fost să fie. David a cuprins-o atunci cu toată puterea brațelor lui și s-au sărutat așa cum toată lumea știe că-i primul sărut; ceva mai bun nu se află sub stele... Cine zice că nu-i așa, acela n-a iubit niciodată și-i numai pe jumătate om. Treaba lui! Deasupra noastră sușuie vîntul în salcîm și împrejur-ne cîntă greierii.

— Apoi, dacă-i așa, Sîie, nu te las să te mai duci... Mie nu-mi trebuie avere... Are colectivul destulă, numai sănătate ne trebuie, Sîie... Așa-i că nu te mai duci înapoi?

O, văile! văile înspumate și verzi! Cum bolborosește apa sub puntea de sub țanc și cum bate clopotul dimineața! Dacă n-ar fi văzut Sîia că mai bine ca lîngă acest om tînar, nicaieri nu i-ar fi, poate s-ar fi dus înapoi sub acoperișul țuguiait de șindrilă, la poalele codrului de cetină... I-o fi dor, de toate i-o fi dor... și de vatră, și de tata, și de frați... Sătenii ei se tem că o va ajunge răutatea oamenilor, ca pe o venetică ce se află, o oarecine venită în casa altuia numai cu ceea ce din naștere are... Dar, oameni buni, dragii mei, aștia-s alt fel de oameni! Nu i-ați văzut muncind laolaltă pe ogoare, adunînd totul în hambar și împărțînd fără sminteală, după vrednicie? Inseamnă că vrednicia are preț în ochii lor, tată Gheo' și bade Ursule... Și-apoi, eu mă știu vrednică și tot așa m-a sămăluit bărbatul meu. N-am să fiu venetică; mi-or prețui virtutea și m-or lăsa slobodă să mă sui cît de sus: „du-te, Sîie; lumea-i a ta”. Așa zice David. Uitați-vă în ochii lui și vedeți că-s ochi de om care nu cunoaște minciuna.

Dar unei mirese i se cade să plîngă. De-aia plînge și Sîia acum, oricît încearcă David s-o molcomească. Se plîng cu lacrimile miresei zilele prunciei, ale fecioarei isprăvite, ale anilor ce vin încărcați de neștiuturi... Mai cade și cîte-o lacrimă de fericire; ți-ai găsit un liman la care ai nădăjduit.

— Ce tare-ți bate inima, David...
— Bate. Bat acolo, acuma, două, tu fată!...

VI.

Așa că badea Ursu și-a fumat degeaba rația de tutun pe două zile. Sîia nu s-a mai dus înapoi. Badea Ursu a fost nevoit să ia din mîna lui David cîteva sute de lei, pentru ca „socrul și cumnații” să nu alerge după bani împrumut, ca să vină la nuntă.

Sîia, munteanca, a ajuns degrabă și știutoare de carte, și fruntașă în gospodărie. În glumă, i se spune și azi „combina vie”, întrucît e tot atît de neobosită ca un motor. În casa ei, a hodinit cîteva zile povestitorul mai sus iscălit. Avea și un copil, David, un mormoloc de vreo șase luni. Și mi-am adus aminte de trista soartă a pădurencii despre care așa de frumos ne povestește badea Ion Slavici. I-am spus-o tovarășei Nastasia. Dumneaei a ris, laolaltă cu soțul său, David:

— Pe vremea aia nu erau gospodării colective...

— Adevărat-adăugai. Nu erau nici oameni ca dumneavoastră, asta-i...

Am golit împreună, în cinstea zilelor noastre, nu știu cîte pahare de vin, în vreme ce viitorul ne privea cu drag prin ochii mari și luminoși ai lui David cel de șase luni...

meni pe lumea asta tineret fără joc. Las' să asude muzicanții, dacă le-a plăcut să se facă muzicanți. Să cînte pe rînd, dacă toți o dată ostenească mai repede. Dar să cînte!... Să cînte — nu să facă pe reacționarii. Că așa sîntem noi, colectiviștii. Ori facem o ispravă ca lumea, ori o dăm dracului...

— La voi cum se joacă, Sîie?

Întrebarea asta a trezit în fata cu ochii negri nu știu ce mindrie ascunsă. L-a tras pe David deoparte și, suffîndu-i fierbinte în obraz, i-a spus repede:

— Ai vrea să vezi? Da? Să-ți dăm o probă?

N-a mai așteptat răspunsul lui. Drept la badea Ursu s-a dus. A turuit înaintea bătrînului, în așa fel, încît, de la împotrivire, l-a tras către șovăială și apoi l-a hotărît. Bătrînul a trecut din om în om, pîn-a împlinit numărul de patruzeci... Patruzeci de bărbați, în cap cu dînsul. (Am uitat să amintim că badea Ursu a stat la masă cu președintele și a bătut cînd țuică după vin, cînd bere după țuică, așa că acuma era roșu ca ardeiul și tăteau mustățile țapuse). Cei patruzeci de bărbați și-au cercetat trăistutele de subsuoară. Au văzut că nu le lipsește nimic. Atunci și-a ales fiecare cîte o munteancă. După aia, Sîia s-a oprit înaintea lui David și i-a spus: „gata!”, David, îndată pe bină, i-a ogoit pe muzicanți și a strigat:

— Tovarăși... În cinstea sărbătorii noastre, oaspeții munteni veniți la secerat în satul nostru vor să joace ca pe la ei. Lăsa-i-om?

S-a înstăpînit liniște și curiozitate. În această liniște—mai mult zumzet — muntenii și-au alcătuit un cerc și, la un semn al lui badea Ursu, patruzeci de cuțite

ridicate deasupra capetelor au scripit dintr-o dată în soarele ajuns la ojină. O dată cu scripîrea, începu cîntecul și jocul muntenilor. Apoi cuțitele poposiră între dinți... Cîntecul începu ca un fel de geamăt adînc și urcă, urcă, urcă, pînă țîșni un țipăt ascuțit: „hu-u-ii-iii!” În acea clipă, scîtitele, smulse dintre dinți, luciră iar în pumni, săgetînd ritmic, deasupra capului, și izbucni cîntecul, numai scrișnet din dinți și mîriit de om infuriat:

„...hu-ii-iii, spusu-i-am lu' badea
Giuri

să se suie-n virfu' șurii
și să strige peste sat
că-îo-s ficior de -nsurat!
Di-li-și, di-li, di-li!”

Fiecare silabă fu parcă înfiptă, de călcîiele oamenilor, în pămînt, de cuțitele lor, scrijelită pe cer, într-un ritm sălbatic, surd, ca de fierăstrău. Parcă-ți bătea cineva cuie în cap, cu lovituri exacte de ceasornic:

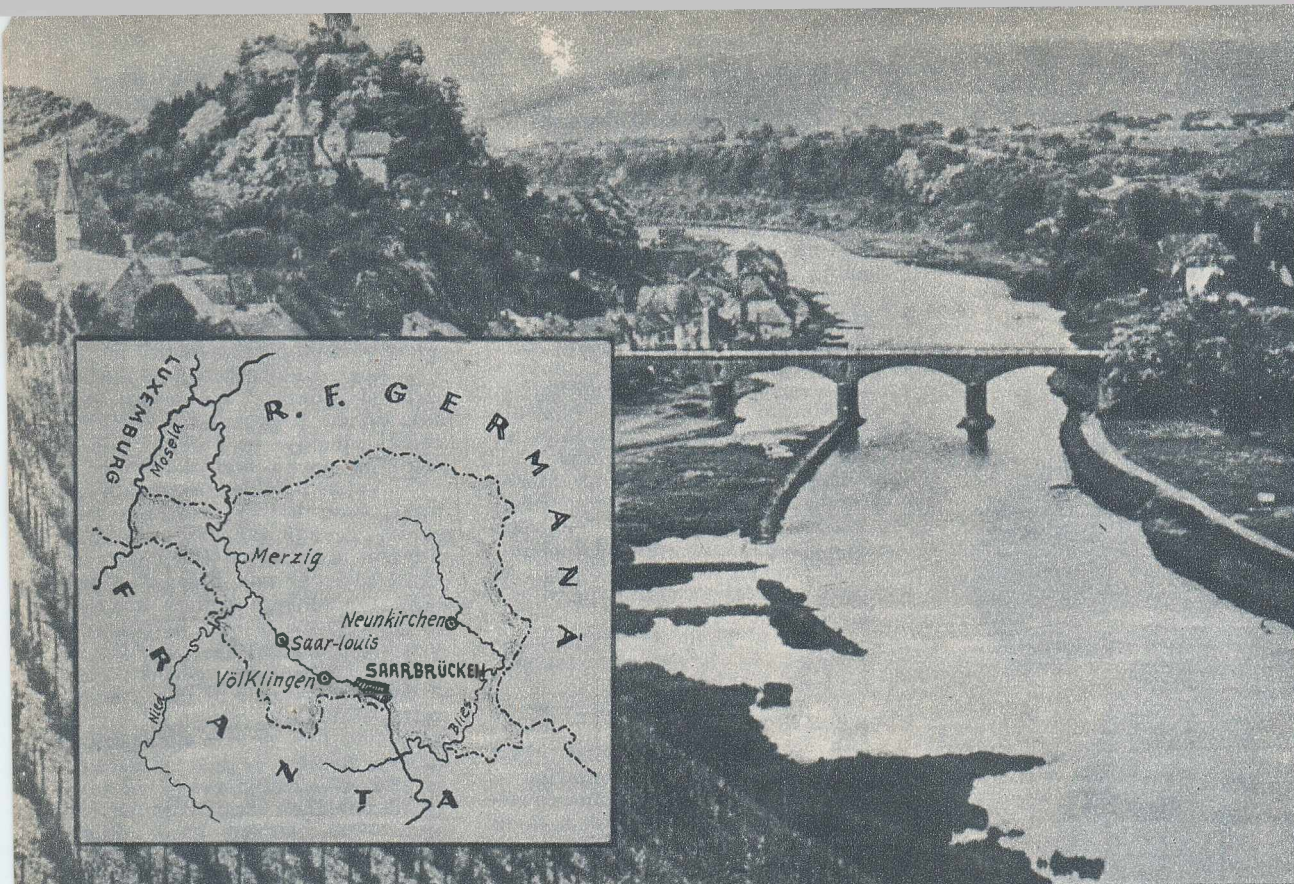
„hu-ii-ii, bine-mi taie cuțitu'
că l-am ascuțit amu,
pe tocilă la primar
să tai carne de jîndar!
Di-li-și, di-li, di-li!”

Patruzeci de bărbați țintuiau cuvintele de pămînt și de cer. Patruzeci de femei, în același ritm necurmat, dădeau ocol, fiecare femeie perechii sale, ca un satelit, și întregul cerc se rotea încet, ca o piatră de moară în jurul osiei. O roată vie, imensă, amenințătoare, o forță sălbatică, dominată de ritm:

„hu-ii-ii, că nici jîndaru' nu-i
de fier

să nu-tune brișca-n el;
că num-o dată mă scutur
tăți jîndarii pică-n e...
Da io, cu Ionic-al nost'
dobarit-am gradu' jos.

SAA

Ziua de 23 octombrie a fost așteptată cu strângeri de inimă atât la Paris, cât și la Bonn. De fapt, în duminica aceea nu avea să se întâmple nimic excepțional nici în Franța și nici în Germania occidentală. Undeva, între aceste două state, însă, poporul din Saar, regiune atât de bogată în fier și cărbune, urma să-și spună cuvântul, dacă va primi sau nu „statutul” de „europenizare” sau, mai bine zis, de „atlantizare”.

...Cu opt ani în urmă, Franța, renunțând la reparațiile de război care-i reveneau din partea Germaniei occidentale, și-a asigurat în schimb controlul asupra celor 2600 de kilometri pătrați ai Saarlui, împinziți cu mine de fier și cărbune, cu oțelării și uzine mari. Faptul acesta a făcut ca Saarul să redevină un măr al discordiei, pe care monopolistii vest-germani s-au străduit să-l recucerească de la colegii lor francezi, bucățică cu bucățică.

Spre deosebire de mărul oferit drept premiu de frumusețe zeiței Venus de către chipșul Paris, fiul lui Priam, la sfârșitul anului trecut mărul saarez a fost oferit Franței, de astă dată drept momeală pentru ca deputații ei să ratifice acordurile militariste de la Paris. Răsplata ratificării era tocmai vestitul „statut european”. Acesta prevedea ca Saarul să intre din punct de vedere administrativ în așa-numita „Uniune a Europei occidentale” — care nu-i altceva

Natura a fost darnică cu regiunea Saar. Frumusețile și mai ales bogățiile ei au trezit însă de mult poftele acaparatoare ale monopolistilor germani și francezi. „Statutul european” i-ar fi împăcat și pe unii, și pe alții. Dar populația Saarlui a vrut să fie alt fel...

Din „inexpugnabila” linie de fortificații „Siegfried”, în care Hitler își pusese altele speranțe, n-au mai rămas decât ruine. „Bine că pot folosi și ele la ceva”, pare a spune această veselă gospodină din Saar.

Granițete artificiale nu-i pot despărți pe germani de germani. O sută treizeci de copii din Saarbrücken și-au petrecut în acest an vacanța în tabăra pionierescă de la Eisenach, din Republica Democrată Germană.

R² un măr al discordiei

decît o grupare militară a Angliei, Franței, Italiei, Germaniei occidentale, Belgiei, Olandei și Luxemburgului, subordonată Pactului Atlantic — iar economia, vămile, finanțele regiunii să revină Franței.

Dar peste voința celor 950.000 de locuitori ai Saarului, nu se putea trece atît de ușor. Trebuia să li se ceară consimțămîntul pe calea unui referendum. Ziua de 23 octombrie 1955 a fost fixată ca dată a scrutinului.

...Cu cîtva timp înainte de referendum, în orașul industrial Neunkirchen a luat cuvîntul, la un miting, președintele guvernului saarez, Johannes Hoffman, omul monopolurilor anglo-franco-americane. Cînd întrunirea era în toi și Hoffman pleda de la tribună în favoarea „statutului european”, mulțimea izbucni într-un singur glas:

— Hoffman, fă-ți bagajele!
— Hoffman ești un trădător de patrie!

A început o busculadă între cele câteva mii de manifestați și poliție, care s-a soldat cu 23 de răniți, dintre care 4 purtau uniforma polițienească... Aceasta n-a fost nici prima, nici ultima încăierare.

Parisul și Bonnul priveau cu teamă spre masa aceea de mîneri, de oțelari, de tineri și bătrîni care se perindau prin fața urnelor, depunînd buletine, care, în marea lor majoritate, purtau: NU! Au votat 640.742 de saarezi. 423.440 — adică 67,70 la sută din numărul votanților — au spus NU! „statutului european”.

Imediat ce s-au aflat rezultatele, Hoffman n-a avut altceva de făcut decît să urmeze sfatul primit cu puțin timp înainte și să-și strîngă bagajele. Guvernul a demisionat, urmînd ca noul cabinet să pregătească viitoarele alegeri generale.

Comentarii din presa occi-

dentală au fost nevoiți să recunoască faptul că NU-ul saarez a dovedit pe de o parte falimentul ideii așa-zisei „unități vest-europene”, în jurul căreia s-a făcut atîta vîlvă în ultima vreme în cercurile politice de la Washington, Paris, Londra și Bonn, iar pe de altă parte a dovedit adîncirea contradicțiilor deja existente între țările participante la Pactul Atlantic.

Și acum se naște o întrebare: există oare o cale de rezolvare a problemei Saarului? Fără îndoială că da, numai că drumul pe care trebuie să se meargă nu trebuie să fie cel ales de cercurile cîrmuitoare de la Washington, Paris și Bonn.

Saarul este o regiune germană, saarezii sînt germani și, după cum spunea tovarășul Maurice Thorez, nimic pe lume nu-i poate face francezi. Totodată, nu trebuie însă să se uite interesele Franței, a cărei economie este atît de strîns legată de industria regiunii Saar.

Tocmai de aceea unificarea Germaniei într-un stat pașnic și democratic ar face posibil un acord germano-francez asupra Saarului pe baza recunoașterii faptului că regiunea Saar este o parte integrantă a Germaniei, dar ținîndu-se seama și de interesele securității și economiei franceze. În acest sens s-au pronunțat și conducătorii Republicii Democratice Germane. NU-ul saarez a fost un puternic strigăt ieșit din piepturile a sute de mii de oameni care cer ca patria lor — Germania — să fie o țară unită, liberă, pașnică și democratică.

COMENTARIILE AMARE...

Rezultatul referendumului din Saar este considerat în cercurile imperialiste și în numeroase ziare burgheze din occident drept încă un eșec serios al politicii atlantice:

„Daily Mirror” (Anglia): „...politica anglo-americană a suferit încă o înfrîngere, pe care ea însăși a atras-o asupra sa”.

„Le Monde” (Franța): „...respingerea „statutului european” constituie o nouă înfrîngere serioasă a diplomației franceze”.

„Paris Presse l'Intransigeant” (Franța): „...S-a năruit întregul edificiu, construit cu atîta dificultate între Paris și Bonn. În Europa începe o criză serioasă”.

„Daily Telegraph and Morning Post” (Anglia): „aceasta (rezultatul referendumului—n.r.) va avea urmări și mai mari pentru unitatea Occidentului. Un serios eșec a suferit și ideea uniunii europene...”

Agenția „United Press” (S.U.A.) se teme că nu cumva rezultatul acestui referendum „să ducă din nou la încordarea relațiilor între Franța și Germania” ceea ce „ar slăbi serios unitatea trainică a puterilor occidentale...”

Funcționari vamali și polițiști francezi efectuînd un control la frontiera dintre Saar și restul Germaniei, înainte de referendum.

În timpul campaniei electorale au avut loc numeroase ciocniri între poliția lui Hoffman și populația.

Acest muncitor minier saarez nu are nici o îndoială cu privire la adevăratele intenții ale monopolistilor. De aceea, el a spus un NU! categoric „statutului”.

„Ce mă fac acum?” pare a se întreba — după vot — domnul Johannes Hoffman, fostul președinte al guvernului saarez, adept al „europenizării” Saarului.

actualități teatrale și cinematografice

TEATRELE VĂ AȘTEAPTĂ...

Vă prezentăm alăturat câteva imagini din patru noi premiere ale actualei stagiuni. După cât se vede, teatrele noastre au grijă să răspundă celor mai diferite preferințe: amatorul de teatru poate alege între o dramă istorică în versuri, cum e „Răzvan și Vidra”, și cunoscuta operetă a lui Strauss, „Liliacul”, ori între piesele originale ale dramaturgilor Mioara Cremene („Trestile de aur”) și Petru Dumitriu și Sonia Filip („La ora 6”). Îi sfătuim însă ca alegerea să se soldeze cu vizionarea... tuturor celor patru spectacole. Și argumentele nu lipsesc.

Din spectacolul Teatrului Municipal putem afla — povestită prin jocul interpreților principali Tanti Cocea și Septimiu Sever — povestea pe care, în urmă cu aproape un secol, Bogdan Petriceicu Hașdeu a scris-o despre Răzvan — țiganul eliberat din robie, devenit căpetenie de haiduci, iar apoi domn al Moldovei — și despre iubita lui, apriga Vidra, a cărei nemăsurată ambiție îl va duce pe Răzvan la pieire.

Nemuritoarea muzică a lui Iohann Strauss ne va transporta — în opereta pusă în scenă de Nicușor Constantinescu în interpretarea cîntăreșilor Ion Dacian, Puica Alexandrescu, Viorel Chicideanu, Dia Panaitescu și alții — în acea strălucitoare atmosferă vieneză, în care bunăstarea și plictisul îi împing pe beneficiarii avuțiilor imperiului habsburgic la tot felul de aventuri și farse năstrușnice.

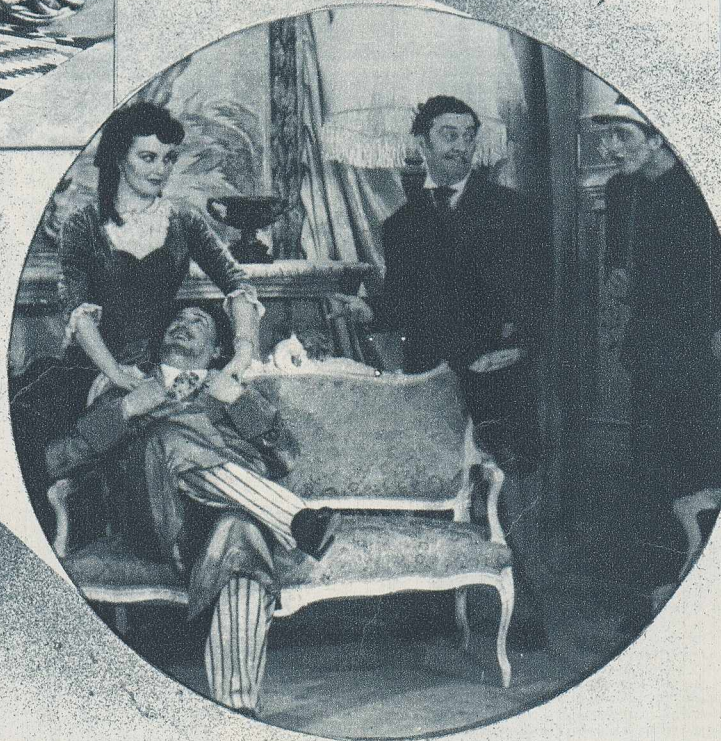
Este binecunoscut interesul pe care îl prezintă, pentru noi toți, piesele dramaturgiei noastre originale. Nerăbdarea cu care au fost așteptate spectacolele puse în scenă la Teatrul Național („Trestile de aur” de Mioara Cremene) și Teatrul Armatei („La ora 6” de Petru Dumitriu și Sonia Filip) își are deci o deplină justificare. Spectacolele și realizatorii lor așteaptă acum, o dată cu aprecierile criticii de specialitate, și cuvîntul plin de greutate al celui mai competent critic: publicul. Iar pe acesta, toate teatrele Capitalei noastre îl așteaptă cu porțile deschise.

Micul Tomca (în care veți revedea cu plăcere pe Raluca Zamfirescu) și prietena lui bună, Lența (Pușa Preda), într-un moment „liric” din piesa „Trestile de aur”. Era să uităm un personaj principal: pe ciinele Bobic (care în mod obișnuit apare în arena Circului de Stat).

Tanti Cocea în rolul Vidrei, în timpul unei repetiții a piesei „Răzvan și Vidra”, pusă în scenă de regizorul Ion Olteanu.

Scenă din opereta „Liliacul”, pe care de câteva zile o puteți vedea pe scenă Teatrului de Operetă.

Liliana Delescu și Natașa Alexandra în piesa „La ora 6”, pusă în scenă de I. Rafael (asistent-director de scenă, Ecaterina Schön).

„ROȘU și NEGRU” pe ecran

de Anca ARGHIR

I-am văzut pe ecran pe Julien Sorel, eroul romanului „Roșu și negru” — capodopera marelui scriitor francez din secolul trecut, Stendhal. Purta chipul actorului Gérard Philippe, în filmul realizat sub bagheta regizorală a binecunoscutului artist Claude Autant-Lara.

„Roșu și negru” s-a născut dintr-un „fait divers”: un om a împușcat o femeie, într-o biserică. Stendhal a reconstituit întâmplarea, nu cu datele ei autentice, fără îndoială de un tragic banal și nesemnificativ, ci cu datele esențiale ale societății burgheze, care poartă în alcătuirea ei germeii dramei zilnice, multiple, anonime.

Fiu de meșteșugar de la țară, seminaristul Julien Sorel visează un destin napoleonic, care să-l răzbune pentru umilințele la care-l condamnă condiția lui socială. Dotat cu o abilitate pe măsura ambiției, Julien parvine ușor. În ascensiunea lui abruptă, cunoaște (și li se adaptează) instituțiile sociale, politice și morale pe care se sprijinea Franța în acea vreme de consolidare a viciilor și privilegiilor burgheziei.

În fața lui Julien, se deschid două drumuri care duc spre vârful piramidei: cel roșu, al tunicii militare, și cel negru, al sutanei ieziute. Julien alege negrul, cunoscând de timpuriu că din umbra stranei duhovnicești se pot trage sforile puterii pămîntești. Înăbușind toate impulsurile firii lui mîndre și libere, sacrificînd pe drum dragostea adîncă a Louisei de Rénal (soția primarului de provincie în slujba căruia a debutat Julien), el trece definitiv pragul clasei privilegiate. Dar, la liman, se împiedică de complotul ei tacit, urzit ca să înlăture de la ospăț pe intrus. Louise, uitată în favoarea unei logodnice cu blazon — fanatica aristocrată Mathilde de la Mole — este în prada unui conflict sufletesc, între gelozie și mistică pocăință pentru păcatul conjugal, și se face unealta intrigilor

clericale, menite să-l piardă pe Julien. Julien încearcă să o ucidă. În închisoare, singur cu sine și cu Louise, care își părăsise căminul ca să vină alături de el, Julien descoperă semnificația înfrîngerii sale: adversitatea de neîmpăcat dintre clase. Din proces, el face

Cîteva imagini din film, înfățișînd pe interpreții rolurilor principale: Gérard Philippe (în toate trei scene) și Danielle Darieux (mîjloc și dreapta sus).

un act de acuzare împotriva justiției burgheze, care-l condamnă nu pentru omor, ci pentru crima de a fi rîvnit privilegiile celor puțini.

Dincolo de drama sentimentală și socială, „Roșu și negru” este romanul evoluției morale a lui Julien: de la arivistul cu spirit velleitar față de clasa privilegiată, la omul cu o conștiință protestatară, e un drum de prefaceri psihice și de închegare a unei concepții despre viață, care reflectă înseși ideile lui Stendhal despre societatea vremii.

Viziunea regizorală a lui Autant-Lara — servită de mari actori — îmbrățișează esențialul romanului. Pe Julien, Stendhal îl prezintă obiectiv (în ciuda propriei sale asemănări cu eroul) ca pe un arivist lucid și ambițios. Autant-Lara subliniază procesul de corupție pe

care îl exercită moravurile societății asupra tînărului. E convingătoare în acest sens scena satirică în care Julien are revelația farsei bisericesti: episcopul, în fața oglinzii, face repetiția generală a slujbei pe care o va oficia în fața regelui. Peste ani (în pragul căsătoriei lui), Julien, căruia i se dau galoane de ofițer, pentru a se atenua mezalianța fiicei de marchiz, va face un gest analog, zornăindu-și pîntenii în fața oglinzii. O serie de asemenea momente, în care se arată, fie brutal, fie cu subtilitate, cum „descoperă” Julien potecile și armele înaltei societăți, ni-l fac pe erou simpatic, amintînd că propriul său caracter e rezultatul constringerii unor legi sociale absurde. Autant-Lara ajută spectatorul să-și precizeze definitiv sentimentele pentru Julien în finalul filmului: în loc să inspire compătimire pentru tragicul deznodămînt, eroul se impune prin sensul triumfal pe care regizorul îl imprimă acestui sfîrșit: figura senină a lui Julien pășind spre eșafod radiază echilibru sufletesc și o dragoste de viață care sfidează moartea și pe călăi.

Se sugerează astfel că eroul, dacă ar fi supraviețuit propriei sale experiențe, ar fi devenit un răzvrătit conștient împotriva inegalității sociale. Autant-Lara relevă conținutul protestatar al gândirii stendhaliene și traduce concluziile latente ale protestului: legile burgheze urmăresc înăbușirea cerințelor vieții, ale firii, iar adevărata libertate nu constă în a profita de privilegiile clasei care abuzează de aceste legi, ci de a lupta împotriva ei (idee susținută și prin personajul Louisei: curajul dragostei ei sfidează prejudecățile și ipocrizia, afirmînd dreptul la viață).

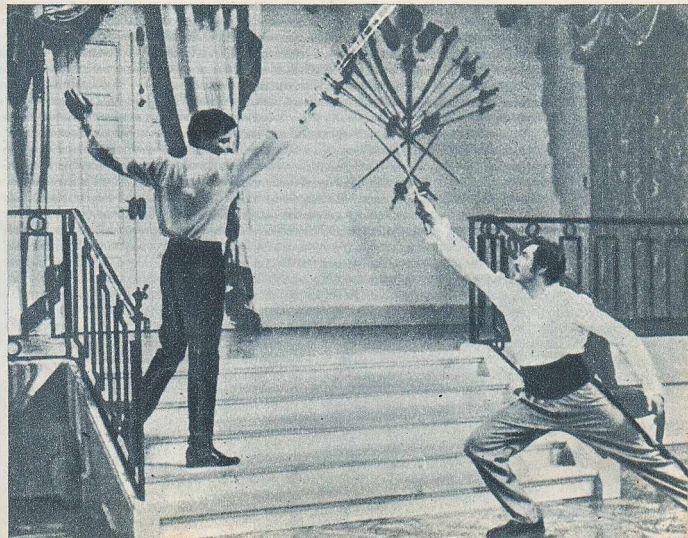
Pentru a realiza tipul complex al lui Julien Sorel, Gérard Philippe îi împrumută uneori dezinvoltura care îi stătea bine lui Fanfan la Tulipe sau lui Fabrice del Dongo, dar care

e mai puțin compatibilă cu tînărul țaran cam stîngaci, descris de Stendhal. Louise de Rénal suferă și ea o idealizare (avantajoasă în sensul precizării pentru noi a personajului) prin interpretarea plină de expresivitate și grație a Daniellei Darieux. Eroina, de o rustică inocență, are în fața dragostei „nepermise” pentru Julien revelația mincunii sociale și religioase, care se opun fericirii ei. Talentata actriță, jucînd intens gama pasiunii, dă în același timp personajului o aureolă de puritate și demnitate și întruchipează astfel concepția stendhaliană despre dragoste — climat optim al sufletului. Iar Mathilde de la Mole (Antonella Lualdi) e mai puțin fatala eroină obsedată de un orgoliu bolnăvicesc, decît o frumoasă adolescentă snoabă și exaltată. Regizorul a atenuat astfel excentricitatea romantică a personajului, fără îndoială pentru a nu lăsa să cadă accentul pe caracterul său morbid, ci pe rolul cel are în viața lui Julien.

O mare surpriză a filmului este jocul ingenios al culorilor. Roșul și negrul, simboluri în conflict, au de interpretat roluri uneori satirice — de pildă, atunci cînd Julien îmbracă sutana peste tunică — alteori tragice, ca în clipele în care duhovnicul Louisei îi dictează fatala scrisoare: nu-i vedem figura: o siluetă neagră, macabră, străjuită de o ridicolă chelie reglementară. Se reprezintă astfel, cu o forță a imaginii care ne amintește de tragismul unor desene de Goya, fariseismul bisericii catolice și funesta ei tiranie asupra oamenilor simpli.

Autant-Lara a pus vizibilă pasiune creatoare în această realizare. Poate că niciodată, în Franța, romanul lui Stendhal nu s-a bucurat de un comentariu mai fidel, mai lucid și mai accesibil; pentru că nicidecum Stendhal nu a putut fi mai limpede înțeles decît în această epocă a noastră, în care oamenii de bunăcredință cunosc adevăratele legi ale vieții, adevăratul sens al libertății, adevăratul drum al omului.

SCRITORII și CARTI

Simplitate și melodie

de S. DAMIAN

Poezia lui Victor Tulbure este un antidot puternic împotriva molimei care s-a răs-pîndit în versurile unora dintre scriitorii noștri. Preferința pentru simbolul abstract, dispus în construcții contorsionate, dichisit cu un amalgam de aluzii, referiri și analogii subtile, usucă elanul poetic, diminuează forța de transmisie lirică. Logica

seacă în orînduirea ideilor, împreună cu meșteșugul căutat, urmărind cu exactitate regulile exterioare ale artei poetice, au invadat teritoriul liricii, sacrificînd ardoarea sentimentelor, patosul și melodia versului. Simbolul, realizat aproape opac, copleșește astăzi creația unora dintre poeții noștri buni, rătăcindu-i într-o formulă artistică rece, aridă, inaptă în exprimarea marilor idei și simțăminte ale contemporaneității. În formele superlative, acest intelectualism rafinat trădează reminiscențele hermetismului, promovat de burghezie în poezia dintre cele două războaie mondiale.

Versul lui Victor Tulbure este refractar alambicării searbăde, întortocherii imaginii. El aduce în poezie simplitate și prospețime, o muzicalitate încîntătoare. O tendință sănătoasă, prin apropierea poeziei de fondul popular și de experiența clasică, se afirmă astfel în creația unuia dintre cei mai talentați poeți ai generației de după eliberare.

Poezia efuziunii nestînjinite, a tensiunii sentimentelor, este însă pîndită și ea de dulcagărie, de grandilocvență. Victor Tulbure nu se ferește întotdeauna abil de aceste pericole și atunci manierismul, superficialitatea banalizează emoția lirică. Dar nota predominantă a poeziei sale corespunde unei cerințe majore actuale: prminenirea arsenalului poetic, păstrînd în același timp tradiția întinsei accesibili-

„Lauda patriei” — versuri de Victor Tulbure, ESPLA — 1955.

lăți, rămînînd fidel armoniei și simplității. Avîntul construcției socialiste, bucuriile muncii pașnice, frumusețea sentimentelor umane își găsesc astfel un cald interpret. Caracterul popular al poeziei lui Victor Tulbure este poate trăsătura cea mai evidentă, prin înaltul fond etic, prin justețea și claritatea ideii poetice, prin concentrarea elementară a construcției, prin melodicitatea versului. De aceea sentimentele patriotice ale poporului irup convingătoare. Elogiul măreției patriei stringe unitar cîntările pătimașe din ultimul volum de versuri al lui Victor Tulbure.

Poetul se pleacă recunoscător în fața patriei renăscute, fericit că poate împlini ordinele sale:

*Vibrînd deplin, ca o vioară,
de tot ce sufletu-mi frămîntă
ție mă-nchin, slăvită țară
ce-mi poruncești: Poete cîntă!*

Florul patriotic se materializează cu o intensitate extremă:

*Cunosc un ceas cînd fruntea-i trează,
cînd numai noaptea-i lingă mine;
cînd pruncii-n legăne visează
grădinile de fructe pline.*

*Cînd focurile-s tot mai slabe
și ard moenite, sus, la stîină;
cînd cîinii tolăniți pe labe
adorm cu botul în țărînă.*

*Cînd seva urcă-n spice grele
și se-mplinește-n cîmp secara,
iar greierii, cîntînd sub stele,
își pierd ca-ntoideauna vara.*

*Cînd ceru-i poartă a minunii
și cînd, din veacurile mute,
plutește lină lotca lunii
cu visele-n azur pierdute.*

Comuniunea cu poporul constructor apare trainică, indistructibilă. Poetul se simte înălțat de sentimentul responsabilității, decis să facă față exigenței:

*În fața lui, vreau ochii în pămînt
Nici cînd să-i plec, ci să-l privesc în față.*

Lauda patriei presupune la Victor Tulbure exaltare, confesiune integrală, destăinuirea simțirilor în ceasul încordării maxime, izbucniri fără rezerve:

*În suflet adunam flămînd
Icoana țării cu mîndrie,
Că beat de-aia auție,
Spre țară coborii cîntînd!*

Durerea poporului sub jugul împilării în trecut, anii crînceni ai războiului sînt zugrăviți cu același simț acut al percepției stărilor sufletești în formele lor de simplitate și măreție, deci în spiritul popular. Suferința se sugerează metaforic, în chipul omului din popor.

*Flăcăul ghintuit în fiare
Avea doar douăzeci de ani,
Venea din rădăcini amare
De aspre neamuri de cioban.
Destule ploi i-au plîns pe frunte,
Destule vînturi i-au zbicit.
Iz proaspăt aducea, de munte,
De frunză și de cîmp cosit.*

Omul, luptător pe front, sau muncind dirz la construcție, este văzut în contururile lui fundamentale: iubind, cîntînd, îmbrățișînd cu privirea pămîntul drag al patriei, urînd pe vrăj-

mași. Este adevărat că Victor Tulbure nu pătrunde încă atent bogăția vieții spirituale a oamenilor noi, că nu excelează în redarea înfruntării de concepții, de idei nuanțate, pe planul poeziei. Dar vigoarea sentimentelor se impune de multe ori biruitoare.

Iată, de pildă, imaginea iubirii proiectată pe fundalul vieții cîmpenești, senine și fericite:

O amintiri!...

*Cîmpia cînta în orice spic,
Se legăna un flutur pe fiecare floare,
Iar tu treceai prin holde de grîu și borangic
Și miroseai a iarbă, a țărini și a soare.*

Gingășia copilăriei, amenințată năprasnic de foame și persecuții, transpare emoționant în „Fetița cu chibrituri”. Reprezentant autentic al caracterului popular, Victor Tulbure împletește simțul tragicului, duioșia, cu expansivitatea comicului, cu utilizarea umorului în game variate, cum se întîmplă în minunata poezie: „Moșul, iapa, o scrisoare, Tiorchin și-ncă o întîmplare”:

*Cel poștas, dacă știa
Care-i întîmplarea,
Ar fi ris pe seama mea
Desfăcînd scrisoarea.
Însă eu, drept să vă spui,
N-am mai stat o clipă,
Șapca mi-o luai din cui
Și pornii în pripă ...*

Cînd Victor Tulbure compune mecanic versurile, reluînd strident ideile poetice, răzbată îndată fabricația, convenționalul. Singura ipostază prielnică declanșării lirice este, în cazul lui, spontaneitatea, prospețimea sentimentului.

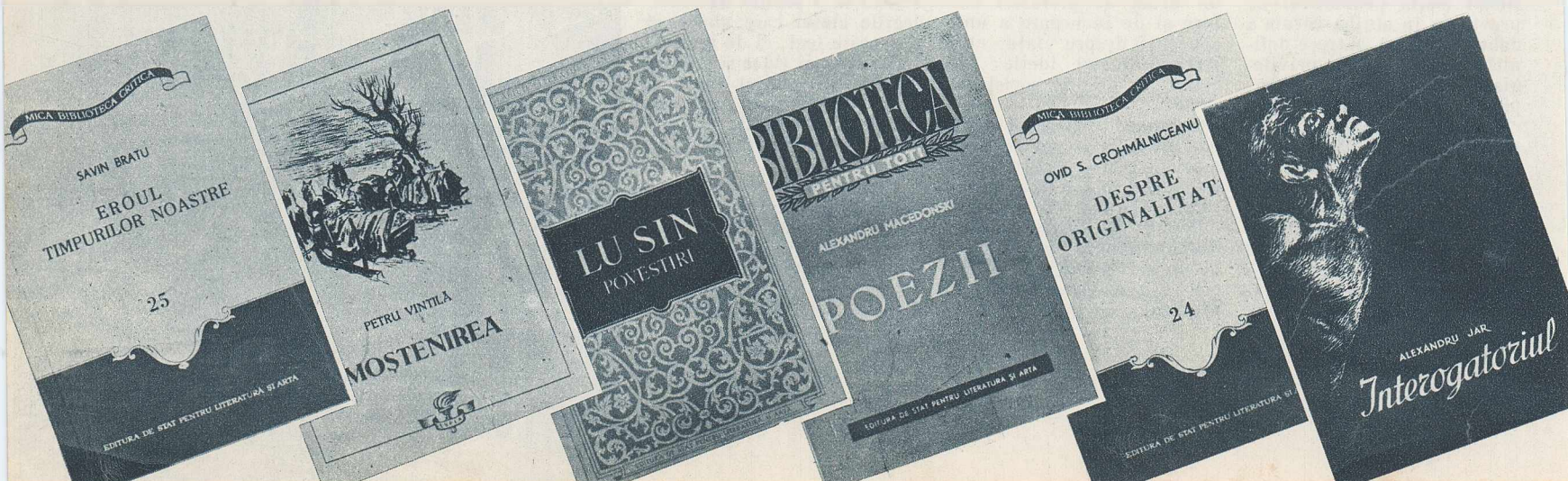
După cum relatează Eckermann, Goethe, definind cu admirație geniul liric al lui Byron, adăuga: „Dar numai cînd cîntă este lordul Byron mare; cînd vrea să cugete, este un copil”. Și altădată: „Dar pentru ceea ce vrea să creeze, totul îi reușește: și putem spune într-adevăr că la el inspirația ține locul reflecției. El ar fi trebuit să facă numai versuri, pentru că tot ceea ce dăruia acest om, și mai ales inima lui, era excelent. El făcea operele sale tot astfel cum femeile nasc copii frumoși. Ele nasc fără să gîndească la aceasta și fără să știe cum”. Goethe înțelegea gîndirea lui Byron ca o „gîndire în imagini”, la temperatura mării inspirații, incendiind și nu stingînd elanul liric.

Nu este vorba de o pledoarie pentru lipsa de idei în poezie, pentru ostracizarea rațiunii. Nici nu trebuie scuzată sărăcia de gînduri, uniformitatea ideilor poetice, încă vizibilă la Victor Tulbure. În direcția aceasta poetul a marcat un salt calitativ prin poemul „Vară fierbinte”, publicat după volumul „Lauda patriei”. Dar aplaudăm căldura lirică nealterată, patosul contagios al versurilor, prospețimea și simplitatea sentimentelor prin care Victor Tulbure defrișează, alături de numeroși alți scriitori ai noștri — înrudiți în trăsăturile lor generale — un drum fructuos profundelor revelații ale poeziei.

Noi l-am dori pe Victor Tulbure mai îndrăzneț și mai personal pe această cale. Sporirea experienței de viață și aprofundarea ideologiei marxist-leniniste pot astfel alimenta destăinuirile intime ale poetului, devenit, mereu mai mult, un scriitor drag cititorilor.

Victor Tulbure trebuie să îndreptățească marile speranțe ale iubitorilor de poezie, ce recunosc în el un foarte înzestrat talent, care n-a atins încă pragul deplinei maturități artistice.

Din vitrinele librăriilor

Santier plastic

O scurtă vizită prin atelierele câtorva artiști, o răsfoire indiscretă a mapelor de lucru sau o privire aruncată pe furiș pe tablourile — ascunse încă, pînă la expoziția regională, curiozității publice — și lată că „Flacăra” poate oferi cititorilor ei un „șantier plastic” deosebit de interesant. La capătul unei veri petrecute în cele mai îndepărtate colțuri ale țării, printre oamenii noi ai contemporaneității noastre, pictorii și graficienii s-au regăsit în atelierele lor, față-n față cu rodul unei munci pasionante de documentare umană și artistică. Prezentăm aci cîteva din lucrările lor.

Gh. Ivancenco și Eva Munteanu — ca și mulți alți pictori — s-au simțit atrași de Valea Jiului și oamenii săi. Că nu asprul pitoresc exterior al acestui peisaj geografic și uman a determinat interesul artiștilor, ci mai ales bogăția lăuntrică a minerilor, acești eroi ai cotidianului nostru, ca și noul din natura pe care o stăpînesc mereu mai puternic, o dovedesc și lucrările de față.

Minerii fruntași desenați de Ivancenco — și nu mai puțin studiul Evei Munteanu — vorbesc despre acest nou din conștiința oamenilor Văii Jiului, simplu, fără urmă de retorism sau de ostentație.

Aceeași simplitate caldă și cuceritoare — dar îmbogățită cu o notă de umor plin de lirism, proprie autoarei — o găsești și în portretele Tinei Peltz. Colindînd fermecătoarele meleaguri muscelene, poposind prin Boteni sau Valea Urdei, artista ne-a adus portretele câtorva țărani care ne transmit emoția încercată de ea în fața acestor oameni, a căror puritate și vigoare morală le oglesc altă de viu chipurile lor. Remarcabile prin înțelegerea subtilă a psihologiei copilului crescut în mijlocul naturii, printre oameni la tel de dirji și puternici ca și munții în mijlocul cărora trăiesc, sînt cele trei portrete ale strănepoșilor lui Moș Adam.

Din călătoria făcută prin Regiunea Autonomă Maghiară, Maria Constantin ne-a adus — alături de cîteva peisaje în care recunoaștem poezia și vibrația lirică a lucrărilor ei — cîteva compoziții interesante. „Pregătirea zestrei”, dar mai ales portretul „Un nou membru de partid” sînt concludente în acest sens. Expresia de concentrare adîncă, de înțelepciune matură pe care o redă chipul femeii, gestul viguros cu care își ține cu o mîină șalul și cel plin de gingășie și atenție cu care a prins carnetul de partid vorbesc despre însemnătatea gravă a momentului pe care acest om muncitor simplu îl trăiește, intrînd în rîndul celor mai buni fii ai poporului.

Vom revedea cu plăcere aceste lucrări pe paturile Expoziției plastice regionale.

S.F.

Gh. IVANCENCO :

Androane Iosif — miner
fruntaș-Petrița

Gh. IVANCENCO

„În mină” — Petrița

Gh. IVANCENCO Cenușe Cornel — miner
fruntaș-Petrița

Gh. IVANCENCO

Vedere generală — Petrița

Eva MUNTEANU. Studiu pentru compoziția „În mijlocul minerilor”.

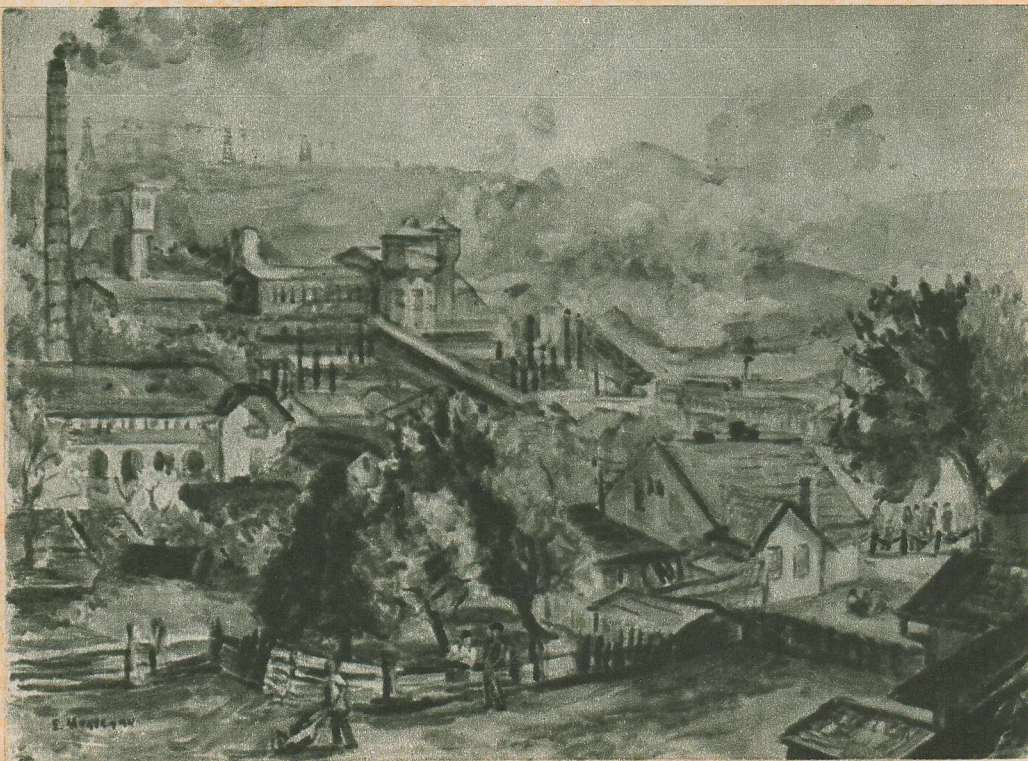
Tia PELTZ

Viciu, meșterul păstor
(Valea Urdei)

Tia PELTZ

Eva MUNTEANU

Petrila – vedere generală

Tia PELTZ:
Marlinică, fiul mi-
nerului Bădescu
(Boteni)

a, mezină cătunului
(Valea Urdei)

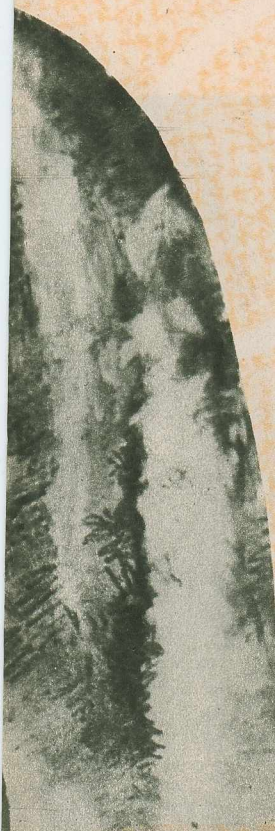
Tia PELTZ:

Gheorghijă, „micul întovărășit”,
meșter în strigături (Valea Urdei)

Maria CONSTANTIN

Un nou membru de partid

Tia PELTZ

Moș Adam Sumedrea,
întemeietorul cătunului
(Valea Urdei)

Tia PELTZ

Șerb, vrednicul gospodar
(Boteni)

Maria CONSTANTIN

Traieriş în toi

Maria CONSTANTIN:

Pregătirea zestrei

Tia PELTZ

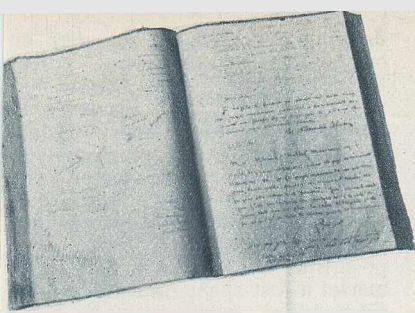
Nea Dumitru, brigadierul de la Sfîna din Colj (Muntele Giuvalea)

Maria CONSTANTIN:

Amurg pe Mureş

În cartea de impresii, se află înscris omagiul adus luptei revoluționare a poporului nostru de către numeroșii vizitatori ai temniței-muzeu.

PRĂBUȘIREA DOFTANEI

— fragment —

de M. NOVICOV

Între aceste ziduri de piatră ale Dofțanei voia burghezia să distrugă pe cei mai buni fii ai poporului — comuniștii.

Din considerente tehnice și conspirative, seara festivă închinată lui 7 Noiembrie a fost amânată cu 2 zile. De la prînz s-au început pregătirile. Solemnitatea trebuia să aibă un caracter deosebit, determinat de următoarea împrejurare:

Cu câteva săptămîni în urmă, la Dofțana venise un grup de tineri muncitori din Iași, condamnați la pedepsemari. Tinerii declaraseră recurs. Din această cauză — pe baza regulamentului închisorii — în așteptarea „condamnării definitive”, ei au fost repartizați în camera comună. Acolo, cei vechi, ori de cîte ori organizau ceva, se gîndeau în primul rînd la ei. Conducerea ne-a educat în spiritul acesta al răspunderii pentru formarea de noi cadre și fiecare se considera dator să transmită cît mai repede noilor tovarăși experiența pe care o acumulasă. Tocmai de aceea, programul festiv în cinstea aniversării Marii Revoluții Socialiste din Octombrie nu cuprindea obișnuitele cîntece și declamații. Se hotărîse să le înlocuim cu cîteva „povestiri adevărate” din istoria Dofțanei.

Acum, cînd încerc să reconstitui seara aceea, amînunțele îmi scapă. Prea zguduitoare a fost tot ce a urmat. Totuși, cîteva frînturi ale povestirilor pot fi reconstituite, completate, desigur, cu unele date ale adevărului istoric pe care tradiția vie a luptei poporului le-a păstrat.

— Cînd ajungeai la Dofțana — își aduna amintirile un „veteran” — te boteza chiar sub poartă. De intrat, noi intram în temniță ca toți oamenii: dădeam binețe și ne înșiram de-a lungul zidului. Tăceam și așteptam. Nu sunau decît lanțurile. Dar deodată, auzai: „Dar ce, aici plouă?” Asta o întreba cîte un gardian mai al dracului... Unii nu înțelegeau despre ce se vorba, cum nu înțelegeți nici voi acum. Povestea cu ploaia avea însă un tîlc: voiau să ne obligă să stăm cu căciunile în mîini... Nu le ajungea mizeria fizică la care ne condamnau, voiau să ne frîngă, să ne umilim, să nu ne mai simțim oameni... Dar noi, iacă, nu voiam să ne frîngem... Cum era să uităm că ochii atîtor muncitori de afară privesc spre noi! Cu șapca-nmîină, n-am stat niciodată în fața călăilor...

— Și atunci?
— Atunci începea bătălia... Ei cu bătăia, noi cu strigăte — „nu bate!”, „nu bate!”. Tovarășii din celule, dacă ne auzeau, strigau și ei — și pînă tîrziu, noaptea, Dofțana vuia...

— Tîn minte — își începu în-gîndurat povestirea un altul — era tot așa, într-o seară. La „întuneric”. În august 1935. În ziua aceea, am fost la spălat. Erau rufe multe, de la tot „întu-

nericul”. Mîncare însă nu aveam decît rația. Dar nici asta nu era ca acum. Ciorba era de buruieni, iar mămăliga, și mică, și mucegăită. Nici foamea n-aveai cum s-o înșeli. Și am obosit repede. Ne-am așezat să ne odihnim. Se nimeri însă să între cîțiva gardieni în baie, tocmai cînd ne odihneam. Au început să urle: „De ce stați?” Ioan Meriniuc, arțăgos cum era, s-a burzului îndată: „Ce-ți pasă? Sînt rufele noastre!” Atît le-a trebuit. Ne-au înjurat. Însă noi știam legea noastră: am sărit cu toții: „Nu înjura!” Atunci gardienii au tăbărit pe noi, mai ales pe Meriniuc. Crunt l-au bătut, cu bocancii în cap, cu bîtele, cu ce nimereau. Nu s-a jelit Meriniuc. Dar seara, cînd ne-am întors în celule, mi-a suflat: „Știi, parcă mi s-a rupt ceva aici, înăuntru — arată înspre partea de jos a pieptului — mă doare, de parcă mă sfîrșesc...” La închidere, a protestat. A cerut să fie seos la medic, să facă un memoriu...

Tovarășul se opri, dar nimeni nu se încumetă să-l întrebe ceva...

— Noaptea, se tot văita... gemea în somn... Iar înspre dimineață, am auzit zgomote ciudate. Am sărit la vizete și am văzut mai mulți gardieni furișindu-se de-a lungul balconului. N-aveau bocanci, ci doar niște cipici în picioare... Ca niște furi se strecurau... Au deschis ușa de la celula lui... Ce au făcut înăuntru, nu puteam ști atunci... Dimineața, am aflat... Meriniuc a fost „găsit” spînzurat de țeava caloriferului...

— În vara următoare — reluă după o pauză un altul — au inventat altceva: să ne chinuie cu setea. Cică instalația trebuia să fie reparată... Și au început să aducă apă cu sacalele. Le trăgeau deținuții de drept comun tocmai de jos, din vale, de la izvor. Iar apa nu ajungea, desigur. Zile întregi, nu ne dădeau de loc de băt. Opream zeamă de ciorbă și o lăsam să se răcească, ca s-o bem noaptea. Pînă cînd am hotărît să nu mai răbdăm. Și s-au pornit strigătele: „Apă! Apă! Să ne aducă apă!”. Ca întotdeauna, în loc de ceea ce ceream, ne-au dat bătăie. Mai mulți tovarăși au fost tîrîți la „H”. Dar nu ne-am lăsat. Strigam și după apă, și ca să aducă înapoi pe tovarășii izolați. De atîtea strigăte și fără un pic de vlagă în noi, gîtlejurile ne erau uscate, de parcă suflase prin ele vîntul Saharei... Cu toții răgușisem, dar tot strigam...

— Și?... Și?...

— Pînă la urmă, ne-au dat apă...

— Vedeti voi, tovarăși — se adresă celor noi veniți unul dintre cei mai „vechi” — noi stăm acum aici și discutăm liniștiți... Iar la celule, cînd cineva vrea să întrebe ceva pe un vecin, se urcă la geam și-l întreabă... Dar nu întotdeauna era așa... Era un timp la Dofțana

„regimul tăcerii”. O vorbă n-aveai voie s-o rostești tare. De la geam la geam, prin alfabetul degetelor, ne înțelegeam. Pînă cînd, conducerea colectivului a hotărît: „Dar de ce să tăcem? Nu putem oare să începem să vorbim cu toții? Ce-o să ne facă? Vorba aceea: în pușcărie n-o să ne bage!” Zis și făcut. Într-o dimineață, n-apucaseră gardienii să intre bine în secții, că am și pornit să vorbim cu toții. Mare lucru nu înțelegeam ce se vorbea, căci vorbeam care ce apuca: „Cum ai dormit?” „Ce ai visat?” „Cîți frați ai?” „Ce-ți scrie nevasta?” Nu era important ce vorbim, ci numai să vorbim. Ce s-au infuriat gardienii! Toată ziua n-au conținut cu bătăile. Eu cred că n-a scăpat nici unul din noi neciomegît în ziua aceea. Dar de „regimul tăcerii” am scăpat... Așa, tablou cu tablou, se reconstitua în fața noilor veniți istoria luptelor de la Dofțana.

— Dar mai tîrziu, după ce s-a cîștigat regimul, cum era? — se interesă un tînăr.

— Atunci, desigur, s-a făcut mai ușor, dar de șicane și provocări n-am scăpat și nici n-o să scăpăm cît va ține închisoarea. Ne-au ținut o dată șase zile închiși în celule zi și noapte, numai pentru că un agent strecurat printre deținuți a băgat pe nesimțite în haina unui tovarăș un material compromițător. Și apoi, mizerie; știți ce-i asta mizerie, pe romînește... Cînd se leagă de toate: să nu primești colete mai grele de opt kile, să nu scrii mai mult de 10 rînduri, să nu poți intra în infirmerie cu o temperatură mai mică de 39° și multe altele... Cîte obiecte lucrate de noi nu ni s-au furat! Cîți tovarăși nu s-au îmbolnăvit în timpul asta!

...Fețele tinerilor de la Iași parcă erau luminate dinăuntru de emoție și încredere. Uitîndu-ne la ei, simțeam cum corpurile lor se sudează cu corpul viguros al colectivului Dofțanei, cum seva hotărîrii și dîrzeniei trece prin sufletele lor plîpînde și încă neexperimentate, spre a le căli și a le întări, tot așa cum seva unui stejar bătrîn trece din trunchiul secular în mlădițele tinere, crescute primăvara, pentru a le transforma apoi în crengi puternice.

Discuțiile pe care le stîrniseră evocările nu s-au potolit pînă tîrziu. Stîngerea sunase de mult, dar tovarășii tot nu se hotărâu să se dezbrace și să se culce.

Potolindu-se într-un colț, discuția se aprindea cu și mai multă vigoare într-altul.

Tîn minte că n-am putut adormi aproape pînă la miezul nopții. În seara aceea, am stat îndelung de vorbă cu vecinul de pat și am răscolit împreună multe amintiri.

Dis-de-dimineață, la ora 3 și 49 de minute, ne-am trezit cu toții. Dofțana tremura. Din tavan

începuse să cadă tencuială, praful și chiar bucăți de cărămidă. Atunci ne-am dat seama că nu este vorba de un cutremur obișnuit, dintre acelea ce zguduie la fiecare trei-patru luni regiunea Prahovei. Ne-am dat seama că se întîmplă ceva groaznic. Zgomotul deveni asurzitor. Venea și de jos, și de sus. Jos vuia pămîntul, sus se rupeau bucăți din clădire. Praful a început să ne înece.

Mișcările solului deveneau din ce în ce mai năvalnice, zgomotul din ce în ce mai amenințător, bucățile de cărămidă se desprindeau din zidurile încăperii și din tavan tot mai des. Atunci — într-a cîta secundă este greu de spus — s-a furișat în creierul fiecărui dintre noi gîndul ce ardea ca gerul: moartea! Și o dată cu spectrul ei, au năvălit amintirile, gîndurile, imaginile... omul a început să trăiască cu o intensitate pe care numai cei care au avut prilejul să vadă moartea cu ochii pot să o înțeleagă.

Dar atotputernicia amîntirilor nu dură mult. În timp ce pietrele cădeau în cascadă jur împrejur, iar stihia tîindea să prăbușească totul, creierul a început să fie sfredelit de noi gînduri: nu trebuie să mori ca un soarece în capcană! Trebuie să faci ceva; cel puțin, să lași veste celor din urmă că n-ai murit cu ochii închiși, să le transmiți o chemare... Dar frămîntările n-au avut timp să se așeze în contururi mai clare, mai precise, pentru că cutremurarea pămîntului luă sfîrșit...

Au mai trecut însă cîteva clipe pînă să începem să ne vorbim. Primul care sparse tăcerea fu șeful de cameră. Deschise larg fereastra, țîpînd în întuneric:

— Domnule gardian!
— Domnule gardian!

Nimeni nu răspundea. Atunci omul își dădu drumul furiei:

— V-ați ascuns, lașilor! Ați fugit! V-ați ascuns ca niște nemernici! Ați lăsat oamenii să moară și voi v-ați pus la adăpost. Deschi-deți imediat!

Iar apoi, din nou:
— Lașilor! Nemernicilor!

Nici unuia dintre noi vorbele acestea nu i s-au părut ciudate. Fiecare socotind că așa era firesc să vorbim. Toate conveniențele s-au prăbușit. Cîțiva ne-am apropiat de ușa și am început să o lovim cu putere. Din tavan cădeau bucăți de tencuială, însă zăvorul nu ceda.

Incet, incet, ne-am grupat pentru a discuta situația. Propunea fiecare cîte o modalitate de a ieși din cameră, însă ne feream parcă de a formula gîndurile care ne frămîntau pe toți.

Ce se întîmplase cu celulele? Știam că cea parte a clădirii era mult mai subredă, că la cutremurul trecut se prăbușiseră acolo cîteva tavane. Ne dădeam seama.

în sfârșit, că acest nou cutremur era incomparabil mai puternic decât cel precedent. Iar acolo erau Gheorghiu-Dej, Ilie Pintilie, Moghioroș, Bodnăraș, Chivu Stoica, Andrei Prot și alții tovarăși iubii.

— Ce e cu ei? Au scăpat? Trăiesc? Puneam urechea la ușa, cău-tînd să surprindem vreun zgomot dinspre secții! Degeaba!

Distanța era prea mare. Stînd așa lângă ușa, uitîndu-ne neputincioși și încordați unii la alții, am primit deodată un răspuns neașteptat la gîndurile noastre. — Sînteți vii?

Cuvintele au lovit ca un cutîț. Cît de mare trebuia să fie prăpădul, dacă cineva venit de acolo punea această întrebare!

Ne-am uitat spre geam. Cel care ne vorbea era în cămașă, cu o pătură aruncată peste umeri. Ochii mari și negri i se înfundaseră adînc în orbitele feței osoase, albită de praf. Deodată, strigă la noi:

— Ce stați aici? De ce nu ieșiți? Secțiile s-au prăbușit, tovarășii strigă după ajutor!

Ne uitam la el și ne era necaz. În sfârșit, unul reuși să-l întrerupă.

— Cum să ieșim? Doar sîntem închiși...

Omul s-a oprit brusc și s-a uitat la noi cu ochii plini de mirare. — Sînteți închiși?!

Apoi lucrurile s-au aranjat în cîteva secunde. A fost găsită o cheie de la lacăt și ni s-a deschis ușa.

Peste cîteva clipe, aruncîndu-ne pe umeri care ce am apucat, fugeam în goană nebună spre secții.

Fiecare ne așteptam — deși nici unul n-avusese forța s-o recunoască cu gura plină — să vedem secțiile prăbușite. Inșă ceea ce am zărit a întrecut toate așteptările.

În secundele cutremurului lumina electrică se stînsese. Noi fugeam fiecare cu cîte o lampă de petrol, cu sau fără sticlă, o luminare, sau doar cu un chibrit.

Noi fugeam... și parcă nu noi ne mișcam, ci înspere noi năvăleau cu repeziciune strigătele:

— Ajutor!

— Deschideți!

Coridorul circular al Doftanei suferise puțin. Doar praful, tencuiala și bucăți mici de moloz acoperiseră asfaltul cu un strat ca de zăpadă sfărîmată de vînt.

Intrați în goană prin bolțile gurilor de tunel ale intrărilor în secții, în coridoarele vaste și înalte ale acestora, ne-am pomenit deodată cu luminile stîmbe. Ploua. Era o ploaie deasă și mărunță de toamnă, care răcea frunțile înfierbîntate și îngheța inimile...

Secțiile! Unde erau secțiile? Ne uitam în sus și tot mai necruțător adevărul ne pătrundea în conștiință. Sus nu mai era nici un acoperiș, doar cerul!

Secțiile nu mai erau! Secțiile erau la pămînt!

— Ajutor!

— Deschideți!

Răspundeam, întrebînd la rîndul nostru:

— Cine e acolo?

— Eu, cutare...

— Unde ești?

— Aici, în celulă...

Înaintam pe dibuite. Cîte o lovitură îți sîngera mîna sau piciorul. Te împiedicai jos, la parter, de un balcon pe care-l știai de ani și ani de zile agățat la etaj, sau de o grindă, un rulou de tablă, pietre, gramezi de moloz. Cîteva au încercat să urce scara... Degeaba. În locul scării, n-au găsit decît alte gramezi de pietre.

Puțin cîte puțin, ochiul se obișnuie cu întunericul și atunci priveliștea ne apăru în față cu toată cruzimea unui adevăr groaznic și ireparabil.

Pe fundalul cerului de cernelă contururile ruinelor erau fantastice. Pe lângă clădirea principală a închisorii, colțurile acoperișurilor alunecate în jos se mai țineau încă, lipite de zid. Dar la o distanță de cîteva metri doar acoperișurile, parcă răsucite de niște clești uriași, dispăreau sub îngrămădeala haotică a tot felul de materiale. Cîte un balcon sau o grindă, ca un deget arătător ridicat în sus, sfredelea cerul... Aici o bucată de zid, crăpată și subțiată, se clătina, susținînd totuși resturi de acoperiș peste care, turnate ca dintr-un sac uriaș, zăceau îngrămădite bucăți mari

de moloz. Dincolo, lungile grinzi de metal străpungeau, ca niște andrele enorme, păienjeniișul de lemn, tablă și piatră, susținînd în dreapta și în stînga construcții ciudate, care sfidau cu revoltătoare cutezanță legile echilibrului fizic. Aici, două-trei uși, un rez. de balcon și o bucată de tavan în-cadrau un fel de grotă suspendată în aer; dincolo, pe cîteva vetre de zid subțire de cărămidă, erau îngrămădite nenumărate grinzi grele, uși, alte grinzi, tavane, parcă descărcate de-a valma din gura unui uriaș excavator nevăzut. Ți se părea că e suficient doar să te atingi de această construcție întimplătoare, pentru ca totul să se prăbușească... Desfăceai însă cărămizile de la bază, ca să desprinzi piciorul unui tovarăș ingropat. și construcția se ținea totuși...

Pe cei teferi i-a înghițit întunericul. Fiecare dibuia prin haosul ruinelor drumul spre locul ascuns în care stîhia aruncase pe tovarășul care striga după ajutor.

— Să meargă cineva la atelier să aducă scule!...

Grupul de tovarăși s-a întors repede, cu mîinile goale. Tavanul prăbușit blocase intrările. Se părea că și atelierul era îngropat sub dărîmături.

Celor vii nu le rămăseseră, în acea dimineață de toamnă, decît acele scule cu care, cu milioane de ani în urmă, trezit din întunericul animalității, homo sapiens începea drumul său glorios în lume: doi ochi pătrunzători — să vadă — și două mîini agere — să scormonească. Înarmați cu aceste scule, oamenii s-au avîntat sub bolțile amenințătoare ale ruinelor.

★

Deodată, din gură-n gură se transmisese o veste dăltătoare de putere și încredere: în curte au fost găsiți teferi mai mulți tovarăși din conducere. Tovarășii Gheorghiu-Dej și Bodnăraș erau ușor răniți. Tovarășul Chivu Stoica, deși mai grav rănit, era totuși în afară de primejdie. De îndată, munca haotică și spontană a început să se așeze în albia unor eforturi organizate. S-au constituit brigăzi de salvare cu cîte un responsabil în frunte. Fiecare brigadă a căpătat în seamă cîte un sector al ruinelor. În camera comună,

de unde pleasem cu un sfert de oră înainte, s-a înghebat postul de prim-ajutor. Cei loviți mai ușor, care nu puteau lua parte la dezgropări, confecționau bandaje și pansamente din cearșafuri și cămăși. Erau aduși mereu alți și alți tovarăși răniți; unii, deși sprijiniți, mergeau totuși pe propriile picioare; alții erau aduși pe mîini. Lacătul de la ușa infirmeriei a fost spart fără prea multă greutate și medicamentele necesare primului ajutor, deși în cantități insuficiente, au fost asigurate. Un tovarăș, medic, ajutat de doi sanitari improvizați, lua în primire răniții. Camera în care cu cîteva ore înainte sărbătoream a 23-a aniversare a Marii Revoluții a căpătat repede aspectul unui spital.

...Era ora cinci dimineața; la răsărit nu apucase să mijiească nici o părere de lumină, cînd peste întunericul nopții s-a așternut aripa neagră a primului doliu.

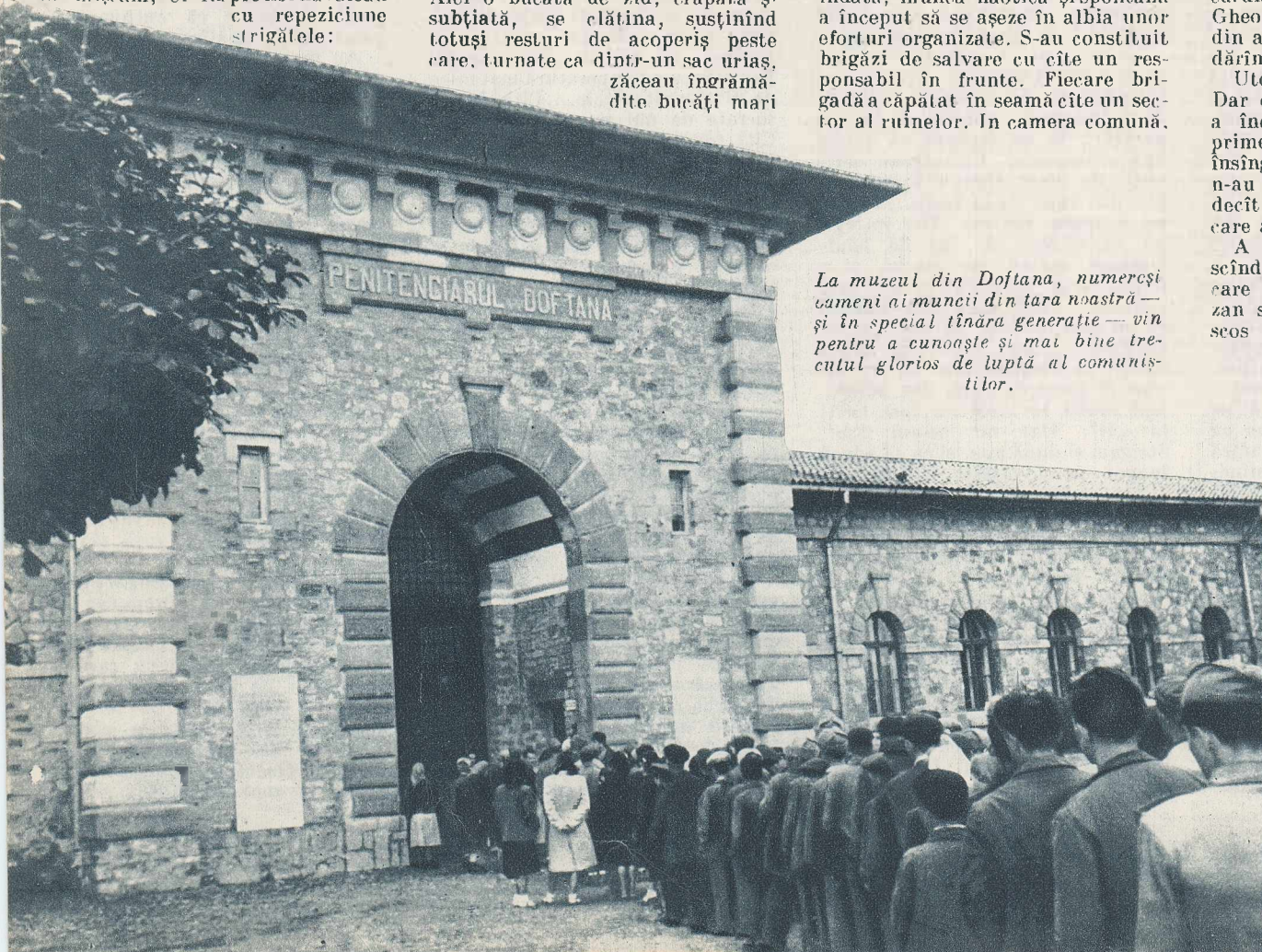
Brigada de uteciști care primise sarcina de cîste de a-l salva l-a găsit încă viu. Vorbea. A povestit cum, trezit de primele zguduiri ale cutremurului, rămăsese în pat. Cînd voise să sară și să se ascundă sub pervazul ușii, zidul se prăbuși. Pietrele l-au prins. O grindă enormă l-a trîntit în pat. Nu putea să miște nici măcar un singur deget. Din pieptul strivit, sîngele curgea prin nas și pe gură. Totuși, vorbea, conducea mișcările celor din jur, expli-cîndu-le care piatră îl ține mai mult, de unde ar trebui să apuce grinda, să o dea la o parte. Dar puterile îl părăseau. Uteciștii lucrau cu înfrigurare. Cîte o grindă, nemișcată pînă atunci sub strînsora ruinelor, ușurată acum de povara unor pietre date la o parte, se smucea deodată, ca vie, lovind tot ce-i stătea în cale. Cîte o piatră se desfăcea de undeva de sus și se izbea de o spinare, de o ceafă, de o mîină. Dar uteciștii parcă nu le băgau în seamă. Cei aruncați la pămînt se ridicau repede și fără un geamăt măcar reînceau lucrul. În urechile fiecăruia stăruia îndemnul tovarășului Gheorghiu-Dej de a nu pleca din acel loc fără a-l scoate de sub dărîmături.

Uteciștii n-au plecat. Nici unul. Dar cînd ceața deasă a dimineții a început să fie destrămată de primele mijiri ale zorilor, tinerii însîngerăți și rupți de oboseală n-au putut aduce jos, la spital, decît corpul neînsuflețit al celui care a fost Ilie Pintilie...

A fost întins în curte, pe niște scînduri. Un moldovan bătrîn, care luptase pe timpuri ca partizan sub comanda lui Ceapaev, a seos din traistă o veche și largă cămașă căzăcească roșie. Cu o mișcare iute, înveșnată, a rupt-o. Bătrînul avea sprîncele mari și ochi cenușii, ca de oțel. Nu i-a întors. A întins cămașa peste tovarășul drag și a ridicat în sus dreapta cu pumnul înleștat. Pentru o clipă, munca s-a oprit în toată curtea. Cu pumnii strînși, cei vii jurau să răzbune pe cei căzuți.

Alături de trupul lui Ilie Pintilie, au fost aliniate altele. Doftana plătea ultimul, dar cel mai greu tribut din sîngeroasa sa istorie.

La muzeul din Doftana, numeroși oameni ai muncii din țara noastră — și în special tînăra generație — vin pentru a cunoaște și mai bine trecutul glorios de luptă al comunistilor.

Cuvintele tale îmi par cam...
dramatice—spuse colegul și
prietenul meu, însoțindu-și
vorba cu un suris ca de
scuze.

— De loc. Este exact ceea ce simt:
un amestec de bucurii și de pă-
reri de rău...

Oltul, haiducul ăsta al râurilor
noastre, își gonesc în galop apele
la vale, peste bolovani și ridicături
de nisip. Undele spumegau ca
gurile armăsarilor focosi. Dealuri
cu coamă dulce se profilau pe
cerul de mătase azurie. Deasupra
lor, muntele Coziei păzea depăr-
tările... Dinspre schitul din Ostrov,
venea un zvon sfios de clopot de
vecernie. Pe maluri, în lunci și po-
rumbiște, frunzișul verde se legăna
în adierea moale...

Ne-am întâlnit aici — veniți unul
la odihnă, altul la o cură severă.
Făcusem legământ să urmăm po-
runca medicilor: nici o preocupare,
odihnă completă, plimbări ușoare,
jocuri distractive. Trebuie aerisit
și creierul... nici o discuție profes-
sională!

Legământ? Fleacuri! După două
zile, au început întrebările arză-
toare, firești în perioade dintre sta-
giunea sfârșită și cea care a în-
ceput.

„Ce ai jucat? Cum ai scos-o la
capăt? Ce ai învățat din rolurile
interpretate de tine sau de alții?
Ești mulțumit? Cunoști ceva din
programul viitoarei stagiuni? Ce ai
să faci?...”

Prietenul meu frecă în palmă
o frunză de izmă parfumată, o
mirosi cu plăcere și legă iar firul,
privindu-mă în ochi:

— Să ne lămurim. Tu spui
că ai un fel de amărăciune care
te roade mai de mult?

— Da. E mai curînd o părere
de rău, care stăruie... În ultimii
șapte ani, am jucat roluri fru-
moase, care mi-au adus adevărate
bucurii artistice, dar, în tot acest
timp, n-am avut bucuria să mă în-
tînesc cu un rol de femeie „de-a
noastră”. un rol plin, adîncit,
dezvoltat.

— Dar pareă ai jucat și în piese
romînești...

— Da, e drept. De mult însă.
Ș-apoi atît ioana din „Pentru feri-
cirea poporului”, cît și Marica din
„Cetatea de foc” constituie pentru
mine (și sînt convinsă că în general
și pentru dezvoltarea firească a
dramaturgiei noastre) numai un
început. Cum să spun? Sînt ca
două semințe de soi, din care tre-
buie să se nască floarea învoaltă
de azi. Aș zice mai limpede:
eu, ca actor, cer din toată inima,
și publicul desigur la fel, să văd
ce ar fi acum, în plină actualitate,
fața ilegalistă de acum 16-18 ani
și ce este azi Marica cea de acum
cinci-șase ani.

— Ai dreptate... E mult timp
de cînd și în orașul meu din
provincie, aud glasuri de colege
care vorbesc la fel... Și apoi, de
ce nu ți-aș vorbi și eu cu aceeași
sinceritate? Într-o mare măsură
și noi, actorii, bărbații, suferim
în fața unei lipse asemănătoare...
Și eu, care am avut mulțumirea
să joc roluri frumoase, simpatice,
de personaje pozitive, în multe
din piesele noastre romînești, aș-
tept totuși mereu și simt imensa
nevoie să pot crește, să mă pot
dezvolta. Aștept pe adevăratul
erou pozitiv al zilelor noastre, nu
oarecum în schiță, în fragment,
cum l-am avut în piesele jucate,
ci dezvoltat, în toată amploarea lui.

— Ai spus acum un lucru extrem
de important: că simți nevoia să

Ce așteaptă UN ACTOR de la AUTORII DRAMATICI

de Irina RĂCHIȚEANU-ȘIRIANU

artistă emerită a R.P.R., laureată a Premiului de Stat

crești, să te dezvolți. Or, dezvoltarea noastră e condiționată, în mare măsură, de calitatea repertoriului, a rolului. Piesa, rolul sînt acelea care alimentează motorul nostru de creație, tot așa după cum talentul, împreună cu dragostea și elanul, care trebuie să anime pe un actor atunci cînd e distribuit într-o piesă originală, însufleșesc într-un chip deosebit rolul scris de dramaturg. Nu știu dacă ai citit lucrările celui de-al doilea Congres Unional al Scriitorilor Sovietici. Am reținut, între altele, cuvintele pline de adevăr, pe care marele actor N. Cerkasov le-a rostit de la tribuna aceluia Congres: „Noi, actorii, nu sîntem

numai legați de creația dramaturgului, prin legături strînse, inseparabile. Fără ea, pur și simplu, nu existăm pe lume. Creația dramaturgului este pentru noi terenul, aerul, pîinea noastră, e temelie noastră spirituală, e toată viața noastră”. De aceea, stagnarea mea, a ta — de care mă plîngeam la începutul discuției noastre — coincide cu numărul prea mic de piese originale care să ne prilejuiască creșterea noastră profesională.

Iată de ce aș vrea să fac un apel cald și puternic, în care, dimpreună cu atîtea colege, îmi strig chemarea către autorii noștri dramatici, care și-au dovedit din plin talentul: „Tovarăși, pe femeia noastră

Irina Răchițeanu-Șirianu în rolul Maricăi, din „Cetatea de foc”.

uitați? Pe noi, artistele, care dorim să întruchipăm pe scenă pe femeia noastră care croiește, cot la cot cu bărbații zilei de azi, drumul nou, drumul spre lumină, ne uitați?

— Stai, stai să precizăm, mă întrerupsc prietenul meu. Problema e aceeași și pentru noi...

— Aceeași, numai că pentru noi, femeile, e și mai arzătoare! Sîntem de acord. Aceeași dorință vă animă, aceeași necesitate o simțiți și voi, actorii... Dar tu n-ai observat că situația noastră, a actrițelor, e mult mai... cum să spun? Mai neglijată? În mai toate piesele, rolurile feminine, mai ales cele pozitive, apar cu mare zgîrcenie, ca un fel de procentaj!...

— Cum ai spus?

— Ca un procentaj. Un — să zic cu bunăvoință — maximum 20 la sută! Cum vrei să nu ne doară mai mult decît pe voi?... Pînă și poeta noastră de mare talent, Maria Banuș — care în poemele ei n-a uitat niciodată femeia — în piesele ei ne-a uitat!...

— Dar în stagiunea trecută, am avut cîteva piese originale...

— Bune, interesante, da. „Îndrăgostiții”, „Arcul de triumf”, „Drumul Soarelui”, „Citadela sfărîmată”, „Calul Troian”, „Împărțita lui Machidon”. Pe cea din urmă — jucată aproape de închiderea stagiunii — n-am avut încă timpul s-o văd... În „Arcul de triumf” a lui Aurel Baranga, piesă construită solid, cu nerv, cu tipuri variate, principalul rol pozitiv de femeie e al Magdei, activistă de partid. Dar... (pentru că există și aici un „dar”). Mai întîi, piesa nu redă propriu-zis zilele de azi, ci momentul de acum 11 ani, al lui 23 August 1944. Apoi, deși în Magda ne sînt limpede arătate cîteva trăsături esențiale ale luptătoarei pentru cauza clasei muncitoare, ea nu constituie încă un personaj adîncit, complex. Și, așa cum e, apariție caldă, umană, aș mai face o observație asupra ei: îți aduci aminte de momentul acela atît de dramatic, cînd Magda află brusc că soțul ei, pe care îl iubește fierbînte și în care credea ferm, lucrează împotriva partidului, e pur și simplu un dușman? Care e reacția ei? Slabă. Cuvinte de lamentare dureroasă, dar nici o acțiune directă față de el. În schimb, cît este de bogat și de interesant redat personajul negativ al colonelului Ciolac!...

— Nu-ți dă de gîndit lucrul acesta?

— Adevărat! În general, în piesele noastre de pînă acum, personajele negative au fost redade mai interesant, mai complet decît eroii pozitivi.

— Și în „Citadela sfărîmată”, noua lucrare a lui Horia Lovinescu, găsim situații asemănătoare. Talentul cert și interesant al autorului, calitățile multiple ale piesei au fost unanim recunoscute. Eu am urmărit spectacolul cu cel mai viu interes. Am recepționat cu adevărată plăcere tot ce este artistic și plin de adevăr în „Citadela sfărîmată”. Dar și aici negativii sînt redați bogat, pozitivii, mai palid. Și aici există o eroină pozitivă, Caterina. Dar iată că nici aceasta nu are desfășurare, nu are putere, nu vedem trăsăturile esențiale ale eroului pozitiv. Tocmai de aceea ea nu este operantă în acțiunea piesei. În privința aceasta nu este neapărat nevoie de un text mare al personajului. Uite, de pildă, în „Micii burghezi” a lui Gorki. Textul lui Nil nu este nici

FATA DIN PĂDURE

O tot zăresc trecînd, de-o săptămînă,
prin luminșuri — naltă și mlădie —
și-mi pare că în vîntul ce adie,
miroase pârul ei: miros sălbatic
de cetină, de iarbă, de izvoare...

Dar ochii?... Spune-mi, mură, ce culoare
or fi avînd?... „Culoarea mea, adîncă...”
Dar buzele? „Zvicnire de jeratic
ori răcoroase îmbieri de fragă...”

Tu, lună ce răsai din vîrf de stîncă,
i-ai auzit tu glasul vreodată?..
Ce viers o fi avînd? Ci spune-ndată!
„Întreabă frunza codrului, întreabă
izvoarele ce murmură pe prunduri,
întreabă struna vîntului, întreabă
răsunetul venind din mari străfunduri...”

Și-am întrebat și frunza, și izvorul,
și-am întrebat și vîntul cel de seară,
și-am întrebat ecoul, călătorul,
și toate, glasul ei, răspuns mi-l dară!

Și-alerg mereu să-i pot ieși în cale:
trec peste ape, codri-i tai în două!..
Deasupra-mi, luna cu visliri domoale;
în cale, licurici sclipind prin rouă...

Și vîntul, vînt șagalnic de pădure,
mă tot întreabă: „Umblî după mure?”
Ce să-i răspund?... Să-i spun cît mi-e de dragă,
că-n loc de mure bună-ar fi și-o fragă?...

Dar astăzi am ajuns-o: sta pe-o cioată
și-n jurul ei roiau doborîtorii.
Ea s-apleca din traistă-ncet să scoată
o carte, încă una... Și feciorii

o lăudau, și ea zîmbea ștregară,
și-i tutuia, și le spunea pe nume...
„Ca să-mi zîmbești odat’ — bibliotecară —
Citesc, zău, toate cărțile din lume!..”

pe sfert cît al lui Teterov. Dar Nil,
prin forța care-l animă, este o
adevărată cheie în acțiunea piesei.
Simți, vezi cum el îi determină
desfășurarea, cum schimbă cursul
vieții și în ceilalți. Nu?

— Da, așa e!

— Ah! Iată și „Îndrăgostiții”,
piesa prietenei noastre Maria
Banuș... Ei bine, cum spuneam,
în piesa asta autoarea ne-a cam
trădat! Nu a mers la esențial, la
adîncirea tipului de eroină poziti-
vă. Cît aș fi dat să văd talentul
Mariei Banuș slujind, cu toată
generozitatea de care o știm în
stare, o astfel de creație!... Ai
văzut piesa?

— Da.

— Mai ai în minte personajul
Mariei Varlaam?... Așteptam
mereu s-o văd prințind greutate.
Și tocmai acolo, în fața abaterilor
lui Matei Holban, cînd prilejul
ar fi fost atât de nimerit, am
văzut-o mărginindu-se la un șir
de cuvinte pline de amărăciune.
Zadarnic, am așteptat izbucnirea de
vointă, de factor transformator!...

— Dar Amiliana din „Drumul
soarelui”?

— „Drumul soarelui” e fără îndoială un debut fericit al lui Virgil
Stoescu, autor cunoscut pînă

acum doar din scenarii radiofonice.
Dar și aici eroina pozitivă, Ami-
liana, la care se vede intenția au-
torului de a o individualiza, de a
o arăta în transformare, nu e dusă
pînă la sfîrșit, nu este adîncită
și rămîne confuză. Iată bilanțul
care, de cîțiva ani — cu unele
exceptii — se repetă!... Într-un
cuvînt, nu avem încă, bogat, viu,
puternic creat, eroul și mai cu
seamă eroina pozitivă a vremii
de azi, a celor ce schimbă o lume!
Iată ce cerem, iată ce trebuie să
ni se dea. Și cîtă bogăție în jurul
nostru! Eu am fost de multe ori,
la țară, ori la oraș, în regiuni
foarte diferite ale țării. Din ex-
tremul nord-vest pînă la miazăzi,
jos la Dunăre. Am fost în cîteva
uzine și fabrici. Peisajul uman
variază mult, mult mai mult și
mai expresiv ca peisajul naturii!
Și cîte trepte deosebite, cîte așe-
zări în diferite medii îl situează
pe fiecare erou pozitiv în parte!
Trăsături esențiale îi unesc pe
toți acești eroi, dar ei se deosebesc
unul de altul prin caracterul lor
uman original, prin temperament,
prin felul lor variat de a acționa
și a reacționa, prin complexitatea
felurită pe care le-o imprimă toate
acestea, ca și împrejurările vieții
lor proprii... Noi cerem autorilor

noștri de teatru să ne dea texte,
să ne creeze opere care să ne poată
pune în posibilitatea de a crede
în adevărul vieții rolului ce-l
avem de interpretat; cerem auto-
rilor noștri idei înalte, viață ade-
vărată, caractere adînci, dezvoltate,
individualizare artistică, firesc,
oameni cît mai vii, redați în toată
interesanta lor complexitate, oa-
meni cu adevărat reprezentativi,
acțiune vie, conflicte puternice.
Complexitatea aceasta, despre care
s-a vorbit atîta, nu trebuie să fie
fabricată. Sînt piese în care vezi
cîte un erou pozitiv, căruia autorul
i-a dat toate darurile. Nota cea
mai mare la toate obiectele!...
Devine un personaj liniar, neinte-
resant. Atunci, i se dă un fel de
mică pictare cu „complexitate”,
ca și cum un pictor care a făcut un
portret prea frumos, idealizat, la
urmă ar vrea să-l facă mai intere-
sant și își șterge penelul, pe ici,
pe colo, de pînă. Lipiturile astea
se văd. Nimeni nu crede în veri-
dicul lor... Nu. Noi o vrem pe
eroina zilelor noastre nefardată,
sinceră, adevărată. Complexitatea
asta, cheie a diferențierii, a indi-
vidualizării care trezește interesul,
este reacția ei originală, conformă
cu omul din ea, e ea, în lupta cu
ea, cu altul, cu greutatea, cu duș-

manul. E omul trăindu-și viața
lui proprie, cu bucuriile, cu durerile,
cu forța și cu slăbiciunile lui.
Această construcție lăuntrică este
prima condiție care mă poate face
pe mine, actor, să pot fi pe scenă,
la rîndul meu, om adevărat, să
merg spre jocul organic în creația
mea. A doua condiție, pentru fi-
rescul acesta omenesc pe care tre-
buie să-l redau, este calitatea limbii,
a dialogului autorului. Nu pot da
firescul decît din firesc... Nimeni
nu poate nega puterea lozincii de
a mobiliza și nici rostul ei de a
cuprinde, în cîteva cuvinte, idei,
atitudini, sentimente. În teatru
însă, lozincile — cum e și firesc
— se dovedesc nu numai lip-
site de eficacitate, ci chiar dău-
nătoare. Ele rănesc tocmai con-
diția principală a textului dramatic,
a dialogului teatral: exprimarea
adevărului vieții în forme artis-
tice, originale, într-o fluentă vie,
caldă, naturală. Deci: firesc, firesc!
Iată taina simplă a dialogului...
Eu, dragul meu, cînd vom avea
eroina pozitive ale zilelor noastre
astfel adîncite și exprimate, eu —
ca și atîtea alte colege — voi fi
fericită. Noi, artistele, vom în-
cerca să dăm tot ce putem din pa-
sionata noastră voință de a crea
astfel de roluri, de a le întruchipa
pe scenă... Așteptăm cu nădejde.
Repet: autorii noștri și-au arătat
posibilitățile. Ei pot să ne dea
astfel de opere. E doar o chestiune
de fermă hotărîre spre o muncă,
desigur grea, dar ce frumoasă!...

De departe, dinspre stîne, se
porni, prelung, un buciom. Um-
brele dealurilor se răsturnau ușor
în undele Oltului. Inserarea cobora
lin, ca o pasăre imensă cu aripi
violet...

Cîteva clipe tăcurăm, gustînd
această oră de pace blîndă.

— Da. Așa-i! — spuse colegul
meu.

— Aș mai avea ceva de spus:
esența însăși și formele creației
noastre ne înfrățesc cu autorii
dramatici. Ei bine, eu aș dori
mult ca ceea ce e adevărat în...
teorie, să devină și în realitate...
Aș vrea ca ei să se apropie mai mult
de noi. Aș vrea să nu uite că ac-
torul este un fel de a doua pană
a lor, e pana cu care ei scriu, pe
viu, sus pe scenă... De ce nu vin
ei mai des în mijlocul nostru, să
ne cunoască mai bine, să ne urmă-
rească în diversele noastre etape
de lucru, să se familiarizeze cu
legile creației scenice, să le pă-
trundă tainele, să ne ajute și să
se ajute în drumul acesta comun
al creației teatrale? O strînsă și
vie colaborare între ei și noi,
între ei și teatru, ne-ar folosi
tuturor. Oare Cehov, Gorki, Ca-
ragiale, care au lucrat îndeaproape
cu oamenii de teatru și au trăit
în mijlocul lor, nu ne-au dat o
admirabilă pildă de înțelegere
adîncă a strînsei legături care
trebuie să existe între creatorii
textului dramatic și artiștii inter-
preți?

★

În legătură cu asta, îmi aduc
din nou aminte de vorbele atît
de calde cu care N. Cerkasov se
adresa dramaturgilor: „Viața noas-
tră de creație se găsește în mîinile
voastre, autorilor dramatici”.

Nu găsesc cuvinte mai potrivite
cu care să-mi refăcătoresc apelul,
chemarea mea caldă, către atîția
talentați mei de-ai noștri, și să-i
rog din nou:

„Nu ne uitați, tovarăși!”

Acastă zonă a cursului superior al Amazoanelor dispune de o faună și floră foarte bogate. În fotografii, de la stînga la dreapta: capul șopîrlei Iguana (în ciuda aspectului fioros, ea nu e vătămătoare omului și are o carne gustoasă); la poalele înalților copaci cresc cele mai minunate orhidee; unul dintre cei mai primejdioși locuitori ai pădurii: jaguarul. Și acum, iată florile strălucitoare, galben-roșiatice ale bananului.

Prada de vînătoare e bogată azi. Tapirii răpși sînt aduși în sat cu barca scobită într-un trunchi de copac.

COMUNĂ PRIMITIVĂ PE AMAZOANE

— Aaaaooo...
A fost un strigăt omnesc. O maimuță clipește speriată din ochi, privește în juru-i și sare ca săgeata pe bananul din față. La greutatea ei, florile strălucitoare, roșiatice, ale ramurii pe care s-a așezat, tremură ușor. Acum e liniște. O liniște nepătrunsă. Jos, la poalele copacilor înalți de cincizeci de metri, stau tăcute orhideele. Jaguarii au încremenit în desigurii. Tapirii la fel. Nu se mai aude nici foșnetul merusului Iguanei, ușor ca atingerea mătășii și înfiorător ca apropierea morții. În copaci și în semiîntunericul nesigur de la poalele acestora, totul tace. Ascultă și așteaptă cu încordare.

— Aaaaoo...
Acum totul se pregătește să răspundă la atac. La atacul oamenilor. Ei vin în fiecare zi, înainte de ploaie, răscolesc pădurea și îngrozesc totul cu sulile și săgețile lor înveninate, suflate din tuburi.

— Aaaaoo...
Din nou, totul tresare ca la început de luptă. Dar pregătirea nu-și mai are rostul. Vînătoarea oamenilor s-a sfîrșit pe ziua de azi. Jos, în dreapta, în satul cu case din bambus, e frea-

măt. S-au strîns cu toții la vadul rîului și primesc acum pe cei șapte bărbați întorși din lupta cu pădurea. Ei se apropie de vad, în barca lungă, scobită într-un trunchi de copac. Strigă mereu și-și agită în aer sulile și arcurile. Au pielea ca arama, pieptul le e acoperit de salbe de semințe și capsule, iar pe capete au podoabe de pene și piei. Curînd, ajung la mal și femeile cu fețele tatuată și cu picioarele împodobite cu brățări îi primesc cu strigăte de bucurie...

...Toate acestea reprezintă un crîmpei din viața tribului de indieni Jivaro, care trăiește în mijlocul imenselor păduri virgine tropicale din zona fluviului Amazoanelor, ce fac parte din statele sudamericane Brazilia, Bolivia, Peru, Ecuador și Columbia. Explorări desfășurate timp de peste un veac au dezvăluit, încetul cu încetul, tainele

acestei jungle. Totuși, anumite populații ale ei sînt încă și astăzi foarte puțin cunoscute și, pe alocuri, în părțile mai izolate, trăiesc multe triburi cu totul necunoscute.

Cliseele alăturate sînt luate în valea Maranon-ului, unul dintre cele trei rîuri a căror unire dă naștere fluviului Amazoanelor. Regiunea aceasta e situată pe pantele răsăritene ale munților Cordilieri, în zona de frontieră dintre Ecuador și Peru. Aici, în acest ținut virgin, trăiește tribul Jivaro, care a păstrat pînă în zilele noastre caracteristicile orînduirii sociale a comunei primitive, societate fără clase. Indienii din acest trib trăiesc în sate organizate pe bază de clanuri întemeiate pe legături de rudenie. Gospodăriile și pămîntul formează bunul comun al grupei familiare respective.

De cele mai multe ori, satele tribului Jivaro sînt

alcătuite dintr-o singură casă sau cîteva case mari, locuite de mai multe familii, care formează un clan. Bărbații dorm într-un capăt al casei, iar femeile în celălalt. Îndeletnicirea principală a acestor indieni este agricultura, de care se ocupă mai mult femeile. Mijloacele cu care se lucrează pămîntul sînt primitive. Se defrișează cîte o porțiune din pădurea virgină, dîndu-se foc copacilor, și apoi, fără să se are, se sapă în pămînt, cu ajutorul unor bete, gropi, în care se pun semințele sau tuberculele. Cele mai obișnuite culturi sînt maniokul și yam-ul (plante cu tubercule bogate în amidon), „plante-a” (bananul sud-american), porumbul, trestia de zahăr și altele. Alături de agricultură, un rol însemnat în asigurarea hranei îl are, după cum am văzut, vînătoarea și pescuitul, pe care le practică bărbații.

Toate manifestările vieții

Membri ai unui clan din tribul Jivaro, în fața casei comune.

Îți trebuie mult curaj și multă dibăcie ca să te strecoari prin desigurii pădurii virgine. Înaintarea e extrem de anevoioasă și primejdia te pîndește la fiecare pas. Și, cu toate acestea, indienii tribului Jivaro cutreieră zilnic pădurea, după vînat. Iată un membru al tribului, trimițînd săgeata otrăvită, prin tubul de suflat.

Tatuajul reprezintă cea mai elegantă podoabă. În fotografie: o femeie tatuată.

(După „Neue Berliner Illustrierte“)

VENERA CAPITOLINĂ

de Mark TWAIN

Ilustrație de V. CRIVĂȚ

CAP. I

(Decorul: Atelierul unui artist, la Roma)
(Studio)

— Ah, George, zău că te iubesc!
— Dumnezeu să-ți binecuvînteze inima, scumpă Mary, asta o știu eu, dar de ce-i atît de neîndurător tatăl tău?
— George, are intenții bune, însă pentru el arta e nebunie curată; el se pricepe doar la articole de băcănie. Își închipuie că alături de tine am să mor de foame.
— Las-o-ncolo de înțelepciune — aduce mai mult a inspirație. De ce nu sînt și eu un băcan nemilos, care scoate bănet cu toptanul, în loc să fiu un sculptor înzestrat cu harul divin, dar care n-are ce mînca?
— Nu-ți pierde curajul, George, dragul meu, toate prejudecățile lui se vor topi de-ndată ce vei cîștiga cincizeci de mii de dol...
— Cincizeci de mii de demoni! Copilo, dar eu n-am nici cu ce plăti chiria...

CAP. II

(Decorul: Un apartament din Roma)

— Domnule, n-are nici un rost să discutăm. N-am nimic împotriva dumitale, însă nu-mi pot lăsa fata să se mărite, pentru o tocană fă-

cută din dragoste, artă și foame... Cred că nici nu-i poți oferi altceva.

— Domnule, sînt sărac, recunosc. Dar faima nu înseamnă nimic? Onorabilul Bellamy Foodle din Arkansas, zice că noua mea statuie, înfățișînd America, e o sculptură măiastră și-i convins că, într-o bună zi, numele meu va deveni vestit.

— Prostii! Ce știe despre artă măgarul ăla din Arkansas? Faima nu contează nimic. Lucrul la care trebuie să te gîndești este prețul de vînzare al sperietoarei dumitale de ciori, cioplită-n marmură. Ți-au trebuit șase luni ca s-o dăltuiești și nu ți se dă pe ea nici o sută de dolari. Nu, domnule! Arată-mi cincizeci de mii de dolari și-ți dau mina fetei mele; altfel se mărită cu tînărul Simper. Ai răgaz șase luni, ca să strîngi banii. Bună ziua, domnule!

— Vai și amar! Ce nenorocire pe capul meu!

CAP. III

(Decor: Atelierul)

— Ah, John, prietenul meu din copilărie, sînt cel mai nefericit om din lume!

— Ești un găgăuță!

— Nu mi-a mai rămas altceva de iubit, decît biata mea statuie, și privește-o, nici măcar ea nu-mi arată simpatie, cu înfățișarea ei de mar-

mură rece, atît de frumoasă și atît de lipsită de inimă!

— Ești un timpit!

— Ah, John!

— Ah, ce nerozii! N-ai spus că-ți dă un răgaz de șase luni ca să strîngi banii?

— Nu-ți bate joc de chinul meu, John. Chiar de-aș avea și șase veacuri termen, la ce mi-ar folosi? La ce i-ar ajuta timpul, unui sărman nenorocit fără nume, fără capital, fără prieteni?

— Idiotule! Lașule! Prostule! Șase luni ca să strîngi banii, cînd ar fi de ajuns și cinci!

— Ai căpiat?

— Șase luni înseamnă timp berechet. Lasă totul pe seama mea. O să-ți strîng eu banii.

— Ce vrei să spui, John? Cum Dumnezeu ești tu în stare să aduni pentru mine o sumă atît de fantastică?

— Vrei să fii bun să lași totul pe seama mea și să nu te amesteci? Las' pe mine. Juri să te supui la orice voi face eu? Te obligi să nu cauți nici o greșeală în acțiunile mele?

— Sînt amețit, uluit, dar jur.

John luă un ciocan și, cu bună-știință, zdrobi nasul Americii; făcu alt gest și două din degetele statuii zburară; încă o mișcare și un rînd de degete de la picioare fură mutilate și dezmembrate, apoi încă una și piciorul stîng, de la genunchi în jos, zăcea pe podea, o ruină!

După toate acestea, John își puse pălăria și plecă.

George se zgîi amețit, vreo treizeci de secunde, la ciuntitul și grotescul coșmar din fața lui, apoi căzu lat pe podea și fu apucat de spasme.

John se întoarse curînd cu o trăsură, îmbarcă pe artistul cu inima zdrobită și statuia cu piciorul rupt și o porni, fluierînd încet și liniștit. Îl lăsă pe artist la locuința lui, apoi se depărtă și dispăru cu statuia, în jos, pe *Via Quirinalis*.

CAP. IV

(Decorul: Atelierul)

— La ora două se împlinește termenul de șase luni! Ah, ce chin! Ce pustiuță mi-e viața! Aș vrea să mor. Aseară, m-am culcat flămînd. Azi dimineață, n-am mîncat nimic. Nu îndrăznesc să intru în nici un restaurant. Și acum mi-e o foame! Să nu mai vorbim de ea! Cizmarul mă urmărește de moarte, pentru datorii; croitorul, la fel; proprietarul îmi dă tîrcoale. Sînt nenorocit. Nu l-am mai văzut pe John din ziua aceea îngrozitoare. Ea îmi zîmbește cu duioșie cînd ne întîlnim pe marile bulevarde, dar taică-său, cremenea aia bătrînă, îi poruncește imediat să se uite în altă parte. Ei, dar cine-o fi bătînd la ușă? Cine a mai venit să mă chinuie? Garantez că-i nemernicul ăla de cizmar! Intră!

— Ah, fericirea să copleşească pe înălțimea voastră. Cerul să fie prielnic luminății voastre! Am adus ghetete noi ale stăpînului meu; în privința plății, să nu spuneți nici un cuvînt, nu e nici o grabă, nici atîtca grabă. Voi fi mîndru dacă nobilul meu lord mă va onora și-mi va fi și de aci încolo client; ah, adio!

— Mi-a adus ghetete el singur! Nu vrea să primească bani! S-a despărțit de mine cu o plecăciune în stare să onoreze pe orice majestate! Dorește să-i fiu mai departe client. Oare a început sfîrșitul lumii?... Parcă bate iar cineva... Intră!

— Iertați-mă, signor, dar am adus noul costum al domniei-voastre pentru...

— Intră!!!

— Vă cer de o mie de ori iertare pentru deranj, alteța voastră. Dar am pregătit pentru domnia-voastră frumosul apartament de jos; această vîgăună mizerabilă nu se potrivește cîtuși de puțin cu...

— Intră!!!

— Vă vizitez ca să vă comunic că creditul dumneavoastră, care a fost din nefericire întrerupt o perioadă de timp, e restabilit în întregime și în condițiuni cît se poate de satisfăcătoare; vom fi nespus de fericiți dacă veți emite asupra noastră un cec, pentru orice sumă...

— Intră!!!

— Nobilul meu fiu, e a ta! Va fi aici într-o clipă! Ia-o, însoară-te cu ea. Iubește-o, fii fericit! Dumnezeu să vă binecuvînteze pe amîndoi, hip, hip, ura...

— Intră!!!

Oltul Mare la Sîntimbru, Regiunea Autonomă
Maghiară.
Fotografie de Petre MOLNAR

Culesul viilor s-a sărbătorit nu numai în cramele gospodăriilor viticole, ci și în orașele patriei. În Parcul Libertății din Capitală, ca și în alte parcuri și la centrele special amenajate, cetățenii au găsit must, turburei, tradiționala pastramă de oaie cu mămăliguță, struguri și fructe de tot soiul

Fotografie de L. SCHINDERMAN

Am fost astronaut!

— povestire științifico-fantastică —

de Ing. Igor SEVIANU
și Vlad DOBRENOVICI

Sînt din nou pe pămînt! Căc iarăși scoarta atătorită de milioane de ani, a vechii și bunele noastre planete, din nou mă bucur de frumusețile ei și mă înveselesc privindu-i locuitorii! Ce bine e să te simți acasă, să-ți reiei vechile obiceiuri, să te miști simplu și ușor, oriunde-ți pofteste inima, să porți haine plăcute și frumoase, într-un cuvînt, să te bucuri de viață și de obiceiurile pămîntului.

Eu sînt reporterul care a făcut călătoria interaștrală. Într-o dimineață de primăvară a anului 19... intrai bine dispus în redacție. Nu știu dacă din pricina soarelui vesel de afară mi se părea că oamenii au fețele mai zîmbitoare decît de obicei, sau dacă într-adevăr le iveau. N-apucai bine să intru în biroul meu, cînd secretara redactorului-șef veni să mă anunțe: „Șeful te așteaptă la el în birou!” Nu era decît opt și jumătate. Oare ce s-ar fi putut întîmpla, ca, la o asemenea oră, „șeful” să aibă nevoie de mine? „Nu-mi miroase a bine”, îmi spuseli și, cu inima puțin strînsă, pornii spre direcție. „Cine știe ce horoboată am mai făcut?”

Timid, deschisei ușa și intrai. Soarele de primăvară scâldea într-o lumină caldă întreaga încăperei. Privii puțin încurcat spre redactorul-șef, dar zîmbetul larg, deschis, care-i înflori pe față mă făcu să mă calmez puțin. „Hotărît, nu miroase a rău” — mă liniștii.

Cu un gest al mîinii, „șeful” mă poști să iau loc. Mă înduram în fotoliul din fața biroului. Cîteva clipe, privii podeaua, urmărind jocul neastîmpărat al umbrelor aruncate de frunzele arțarului din fața ferestrei.

Îndoiala mi se cuibări din nou în suflet: „O fi a bine, o fi a rău?” În sfîrșit, vocea redactorului-șef mă făcu să tresar:

— Te-am chemat pentru o problemă deosebit de importantă. Să pleci într-o deplasare!... „Deci nu-i vorba de nimic rău. Ce pesimist! Poftim, merita să mă frămînt atîta?” Scăpat dintr-o dată de povara îndoielilor, îi răspunsei foarte vesel:

— Desigur, plec. Care-i destinația?

Redactorul-șef mă privi stăruitor cîteva clipe:

— Ceva pasionant! Ia să vedem, ghicești?

Trecii în revistă toate evenimentele economice din țară și străinătate de care mă ocupam îndeaproape, și apoi pe cele sociale, căutînd zadarnic să găsesc unul care să fi putut determina conducerea revistei să mă trimită tocmai pe mine... Zadarnic însă... Puțin stingherit, mărturisii:

— Nu știu. Nu pot ghici...

— E vorba să pleci pe stațiunea-satelit, ca să faci un reportaj despre laboratoarele ce s-au construit și despre oamenii care vor lucra în ele. Ei, ce spui?

O muscă hîzîi cîteva clipe pe fereastră, apoi, rotîndu-se prin cameră, plană și ateriză drept pe o mușcă a biroului. „Prima muscă din acest an” — mă gîndii eu. Cuvintele redactorului-șef rămăsesera undeva departe. În cap nu simțeam decît un imens gol. Satelit, călătorie... asta-i deplasarea? Frumoasă deplasare!

— De ce... vedeți... de ce... m-ați ales tocmai pe mine? — bolborosii în sfîrșit.

— Șeful secției de știință, după cum știi și dumneata, e bolnav. Cîteva trebuie să plece. Laboratoarele vor fi gata în cîteva zile și un reportaj amănunțit al inaugurării va fi deosebit de interesant...

— Da, desigur... aprobați cu un glas firav care parcă nu era al meu. Satelitul e o realizare uriașă, merită să joace un rol important în viitor... Dar ce contingentă, ca să spun așa, profesională, am eu eu problema asta?

— Două — mă lămurii binevoitor „șeful”, care nu-și dădea seama cît de uimit eram, sau nu voia să-și dea seama. În primul rînd, ești un bun reporter, în al doilea rînd, problema te-a pasionat...

— Pasiune de amator... vă rog să mă credeți, amator...

— N-are importanță — continuă el. Cunoști mai mult decît oricare alt redactor problema. Eram convins că setea dumitale științifică te va face să te bucuri de acest neașteptat zbor spre satelit...

— Da, desigur... nu v-ați înșelat — îmi auzii, șters, propriul glas.

Musea decolă de pe birou și, zburînd în linie dreaptă, ateriză pe lampă. Ca o rachetă... Asociația aceasta îmi provocă un moment foarte neplăcut...

— Nu spun că perspectiva nu mă bucură... Dar, vedeți, e ceva nou, necunoscut. Acolo legile naturii se aplică în alte condiții... Totul a venit atît de neașteptat... Tocmai fiindcă cunosc lucrurile, mi se pare...

— Pentru un ziarist, toate condițiile specifice cosmosului, diferite de cele de pe pămînt, nu pot constitui decît minunate elemente pentru un reportaj. Ai să vizitezi înainte de plecare Institutul de Cercetări Astronautice din Uniunea Sovietică, ai să stai de vorbă cu astronautii...

Discuția mea cu redactorul-șef se prelungi două ore și pare-se că toate argumentele invocate de mine fură cu mult mai slabe decît cele folosite de el, căci la capătul acestei ședințe primii să plec peste două zile spre stațiunea-satelit și să scriu „cel mai grozav” reportaj din toată activitatea mea de reporter.

Parăsii biroul redactorului-șef și, îngîndurat, mă îndreptai spre biroul meu. Colegii chicoteau privindu-mă. Afurisii! Aflaseră înaintea mea vestea formidabilă. Nu soarele de primăvară le înveselise deci fețele, ci vestea că vor avea prilejul să ridă de surpriza și neplăcerea cu

care eu, „viteazul în ghilimele” — cum îmi spun, aveam să primesc plecarea.

Pornii spre casă abătut și îngrijorat. Călcăm apăsat ca să simt mai bine căldărîmul, pămîntul pe care trebuia să-l părăsesc.

Nu vreau să par în ochii dumneavoastră, în chip nedrept, un erou. Departe de mine gîndul acesta! De aceea vă voi spune cinstit în ce stare mă aflam. Teama mă urmărea tot timpul; mi se părea mereu că racheta cu care voi pleca nu va nimeri în orbita satelitului, ci se va opri undeva departe, iar eu, devenit împreună cu racheta un satelit al globului terestru, aidoma lunii, mă voi roti zeci, sute, mii de ani în jurul lui.

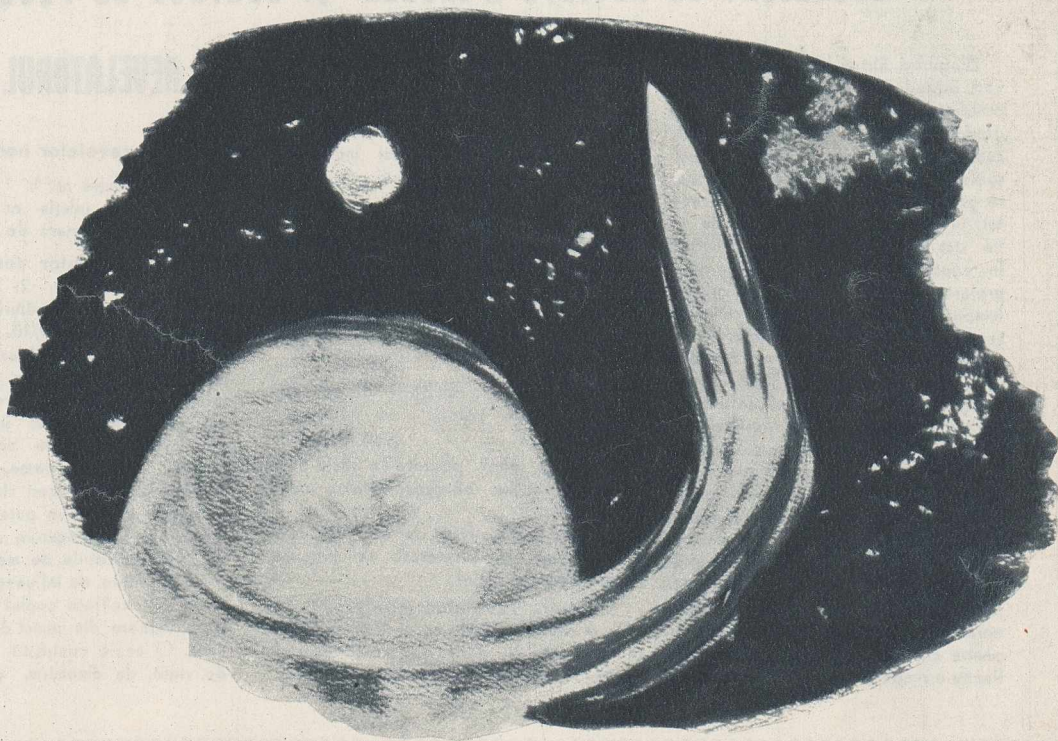
În dimineața plecării mele către Moscova, pe aeroport se strînsese toată redacția. Mi se părea că oamenii se uită la mine cu compătimire. Asta nu puteam admite! În răstimpul scurt de o jumătate de oră, le vorbii tuturor cu atîta entuziasm de călătoria mea, încît cei mai mulți dintre colegi trebuiră să abandoneze definitiv părerea că aș fi un viteaz în ghilimele și să-și exprime sincer invidia față de ocazia prielnică, ce-mi fusese oferită „tocmai mie”.

Avionul decolă și se urcă ușor în aer. O clipă avui impresia că revăd musca-rachetă care zburase vertical spre lampă, în ziua cînd aflasem că voi deveni astronaut. Și acum, iată-mă în drum! La coborîrea din avion, pe aeroportul Institutului de Cercetări Astronautice, am fost întîmpinat, printre alții, și de inginerul Mircea Pavel, un vechi prieten și, într-o perioadă, coleg de redacție. Pareă mă simțeam acum, alături de tovarășii sovietici și de Pavel, mai puțin singur, înaintea marii încercări a vieții mele.

Seara, în camera care-mi fusese repartizată într-unul din blocurile locuite de cercetătorii institutului, îi destăinui lui Mircea Pavel toate temerile mele:

— Dă-ți seama, Mircea, călătoria asta nu-i glumă. De multe ori mă gîndesc că aș fi fost poate mai puțin îngrijorat dacă nu știam

Ilustrații de M. ANANIA

nimic. Plecam așa... Dar acum... știind câte știu...

— Și ce știi? — rîse Mircea.

— Cum ce știu? Absolut tot ce se întîmplă sus! Am citit toate cărțile tipărite la noi!

— Nu-i rău — continuă să ridă Mircea. Dar asta nu-ți va fi de ajuns.

— Adică... de ce? — îl întrebai puțin jignit.

— Cu ce știi tu, greu te descurci pe satelit. Tu cunoști lucrurile în mod teoretic. Știi, spre exemplu, că sus nu există aer. că forța de gravitație e anulată; dar ce consecințe au acestea, știi?

— Multe — m-am grăbit eu să-mi dovedesc competența. Se respiră prin măști. Oamenii pot sta liniștiți în cosmos, fiindcă nu cad, din moment ce gravitația este anulată de forța centrifugă, născută prin rotirea satelitului și a lor în jurul pământului.

— Foarte just ceea ce spui — mă întrerupse Mircea. — Dar cum te miști acolo sus, ce fel de haine trebuie să porți, ca să te păzească de grave arsuri cînd stai în bătaia razelor de soare și, în același timp, să te ferească să nu îngheți cînd nimeriști în umbră? Cum te înțelegi cu oamenii...?

— Stai puțin — îl întrerupsei eu, de astă dată în culmea mirării. Adică cum vine asta „să te înțelegi cu oamenii”? Dar cine mă oprește să vorbesc cu ei.

— De oprit, nu te oprește nimeni, însă ei nu te vor auzi. Nefiind aer, vibrațiile sonore nu se pot propaga și deci sunetele nu s-aud... Cred că-ți dai seama, dragul meu, că mai ai de învățat o grămadă de lucruri... Timpul pe care-l vei petrece aici va fi rodnic. Chiar de mîine vei începe un curs de pregătire pentru astronauti.

Mircea mă părăsi, lăsîndu-mă să fac singur față zecilor de întrebări care mă încolțeau cu dușmănie. A doua zi începu pentru mine o activitate atît de bogată, încît nici măcar institutul nu apuca să-l vadă ca lumea. Doar în ultima mea seară petrecută pe pămînt, îmi căutai refugiu hoinărind prin imensul parc din preajma institutului; vechea teamă se făcea din nou simțită. La drept vorbind, nu mai era vechea frică, ci mai degrabă o îndoială chinuitoare, o nesiguranță nelămurită. Pe cer, luna își plimba majestuoasă silueta ei aureolată. Mă oprii în loc, privind-o cu atenție. Iată nasul lunii... gura... Ce prostii! Luna n-are pe ea decît munți. Contrastele de umbră pe care închipuirea noastră le îmbracă în cele mai

diverse forme nu sînt altceva decît văile și munții lunii... Și dacă, dintr-o eroare de calcul, racheta va ajunge în lună? Ce se va întîmpla? Hotărît lucru, în acea seară eram în stare să mă gîndesc la toate prostiile. Lasă, mîine, voi dormi sus! Deodată, ochii îmi zăboviră pe o stea strălucitoare. O priveam înmărmurit cum luneca încet pe boltă, de la soare apune la soare răsare, pare-se în pofida tuturor legilor naturii. O stea care să răsară la apus, să apună la răsărit și care să străbată într-o jumătate de oră bolta cerească, cu o viteză sezisabilă cu ochiul liber, nu mai văzusem niciodată... Deși era destul de tîrziu, nu pregetai să-l caut pe Mircea Pavel și să-i povestesc despre steaua călătoare și drumul-i neobișnuit.

— Mîine seară, ai să dormi în ea — rîse Mircea. E satelitul, care în fiecare zi pe la ora asta trece pe deasupra institutului. Dar de ce nu dormi? Mîine pleci, trebuie să fii odihnit!

— Nu te supăra, Mircea, dar nu se lipește somnul de mine. Uite, în ultima clipă mi-am amintit că nici nu-l cunosc pe pilotul cu care voi pleca...

— Dar, băiete dragă, n-ai înțeles? Nu există nici un pilot. Pleci singur într-o rachetă care transportă alimente pentru oamenii din satelit. Racheta e condusă prin pilot automat.

— Ce... ce-al... spus? — bolborosii înfricoșat. Singur în rachetă? Și dacă nu nimeresc pe satelit?

— N-ai de ce să te temi. Zilnic trimitem asemenea rachete, de aprovizionare, pilotate automat. Și apoi, nici nu trebuie să nimeriști pe satelit, ci numai în orbita satelitului.

— Și cum ajung pe satelit? Iau un taxi? — răspunsei puțin enervat. Sau poate o să fiu așteptat cu flori și fanfară la gară?

Eram într-o stare de surescitare care nu-i scăpă prietenului meu.

— Liniștește-te, dragul meu! Satelitul nu este un aeroport sau o gară, ci o simplă casă, de o construcție specială, menită să-i asigure numai rigiditatea. Ca să ajungi la această casă, procedezi la fel ca pe pămînt; mergi spre ea. Cînd racheta va ajunge în orbita satelitului, vei avea senzația că te-ai oprit, deși racheta, satelitul și chiar tu însuși vă veți mișca în jurul pămîntului cu 27.000 kilometri pe oră. Atunci vei ieși din rachetă și vei porni cu propriile-ți mijloace de „locomotivă” spre satelit...

— Sigur, ca și cum m-aș duce din camera ta pînă la mine...

— Exact așa. La urma urmei, și came mea și a ta, și noi doi nu stăm pe loc, ci rotim acum cu 30 km pe secundă în jur soarelui. Inșă viteza fiind aceeași, nu s zisăm această mișcare. La fel se întîmplă și în cosmos. N-avea nici o grijă! Mai bine odii neste-te!...

A doua zi dimineața, un helicopter mă duce la rachetodrom. Așadar, aveam să călătoresc singur-singurel cu o rachetă de aprovizionare cu una din cele multe rachete care transportă spre satelit alimente, oxigen, heliu și altele.

Cînd ajunsei lîngă ea, Mircea îmi veni în întîmpinare:

— Totul e gata și în perfectă ordine. La 1 pleci, iar la 10⁰⁵ ajungi la destinație. Haidă vino să te instalez!

Îl urmaii supus, deși să mărturisesc aș fi avut chef să fug de acolo. Dar ce rost mai ave să fac nazuri, cînd racheta se înălța la cîțiv pași de mine. Privită de departe, părea un tur ascuțit la vîrf, pașnic, liniștit, în care ar putea locui o frumoasă castelană medievală și pajul ei credincios. De aproape, însă, mi s păru amenințătoare: un colos de oțel de aproape 200 de tone, înalt de vreo 40-50 m, de formă unui obuz și care nu mai păstra nimic din romantismul turn medieval... Racheta era așezată vertical, cu vîrfurile îndreptate spre cer. Un ascensor ne urcă pînă la porțile de intrare în rachetă. Plin de sfială, pașii în interiorul ei. Cabina era complet tapisată cu o saltea umplută cu aer. Dacă din pricina vreunui șoc, sau chiar datorită mișcărilor mele, aș fi fost proiectat spre unul din pereți, salteaua trebuia să mă ferească de eventuale accidente. Mă întinsei pe burtă, pe un fel de ridicătură specială, orizontală, din fundul cabinei. Mircea mă legă atent.

— Drum bun — spuse el simplu, de parcă m-ar fi lăsat în compartimentul celui mai obișnuit vagon de cale ferată.

Peste cîteva clipe, auzii o pocnitură. Ușa de la intrare fusese închisă. Eram gata de zbor. Numai de ar începe mai repede. Fie ce o fi, dar mai repede. Așteptarea era peste măsură de chinuitoare. Deodată, simții o violentă smucitură. Legăturile, strînse cu grijă de Mircea, gemură, dar mă țineau fixat pe loc. Avui senzația că sînt apăsător pe podea. Senzația stăruia întruna.

(Urmare în numărul viitor)

CONCURSUL DE PORTRERE FOTOGRAFICE

ORGANIZAT DE REVISTA „FLACĂRA” ȘI CENTRUL DE PRODUCȚIE CINEMATOGRAFICĂ

HIRTIA FOTOGRAFICĂ ȘI REVELATORUL EI

Alegerea hirtiei fotografice pe care vom reproduce clișeele pune anumite probleme. Trebuie să știm să alegem gradajul hirtiei și suprafața ei. Felul cum au fost expuse și dezvoltate clișeele poate să simplifice mult această problemă pentru amatorul începător. În general, două gradajii de hirtie sînt suficiente: normal și contrast. În ceea ce privește suprafața, se va prefera hirtie luciu pentru majoritatea lucrărilor, puțină hirtie mată fiind rezervată pentru lucrări speciale.

Pentru clișee normale ca gradajie, se va alege, desigur, o hirtie cu gradajie normală. Pentru clișeele cu o gradajie mai moale, se va întrebuița o hirtie contrast și, invers, pentru clișeele contrastate, se va alege o hirtie moale. Se poate evita într-o mare măsură (însă nu de tot) utilizarea de hirtii cu gradajii diferite, prin adoptarea metodei de lucru cu o singură gradajie de hirtie (normală) și trei tipuri de revelatori pozitivi: revelator contrast, revelator normal și revelator moale, respectiv pentru clișee moi, normale și contrastate. Pentru a simplifica lucrul și pentru a pu-

tea trata măririile cît mai individual, se pot prepara trei soluții de bază:

1. Soluție de metol

Metol 12 gr
Sulfid de sodiu crist 120 gr
Apă pînă la 1 litru

2. Soluție de hidrocchinon

Hidrocchinon 20 gr
Sulfid de sodiu crist 80 gr
Apă pînă la 1 litru

3. Soluție de carbonat de potasiu

Carbonat de potasiu 200 gr
Apă pînă la 1 litru

Aceste soluții, păstrate în sticle bine închise, nu se alterează vreme îndelungată.

Cînd avem nevoie de unul din cele trei tipuri de revelatori, se prepară amestecurile astfel:

Pentru revelator moale:

1 parte soluție nr. 1; 1 parte soluție nr. 3; 2 părți apă; 5-10 picături soluție de bromură de potasiu 1/10.

Pentru revelator normal:

2 părți soluție nr. 1; 1 parte soluție nr. 2; 1 parte soluție nr. 3; 10-15 picături soluție bromură de potasiu.

Pentru revelator contrast:

3 părți soluție nr. 2; 1 parte soluție nr. 3; 20-40 picături soluție de bromură de potasiu 1/10.

După cum se observă, gradajia revelatorului depinde de cantitatea de soluție nr. 1 sau nr. 2 care intră în compoziția amestecului și de numărul de picături de soluție de bromură de potasiu. În scurtă vreme, după ce se va familiariza cu acest sistem de lucru, fotografii amator va putea să varieze proporțiile, după nevoile sale — și alt fel decît în indicațiile de mai sus.

Posibilitatea de influențare a gradajiei și a tonalității copiei finale are o mare valoare din punct de vedere artistic. O copie contrastată e mai plină de viață, de dinamism, decît o copie

cenuzie. O copie mai deschisă influențează pe privitor mai mult spre optimism decît o copie închisă. Prin urmare, atunci cînd vom avea de făcut o mărire de pe un clișeu reprezentînd o fată tînră, blondă, vom căuta să obținem o copie moale, cu tonalități deschise, care se potrivească mai bine cu concepția despre un astfel de model. Pe de altă parte, dacă vom avea un clișeu reprezentînd un moșneag cu barba albă și fața zbîrcită, vom căuta să obținem o gradajie mai contrastată și tonalități mai închise. Bineînțeles că exemplele de mai sus nu sînt rețete care se pot aplica în mod mecanic. Ele arată doar că există posibilități de a trata fiecare copie în mod individual, că există posibilități de a folosi și adapta la scopuri artistice mijloace pe care unii le consideră pur tehnice, că fotografii amator trebuie să caute să intervină în fiecare etapă de prelucrare pentru a obține maximum de calitate, atît din punct de vedere tehnic, cît și, mai ales, artistic.

Eugen IAROVICI
conferențiar universitar

Luminarea

— schiță —

de Alexandru POPESCU

Ilustrația de Roni NOEL

Gogu Lotea trăgea să moară. Bolea pe un maldăr de pelin, cu picioarele arg desfăcute, cu ochii cășcați la cer. Coșul ieptului îi sălta de gemete și se părea că omul ra gata să-și dea sufletul. Că se muncea să i-l dea. Că năzuia să se petreacă în altă lume. A mîntuie o dată. Să isprăvească cu toți ai e-l urască!

Dar nu era așa.

Gogu Lotea se înverșuna să trăiască. Să se ațuiască cu foștii lui argați. Cu Dunoiu, cu buiu și cu ursul ceta de Birsan, să se răfuiască. Au prins puteri acum. Is colectivisti! Is moșieri! și umplu podurile caselor cu bucate. Buchisesc prin cărți și apoi răstoarnă brazdele. Uite, uite-te numai cum au muncit afurisiții pentru ei, își săltă Gogu Lotea brațu-i ciolănos spre băraganul cu grîu în pîrg — nu departe de părul sălbatic sub care zăcea el. Uite numai ce grîu. În picioare, nu te vezi din el! Și cînd te gîndești că pămîntul ăsta a fost pămîntul lui — sernoziom curat! I l-a luat comasarea și pe el — a zvîrlit tocmai pe ponoară, la loc slab. Să-și bătătorească palmele pe coarnele plugului. Să muncească, hă! Să muncească, de vrea să mîncească! Asta a ajuns el?! Pentru asta a bărunțit el cîrmuind comuna, ca astăzi să-l pună argații la muncă? Să nădușească muncind! Ba să plătească și dări pînă peste cap! Să ajungă ca astăzi, coate-goale al de la sfat să-i pue termen la seceriș? Și apoi, cu cine să gătească el secerișul? Gineri-su l-a adus pe ponoară și, dacă l-a văzut că se cîrcește pe coasă, l-a tras în vale și l-a lepădat aici, sub părul acesta încovoiat de ani.

Iaca, n-a mai dat de atunci să vadă dacă mai trăiește bietul socru-su, ori a dat ortu' popii de cum l-a lepădat!

Și soarele ăsta îi scoate ochii, nu alta. Noroc că e spre chindie și nu arde așa.

De departe, de către sat, răzbea dangătul tînguitor al clopotului. Și Gogu Lotea nu-l putea suferi. Se perpelea pe o parte și pe alta, gemînd nădușit. Blestematul ăsta de clopot nu bate a lucru curat. Cînd îl aude și pe ăsta, simte că moartea îi calcă pe umbră...

Gogu Lotea se chirco o dată, căscă lung și brațele-i căzură în lungul trupului. Pleoapele căzură și ele, grele ca lutul.

Ilătra un ciine.

O gospodină mîna carul de la stîină. Era văduva Profira și aducea o puțină cu zer, acoperită cu un ștergar curat. Cașul mare îl avea pus bine pe o plasă din nuiete de răchită și învelit pe deasupra cu frunze late de nuc. Pe fundul căruței, pe un braț de iarbă, oalele de lut, goale, în care dusesse zeamă de găină ciobanilor. Într-una din oale, avea înfășurat, într-un colț de calendar vechi, un capăt de luminare din seu, pe care îl folosise pentru luminat la stîină.

Femeia huidui dulăul, care tot lătra, și opri văcuța înjugată la car.

Ce mortăciune o fi acolo, de se tot dă cîinele așa? Ce mortăciune o fi?!

Se săltă din car și-și făcu cîteva cruci.

Păli la obraz și se uită mai cu luare aminte. Doamne, dar ăsta e Gogu Lotea, megieșul eii! Iacă-tă unde i-a fost dat să crape — aici, departe de casă și de lume! L-or fi ajuns blestemele — mai știi?! Blestem, cum de nu, iaca, să crape aici, fără tu feștanie de la preot, fără tu luminare măcar! Iaca, și-o fi dat duhul fără să-l ierte careva. O fi căutat bietul Gogu Lotea iertare, dar și lumea îl rea. Tare îi rea și uită de unul dumnezeu! Să-l fi iertat, că doar în epistola aceea pe care o are ea sub icoană, slovele îndeamnă la pocăință. Să ajuți pe cine ți-i dușman,

că dreptul la pedeapsă numai domnul îl are. Așa, așa, numai el îl are!

Profira coborî din car și se abătu la părul sălbatic.

Gogu Lotea nu murise.

Profira avu un moment de tresărire și căută să-i fie muribundului cu ceva de folos. Merse repejor la car și aduse o ulcică cu zer. Îi spălă fața și-i frecă tîmplele și pieptul cu seu. Poate l-o face să-și revină — mai știi?! Doamne, cum de i-a lăsat inima să-l lepede aici? Să-l fi dus acasă, să-l fi îngrijit — poate omul mai are zile de trăit!

Gogu Lotea respira tot mai rar, tot mai greoi. Profira se convinsese că, orice i-ar face, omul aici își va da sufletul. Aici, are să moară. Și fără luminare măcar?!

Alergă într-un suflet și aduse luminarea de seu. O aprinse și i-o așeză în mîini, pe piept.

Gogu Lotea ăsta a fost un blestem pe șapte sate pe timpuri, dar poți să-l lași să moară fără luminare?!

La o pală de vînt, luminarea se stinse. Profira o aprinse la loc. Ținea cu palma să nu se stingă și căta cu ochii în jur să găsească ceva adăpost de vînt.

Atunci, își văzu carul pe malul eleșteului și vaca pascănd lacomă iarba grasă.

Cît ai gîndi, Profira fu lîngă car. Haramul ăsta de vacă putea să-i răstoarne carul! Ce s-ar fi făcut ea, dacă i s-ar fi prăvălit puținica cu zer în apa eleșteului? Noroc e-a băgat de seamă la vreme. Îi ajută să scoată carul la drum un paznic cîmpean, care își avea postul pe acolo.

Profira îi mulțumi, întinzîndu-i o fărîmătură de caș, și-și aruncă ochii înapoi spre muribund. Luminarea se stinsese.

Iaca, de păcătos ce a fost, nici luminarea nu-i arde! Dar socoti că a făcut o faptă creștinească și i-a aprins-o la vreme. Poate o fi și murit — mai știi?! Poate, totuși, că n-a murit. Să se grăbească spre sat, s-aducă doctorul de la dispensar. Și-l anunț pe paznic, spunîndu-i toată întîmplarea.

Gogu Lotea nu murise. Dimpotrivă, masajul pe care i-l făcuse Profira îl înviorase. Gogu Lotea se canoni pînă se ridică în coaste și cînd i se rostogoli luminarea de pe piept, o zvîrli cît colo. Cine a fost la el? Cine îi ursește sfîrșitul? De ce i-a adus luminare? Și cine?

Își roti capul și ochii lui căzură pe băraganul cu grîu în pîrg, ce se leagăna în bătaia vîntului. Cîtă avuție pe acest lan! Și cînd te gîndești că

toată această pîine are să umple podurile foștilor lui argați! O, de-ar avea el putere să mîntuie această bogăție!

Și ochii lui Gogu Lotea se opresc asupra cutiei cu chibrituri, pe care o uitase din grabă văduva Profira. Chibrituri, chibrituri și lanul de grîu, la o zvîrlitură de băț...

Cu brațul tremurînd, muribundul prinse cutia de chibrituri, o strînse în palmă. Ochii lui sticloși stăruiră asupra băraganului de grîu. De-ar putea să se tîrască pînă acolo! De-ar putea!

Se tîri în coate... în genunchi. În pumn, strîngea chibriturile. Cu ele, cu chibriturile astea, are să facă un morman de șperlă toată această bogăție, toată această pîine! Un morman de șperlă! Hi, hi, hi, șperlă din pîine!

La marginea lanului, strînse un șomoioag de paie. Aprinse un chibrit, apoi altul — cu mîna tremurîndă — și încă un chibrit... Cînd zvîcni flacăra, ridică brațul să zvîrle șomoioagul în lan.

O strînsoare puternică îi înțepri brațul sus. pînă să arunce șomoioagul aprins.

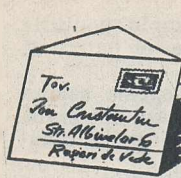
Gogu Lotea încremeni locului.

În spatele lui, se afla paznicul cîmpean care urmărise îndeaproape toate zvîrcolirile muribundului. Omul îi smulse șomoioagul aprins din mîină și-l zvîrli cît colo, pe mlaștina eleșteului. Își încrețise fruntea și îi zvîcneau mușchii din obraz. Ochii lui apăsau greu pe stîrpitura de om care încerca să se ridice, să se împotrivescă. Cîmpeanul avea gurguiul opincilor tare, ca de corn afumat.

Gogu Lotea se tîri oleacă înapoi, se sprijini în cot și căscă gura să afurisească. Căzu însă pe spate și-și dădu duhul o dată cu trîmba de fum care se înălța din șomoioagul de pe mlaștină.

Și înainte ca pleoapele să-i cadă grele, în ochii lui sticloși și reci au mai unduit o dată holdele în pîrg, cu spicele doldora de pîine.

Răspundem cititorilor

VIAȚA LA 70 DE GRADE SUB ZERO

Prin acest material, răspundem cererii tov. Radu Zamfirescu, elev în clasa a X-a D, la liceul de hârtie nr. 11 din București.

Temperatura cea mai scăzută din cursul unui an n-o întâlnim la Polul Nord geografic, cum s-ar putea crede, ci între 60 și 80 de grade latitudine nordică și 110-150 grade longitudine, adică în nordul Siberiei, pe întinsul Republicii Sovietice Socialiste Autonome Iakute. Nu se vorbește prea des despre această republică autonomă sovietică, supranumită și „pământul congelării permanente” sau „polul mondial al frigului”, deși ea se întinde pe o suprafață de 3 milioane kilometri pătrați, ceea ce înseamnă că e cam de cincisprezece ori mai mare decât țara ca Franța, spre exemplu.

Acolo, în centrul acestei regiuni, se află faimosul oraș al frigului, Verholansk, unde termometrul coboară iarna până la 70 de grade sub zero.

Cine își închipuie însă că în această țară se vegetează, că viața se scurge monoton, penibil, fără ritm, se înșală.

Iakutia este o țară aspră, dar bogată. O cincime din producția forestieră a Uniunii Sovietice este furnizată de molifii uriași, de pini, cedri și brazil pădurilor Iakute. Munții, care se întind ca un braț, la sud și la răsărit, conțin minereuri prețioase, iar

Construcția unei noi case de locuit pe str. Oktobriiskaja din Iakutsk.

pădurile și apele sînt bogate în animale cu blanuri scumpe (zibeline, vizoni, hermine, vulpi albe etc.) și în pește.

Pe vremea țarilor, întreaga regiune se afla la cheremul citorva mari proprietari, care exploatau bogățiile naturale și munca oamenilor, ținîndu-i pe aceștia din urmă în cea mai neagră stare de mizerie și ignoranță. În anul 1922, i s-a dat poporului Iakut posibilitatea să-și înființeze propriul lui stat național și să se dezvolte pe toate planurile. Au fost organizate metode industriale miniere, forestiere, alimentare. S-au construit șantiere navale, s-au construit fabrici, uzine, orașe. Minele au fost dotate cu cele mai moderne utilaje, iar pescarilor li s-a pus la dispoziție o flotilă de vapoare înzestrate cu

toate mijloacele mecanice corespunzătoare regiunii.

Agricultura, aproape inexistentă altădată, a făcut mari progrese. Oamenii deștină au creat o varietate de grîu care rezistă la frig și soiuri de legume care cresc și dau recolte bogate chiar pe paralela 72°, unde nu există mai mult de 70 de zile pe an fără ger.

De unde pînă în 1917 numai 2% din populația Iakută știa să citească și să scrie, 600 de școli primare și secundare, peste 2.000 de case de cultură, cluburi, biblioteci, peste 500 de cinematografe, dintre care 200 ambulante. Academia de Științe a U. R. S. S. și-a creat o filială în Iakutia, care coordonează activitatea a 12 institute de cercetări științifice. Pe scenele teatrelor se joacă Molière, Gogol, Cehov și alți autori clasici sau contemporani. Apar regulat 45 de ziare și mai multe reviste ilustrate.

Iată, deci, că viața poate decurge normal și la 70 de grade sub zero, în noaptea polară, dacă în această viață intervine lumina științei, a culturii și a progresului social.

tuse convulsivă, pojar sau alte boli provocate de virusuri, știe că nu se mai poate îmbolnăvi de această boală în tot restul vieții sale.

În lupta împotriva acestor dușmani nevăzuți, nu există încă mijloace sigure de combatere. Singura metodă cunoscută este aceea a vaccinurilor. Acestea sînt preparate din virusuri atenuate prin diferite metode, în așa fel încît să nu mai poată da boala, dar nici să nu fie omorite. Astfel introdus în organism, virusul

produce o asemenea reacție ternică de apărare a acestuia de boala respectivă, încît, cazul unei epidemii, cel vechi nu se află într-o mare măsură în afară de pericol.

În ultima vreme, utilizarea izotopilor radioactivi a dus o serie de descoperiri importante în domeniul maladiilor virale, astfel că de acum se poate prevedea posibilitatea găsi unor procedee eficiente de combatere a acestor boli.

DESPRE LUMEA ASTRALĂ

La întrebările tov. Constantinescu Marcel din Craiova — „Care este cea mai apropiată planetă; ce distanță este de la Pămînt la Lună; ce descoperiri de noi planete s-au făcut cel mai recent?” — a răspuns tov. prof. dr. Călin Popovici.

Depărtarea de la Pămînt la Lună este în medie de 384.000 km. Spunem „în medie”, deoarece orbita Lunii în jurul Pămîntului fiind puțin alungită și nu perfect circulară, această distanță poate scădea oțteodată pînă la 356.700 km.

Deoarece planetele se roteesc în jurul Soarelui, și nu al Pămîntului, distanța lor pînă la noi variază mult cu timpul. Dintre planetele mari, Venus poate ajunge cel mai aproape de Pămînt, și anume pînă la 41 milioane km, atunci cînd se află între noi (Pămînt) și Soare. Marte, care se rotește în jurul Soarelui dincolo de orbita Pămîntului, poate trece uneori la 36 milioane km de noi, așa cum se va întîmpla la opoziția¹⁾ lui din anul 1956.

În afară de marile planete, sistemul solar cuprinde mii de planete mici sau asteroizi, care se află, în imensa lor majoritate, între orbita lui Marte și a lui Jupiter. Se cunosc acum cu precizie orbitele a circa 1600 de astfel de mici planete, care pot fi urmărite mereu cu instrumentele, după pozițiile lor mai

există însă o limită inferioară a mărimii lor.

Asteroizii mici nu se deosebesc cu nimic de meteoriții care căd pe Pămînt. Unul dintre cei mai mari meteoriți care au căzut pe Pămînt în epoci geologice au prea îndepărtate a format în Arizona un crater de 1400 diametrul. El era de mărimea unui mic asteroid. Putem spune așadar că astfel de meteoriți sînt mici planete care au venit atît de aproape de Pămînt, încît au și căzut pe suprafața lui!

În anul 1898 a fost descoperită mica planetă Eros. Ea are vreo 25 km diametru și uneori poate ajunge la „numai” 22 milioane km de Pămînt, cum s-a întîmplat în anul 1931. Venind mai aproape de noi decît marile planete și avînd orbita foarte bine determinată, ea a fost folosită pentru calcularea distanței Soare-Pămînt. Astfel, după calcule îndelungate care au durat 10 ani s-a stabilit că distanța Soare-Pămînt, (socotită drept unitate astronomică) este de 149.670.000 km, cu o eroare de ci din 10.000.

În anul 1937, a trecut prin apropierea Pămîntului mica planetă Hermes, la 780 mii km de noi. În condiții și mai favorabile, acest asteroid se poate apropia de noi și mai mult, și anume cam pînă la distanța Lunii. Hermes nu are nici 1,5 km diametru; el poate fi socotit deci un mare meteorit. În anul 1949 s-a descoperit mica planetă Icarus, purtînd numărul 1560 în lista asteroizilor. Ea are o

CE SÎNT VIRUSURILE ?

La această întrebare a tovarășii Sezon Magdalena, elevă în clasa a VII-a la Școala medie de fete nr. 22 din București, a răspuns tov. dr. O. Moscovici, de la Institutul de Infamicrobiologie.

Virusurile sau infamicrobii sînt agenți cauzatori ai multor boli. Extrem de mici, mult mai mici decît microbii obișnuiți, virusurile se comportă, din anumite puncte de vedere, cu totul diferit de aceștia.

Pasteur demonstrase prin experiențele sale că bolile sînt provocate de acele ființe mici pe care le cunoaștem sub denumirea de microbi. Descoperirea lui Pasteur revoluționase știința. În scurtă vreme, agenții cauzatori ai multor boli au fost descriși și studiați în amănunțime de către acei ce și-au legat numele de descoperirea lor. Metode din ce în ce mai perfecționate puneau la îndemîna celor curioși posibilitatea de a pătrunde tot mai adînc în lumea misterioasă a ființelor microscopice. Și totuși... De ce Pasteur n-a reușit să vadă microbul turbării? De ce atîtea și atîtea in-

cerări pentru a se descoperi microbii vărsatului, ai herpesului, ai paraliziei infantile, ai gripei, ai pojarului, ai oreionului (gîlci) și mulți alții care îmbolnăveau oameni, animale, insecte și plante, dădeau greș?

Pe la 1892 savantul rus Ivanovski, trecînd printr-un filtru suc de frunze de tutun bolnav de o boală numită „mozaicul tutunului”, constată că ceea ce a trecut prin filtru îmbolnăvește de aceeași boală frunzele de tutun sănătoase. Experimente asemănătoare, făcute mai tîrziu de alți savanți, au arătat că prin filtre dese, care nu lasă să treacă microbii obișnuiți, trece totuși „ceva”, atunci cînd lichidul de filtrat este amestecat cu produse de la amușiți bolnavi, și că acel „ceva” poate îmbolnăvi animalele de experiență de aceeași boală ca și bolnavul de la care s-a recoltat produsul. La acești bolnavi nu s-au putut găsi microbi obișnuiți și astfel s-a ajuns la concluzia că, în afară de microbi, există acei... „ceva”, mai mici decît microbii, care nu puteau fi văzuți cu mijloacele existente atunci, care erau și sînt răspunzătorii de multe dintre bolile cunos-

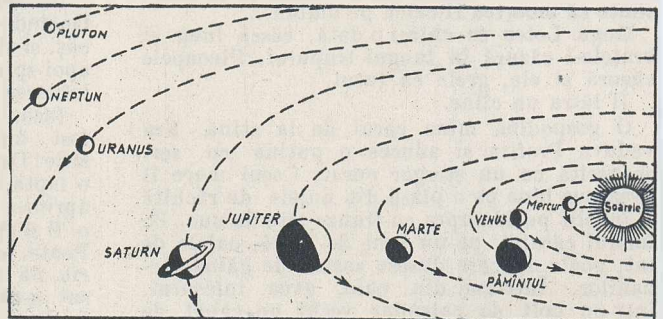
cute și care au căpătat numele general de „virusuri”.

Mai tîrziu, prin descoperirea unor metode speciale de colorare, virusurile au putut fi văzute la microscop și mai ales prezența lor a putut fi stabilită în diferite celule prin semnele specifice pe care le lasă în acestea, și care au fost numite incluzii. Savantul român V. Babeș a fost primul care a descoperit asemenea incluzii în turbare. Prezența acestor incluzii în celulele din creierul animalului bolnav permite punerea unui diagnostic precis de turbare.

Progresele rapide ale tehnicii și în special construirea microscopului electronic cu care se obțin măritri de 100.000 de ori au permis științei să smulgă, unul cîte unul, secretele virusurilor.

Astăzi se cunosc cîteva sute de virusuri, capabile să provoace tot atîtea boli la om, animale, insecte și plante. Există chiar și virusuri ale microbilor, numite bacteriofagi (adică mîncători de microbi). Bolile provocate de virusuri au o răspîndire nebănuită. Dintre bolnavii internați într-un spital de boli contagioase, 75 la sută au maldii virotice și numai 25 la sută maldii microbiene. În lumea întreagă, crezîți întregi de vite, crescătorii de păsări și porci sînt decimate de viroze care atacă aceste specii. Semănături întregi, livezi, grădini de zarzavat sînt atacate de virusuri ale plantelor, dintre care se cunosc azi peste 200 de specii.

Virusurile reprezintă, forma de viață cea mai primitivă și atît de incomplet organizată, încît nu pot trăi de sine stătătoare, ci numai pe celule vii, unde găsesc de-a gata hrana necesară existenței lor. În urma lui, virusul lasă în organism o rezistență puternică față de aceeași specie de virus (imunitate), care poate dura uneori toată viața. Cine a făcut o dată scarlatină,

Planul sistemului solar.

dinainte calculate. Totuși, cu ajutorul puternicelor aparate actuale, se descoperă mereu alte noi planete mici, care nici nu mai sînt catalogate, fiind prea numeroase ca să poată fi urmărite regulat și ca să li se calculeze orbitele. Nu sînt înregistrate și studiate decît acelea care au particularități excepționale în mișcările lor, sau în proprietățile lor fizice.

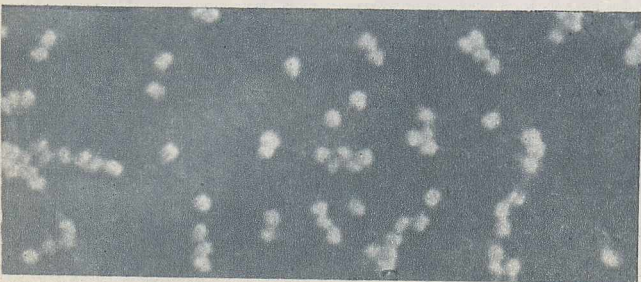
Cei mai mari asteroizi au numai cîteva sute de km diametru (770 km), iar cei mai mici care pot fi văzuți de pe Pămînt, n-au decît un km diametru. Nu

¹⁾ Opoziția unei planete este momentul cînd ea se află opusă soarelui, pe bolta cerească.

orbită foarte alungită și poate să se apropie de Soare mai mult decît planeta Mercur, și anume pînă la 28 milioane km, ca apoi să se îndepărteze de el pînă la 300 milioane km! Icarus poate să se apropie de Pămînt pînă la 7 milioane km, deci de 3 ori mai mult ca Eros. Avînd orbita bine determinată, el va putea fi folosit la stabilirea și mai precisă a distanței Pămînt-Soare. De asemenea, apropierea lui mare de Soare din anumite perioade va fi folosită și la determinarea masei planetei Mercur, precum și la rezolvarea unor foarte importante probleme de mecanică cerească și la verificarea relativității.

Dar astronomii nu s-au mîrgi-

Virusuri ale microbilor (bacteriofagi), văzute la microscopul electronic.

it să descopere numai planete în sistemul nostru solar. În ultimii 15 ani ei au depășit în ceașă privință limitele sistemului solar și au descoperit, în apropiere unor stele vecine cu oi, anumiți sateliți întunecați, lanete, de ordinul de mărime al lanetei Jupiter. Astfel de planete nu se pot vedea; ele își fac însă unoscuită existența în mișcarea teiei în jurul căreia gravitează, rocvocându-și anume undulații în rumu' ei pe sfera cerească.

Din mărimea undulației se deduce prin calcul, masa sateliului; s-au dedus astfel mase de 10-20 ori cît masa planetei Jupiter, ca în cazul sateliților stelelor 61 din constelația Lebadă și 70 din constelația Ofiucus. Acești sateliți nu pot fi luminoși prin ei înșiși; sînt adevărate planete. Prin descoperirea acestor sateliți întunecați, astronomii au dovedit afirmația făcută acum 400 de ani de filozoful Giordano

Bruno, că în Universul infinit sînt nenumărate planete, asemănătoare planetelor din sistemul solar. Pămîntului. Se crede că în infinitatea Universului, pe unele din nenumăratele planete care există, condițiile apariției vieții ar fi îndeplinite așa încît ele ar fi probabil locuite. Pămîntul nu ar fi așadar planetă privilegiată nici chiar în sistemul solar, căci se pare că și pe Marte există viață.

a-și asigura comunicațiile maritime prin Marea Roșie și cele aeriene transafricane, iar în al doilea rînd, pentru că, stăpînind Sudanul, englezii tîn în saș Egiptul, exercitînd un santaj prin faptul că, de pe teritoriul sudanez, ei pot controla aproape toate ecluzele și cataractele Nilului, astfel încît pot regla, după bunul lor plac, cursul apelor de care are atîta nevoie Egiptul.

În luptă surdă dintre cele două țări pentru Sudan, Egiptul a reușit să obțină o serie de victorii, între care și aceea că, la alegerile din anul trecut, Partidul național-unionist din Sudan a obținut cel mai mare număr de voturi.

Pentru a contracara acțiunile Egiptului, Anglia a început să fluture în mod demagogic ideea creării unui Sudan independent. În realitate, se urmărește menținerea dominației engleze sub forma unei independențe formale. În această conspirație colonialistă a fost atras pînă și premierul sudanez, Al Azhari, care a în-

ceput să facă jocul englezilor. El a fost însă exclus din partidul guvernamental, pentru că a trădat cauza unirii cu Egiptul.

Între timp, parlamentul sudanez a hotărît ca, pînă în ziua de 13 noiembrie 1955, atît Anglia, cît și Egiptul să-și retragă trupele, urmînd ca apoi problema autodeterminării țării să fie hotărîtă pe calea unui referendum popular.

În prezent, situația în Sudan se menține încordată, cu toate că guvernul de la Khartoum (capitala Sudanului) a înăbușit în sine, cu ajutor englez, și rețelele răscoale armate din sudul țării.

În lunile premergătoare hotărîrilor care putea schimba destinul Sudanului, forțele populare încadrate în „Frontul unit pentru eliberarea Sudanului” își întetesc lupta, ridicîndu-se totodată împotriva încercărilor imperialismului american de a lua locul colonialiștilor englezi în Sudan.

RECORDURI VEGETALE DE... VITEZĂ

La întrebarea tov. Nicoară Ileana, de la Școala medie nr. 10 din București, — cu ce viteză pot crește ciupercile? — a răspuns ov. prof. univ. Raul Călinescu.

In genere, vegetalele cresc relativ încet. Ciupercile, însă, cresc repede, ba oteodată au o creștere de-a dreptul surprinzătoare care izbește închipuirea. Așa, de pildă, „vîntul lupului” — o ciupercă uriașă, în formă de sferă, ce a naștere prin încoțirea unui spor microscopic — atinge, într-o singură noapte, un diametru de 30 cm. Numărul celulelor care-l formează țesuturile interioare cresc cu circa 4 milioane pe secundă.

Recordul creșterii rezei îl deține, însă, „buretele pucios portocaliu” care crește în insulele Haval, ca parazit în plantațiile de trestie de zahăr. Dimineata, pe la orele trei, buretele de-abia se vede ieșind din sol. Astfel, el pare mai degrabă capătul unui ou de găină. După o jumătate de oră, „oul” este lesit complet din pămînt, s-a mărit și și-a rupt învelitoarea din afară. Pînă la ora șase creșterea se continuă încet, apoi, dintr-o dată, într-un singur minut, piciorul ciupercii se alungeste brusc și își înalță pălăria, ca un resort, la 10 cm.

Tot în regiunile calde ale globului, pe lângă multe alte plante ciudate, trăiesc și unele ciuperci care, prin forma lor grațioasă și delicată, par adevărate flori. Numai că, în loc să răspîndească în juru-le o mirosăună plăcută, ele împrăștie, dimpotrivă, un pătrunzător mi-

ros de striv, care se simte de departe. Acest miros atrage diferitele soluri de muște și gândaci de noapte, care, părsînd apoi

Dictyophora sau „dama voalată”.

ciupercile, împrăștie sporii, extrem de mici, care dau naștere unor noi ciuperci. Și aceste soluri de ciuperci au o creștere foarte rapidă. Cea mai frumoasă dintre ele este Dictyophora sau „dama voalată” — cum i se spune. Dezvoltarea ei rapidă este minunea unei singure nopți. Spre seară, piciorul alb al ciupercii, avînd la capătul de sus o pălărioară verde, străpunge oul alb de la nivelul solului și, în timp de două ore, atinge înălțimea sa completă. Apoi se formează repede, sub pălărioară, o rețea gingașă de ochiuri rotunde, alb-

strălucitoare, care înconjură piciorul ciupercii ca o crinolină sau ca un văl fin, de sărbătoare. Cînd începe să se înnegureze, „dama voalată” este cu „toaleta” pusă la punct, de parcă ar pleca la bal. În timpul nopții, ea răspîndește o lumină slabă-mată, dar în același timp și un miros greu, de striv în descompunere, în izbitor contrast cu frumusețea înfățișării sale. Acest miros insuportabil se simte pe o rază de 100 m în jurul ciupercii.

În părțile de miazăzi ale Europei și pînă în India și Japonia, trăiesc o altă ciupercă ciudată, cu creștere tot atît de rapidă, ce se numește Clathrus sau „globul de rețea”. Dintr-un ou alb-gălbui ce iese din pămînt, se dezvoltă, printr-o creștere rapidă, o plasă rotundă de forma unui măr, goală pe dinăuntru și de culoare roșie-aprinsă. Pe dinăuntru, suprafața aspră a rețelei e captușită cu o masă verde-cenușie.

Alte ciuperci, înrudite cu „globul de rețea” și avînd o creștere tot atît de vertiginoasă, au forma unui coș roșu, alcătuit din vreo douăzeci de ochiuri de rețea — ori forma unei lanterne japoneze etc.

Fără să prezinte recorduri, totuși demne de remarcă în privința creșterii rapide, sînt și unele ciuperci care cresc în țara noastră. Printre ele sînt „buretele pucios” și „pufuletele”. Primul crește prin pădurile noastre, vara și toamna, și în plină maturitate are o înălțime de 12-14 cm. Cealaltă ciupercă, „pufuletele” (Bovista), are formă de glob și atinge uneori mărimea unui cap de om. Ea poate fi văzută toamna, prin pășuni.

CUM SĂ ÎNTELEGEAM MUZICA (VII) Cîteva noțiuni despre ritm

Tradus exact din limba greacă, din care se trage, cuvîntul *ritm* înseamnă *curgere*. Dacă ne gîndim la caracterul prin excelență temporal al artei muzicale, ale cărei opere noi le percepem în timp, ca pe un proces în desfășurare, va trebui să considerăm ritmul ca un principiu fundamental al limbajului muzical.

Și armonia, tema recentă a discuției noastre, este un element important al muzicii, dar ea poate adeseori lipsi fără ca, prin aceasta, melodia pe care o îmbogățește să-și piardă caracterul ei muzical, artistic. Cîntecul nostru popular există, în marea lor majoritate, fără un suport armonic. Melodiile unei simfonii pe care am îndrăgit-o, le fredonăm în forma lor nudă, dezvelită de orice vestmintă armonică și orchestrală, fără ca, prin aceasta, ele să înceteze a ne emoționa. De ritm însă, pe care unii, pe bună dreptate, l-au numit sufletul muzicii, acestea nu se pot lipsi. Fredonînd cîntecul cîntec „Așa cum ai fost” de Dunaevski, să încercăm a nu respecta decît conturul melodic general al acestuia, împrîmind fiecărui sunet o durată egală. Efectul ar fi cu totul neartistic, deoarece dinamismul emotiv al cîntecului ar dispărea, făcînd loc unei scheme moarte, neînșuflețite. Ne-am da seama atunci că puterea de impresionare a cîntecului depinde nu numai de conturul melodic, adică de raportul dintre sunetele așezate mai jos sau mai sus, ci și de capacitatea acestor sunete de a avea o durată mai lungă sau mai scurtă.

Sunetele muzicale, pe lângă faptul că au denumiri ca do, re, mi, fa etc. care indică înălțimea lor, posedă totodată așa-zisa valoare de treizeci doime, șaisprezeceime, optime, pătrime, doime etc., care ne indică durata lor. Din succesiunea și combinarea nesfîrșit de variată a duratelor sonore, la naștere ritmul. El dă mișcare, viață, impuls expresiei muzicale.

O lege care stă la baza oricărei opere de artă este aceea a unității în varietate. Aceasta înseamnă că prin multitudinea diversă a aspectelor pe care opera le conține, trebuie să străbată anumite coordonate, fire conducătoare capabile a-i imprimă coeziune și unitate. Structura ritmică a unei compoziții, ca și alte laturi ale limbajului muzical, se subordonează acestei legi. Prin înfînțarea varietate a combinațiilor de ritmuri, se simt pulsînd anumite accente a căror revenire regulată, periodică, apare ca o osatură solidă a întregului edificiu ritmic. Din alternarea regulată a momentelor accentuate (trebuie spus că această accentuare se face a desea aproape imperceptibil, pentru a nu fărîmița fraza muzicală) cu cele neaccentuate ia naștere metrul sau măsura. Despre ceea ce reprezintă acestea pentru muzică vă puteți face o idee, gîndindu-vă

la rolul pe care metrul îl joacă în organizarea silabelor unui vers poetic. Iambii, trocheii, spondeii despre care se învață la teoria literaturii sînt tot altele moduri de alternare a silabelor accentuate cu cele neaccentuate; de pildă, unii metri din versificație sînt alcătuiți din două momente: primul, accentuat, celălalt, neaccentuat. Și în muzică există măsuri alcătuite din asemenea două momente (muzicienii numesc aceste momente, timp); un timp tare și un timp slab. De pildă, așa-numita măsură de două pătrimi (2/4). Alți metri poetici constau din trei momente, dintre acestea numai primul fiind accentuat. Măsurile de trei timpuri (de pildă, măsura de trei pătrimi — 3/4) sînt de asemenea foarte răspîndite în muzică. De cîte ori n-ați dansat pe cunoscuta mișcare de vals, alcătuită din trei timpuri, primul dintre ei fiind într-un mod atît de caracteristic reliefat...

Ritmul și metrul se contopesc, după cum se vede, într-o unitate de nedesfăcut, numită de mulți metro-ritm. Pe fondul metric constant, alcătuit prin alternarea regulată a timpurilor accentuați și neaccentuați, se grefează cele mai variate combinații ritmice, provenite din succesiunea diferitelor durate sonore.

Noțiunea de ritm este adesea folosită în viața de toate zilele, cu un sens nu intru totul corespunzător esenței sale. Mulți vorbesc despre un ritm rapid sau lent, accelerat sau rărit.

În realitate, ritmul se referă în primul rînd la gradul de durată al sunetelor muzicale, iar nu la gradul de luteală cu care este cîntată o compoziție. Pentru denumirea acestora din urmă, muzicienii folosesc noțiunea de *tempo*. Intotdeauna compozitorul indică la începutul lucrării gradul de repezițiune cu care trebuie interpretat ritmul acesteia, prin denumiri ca *adagio*, *largo*, *lento*, *lentoissimo* (mișcare foarte rară), *moderato*, *andante*, *andantino* (mișcare potrivită), *allegro*, *allegretto* (mișcare grăbită), *presto*, *prestissimo* (mișcare foarte grăbită) etc. De obicei, cînd intenționăm să ne referim la o anumită parte a unei opere simfonice, sau de cameră, precizăm caracterul mișcării, timpul acesteia și părți. Sînt renumite fragmente simfonice, ca *Allegretto* din Simfonia VII de Beethoven, *Andante Cantabile* din Cvarțetul în re major de Ciaikovski, *Lento* din Simfonia V de Sostakovič, *Adagio* din Sonata lui de Beethoven etc.

Ritm, metru, tempo — iată cele trei aspecte esențiale ale muzicii privite sub aspectul procesului de mișcare pe care ea îl presupune. Distingîndu-se fiecare printr-un anumit specific, aceste trei aspecte convingîtor sînt însă în practica muzicală într-o unitate indivizibilă. Separarea lor este posibilă numai pe plan teoretic, atunci cînd necesități didactice o impun.

S U D A N U L

Tovarășul Emil Telnic, elev la Școala medie mixtă nr. 3 din București, dorește ca „Flacăra” să publice un scurt documentar despre situația din Sudan.

Pe imensa hartă a „Continentului negru”, Sudanul orientat ocupă un loc însemnat, atît ca mărime, cît și ca poziție economică și strategică. În afară de faptul că posedă inepuizabile surse de bogății naturale, țara aceasta, cu o suprafață de peste 2.500.000 km pătrați (de două ori și jumătate mai mare ca Egiptul), controlează, pe o distanță apreciabilă, drumurile maritime britanice de-a lungul Mării Roșii și stăpînește apele aducătoare de belșug ale Nilului, ale cărui ecluze și cataracte de pe cursul superior se află chiar în Sudan.

Cu o asemenea așezare geografică avantajoasă și cu darurile sale naturale, pămîntul roditor al Sudanului ar fi putut dăru, în rîndul său, poporului sudanez o viață dintre cele mai îndestulate. Și așa ar fi fost, dacă, în urmă de decenii, asupra acestui „grădini a Africii” nu s-ar fi abătut urgia cîtopririi colonialiste.

Istoria zbuciumată a Sudanului s-a dezvoltat pe două căi: pe de o parte, lupta necontenită și mereu în creștere a întregului popor (după ultimele date, Sudanul are 8.764.000 locuitori) împotriva dominației colonialiste engleze — instaurate încă de la 1872 — și, pe de altă parte, rivalitatea ascuțită dintre Anglia și Egipt pentru influența în Sudan.

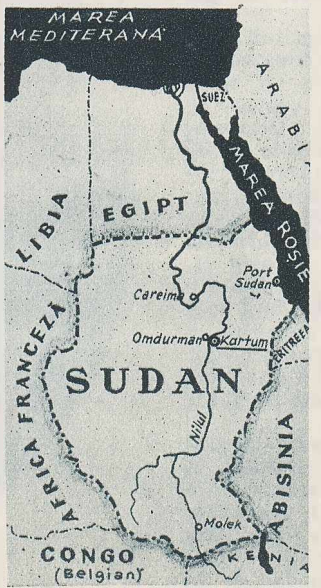
Recunoscînd faptul că valea Nilului reprezintă un tot unitar și neputînd trece cu totul peste interesele Egiptului în Sudan, încă din 1899 Anglia a oferit Egiptului faimosul „condominiu” (administrarea în comun) în Sudan. Partea leului a revenit însă de la început, englezilor, care, la adăpostul firmei acesteia, făiau și spînzuran în Sudan, comportîndu-se ca stăpîni colonialiști față de poporul asuprit și jefuit al Sudanului. Patrioții sudanezi au trebuit să plătească cu sîngele și cu viațile lor fiecare încercare de a se lepăda de jugul colonialist.

În Sudanul gospodărit de colonialiștii englezi, analfabetismul cuprinde 97 la sută din populație, mizeria și foametea fac ravagii, iar numărul medicilor sudanezi nu trece de... 75. Nouăzeci la sută din pămîntul arabil al țării este acaparat de stăpînii englezi, pe ale căror plantații lucrează, din zori și pînă-n noapte, aproape o jumătate de milion de muncitori agricoli-sclavi. De altfel, întreaga producție de bumbac brut a Sudanului este înghitită, ca materie primă, de fabricile din Lancashire (Anglia), în timp ce în Sudan, nu există nici pînă astăzi măcar o fabrică de textile.

Toate acestea au îndrîjit și mai mult lupta sudanezilor pen-

tru înlăturarea dominației engleze. Ideea unității țărilor din valea Nilului a cuprins masele largi ale poporului, atît în Sudan, cît și în Egipt. Sub prestunea luptei populare, Egiptul a denunțat încă din 1951 convenția asupra „condominiului” anglo-egiptean, precum și tratatul din 1936, cu privire la prezența trupelor engleze în zona Canalului de Suez.

Anglia nu vrea însă să renunțe la Sudan. În primul rînd, pentru

*În zorii zilei, o dată cu primele raze
ale soarelui, tinerii planoriști își încep
activitatea.*

Reîntîlnire

PE UN AERODROM SPORTIV

— O să mai auziți de noi, după vacanța de vară, înspre toamnă! — mi-a șoptit la ureche un profesor de istorie, echipat în ținută de parașutist.

Mi-a șoptit aceste cuvinte pe un aerodrom sportiv din preajma Capitalei, cam pe la sfîrșitul lunii aprilie. Peste cîteva luni, el ni le-a reamintit. De data aceasta, printr-o telegramă expediată tot de pe un aerodrom sportiv, însă nu din Capitală, ci de lîngă Constanța. Astfel ne-am reîntîlnit și cu profesorul de istorie, și cu unul de romîna, și cu niște tineri sportivi pe care-i cunoscusem tot în primăvară. Tinerii erau din Medgidia, de la o școală medie — băieți și fete, nici unul mai mare de șaisprezece ani. Copiii aceștia săreau cu parașutele din avioane, cu ușurința cu care la altă școală se joacă oină. În acele frumoase zile de aprilie, peste 150 de elevi de la școala din micul tîrg dobrogean și întregul corp didactic cuceriseră brevete de parașutiști sportivi.

Acum, cînd ne-am reîntîlnit, erau mai puțini, numai douăzeci și șapte. Veniseră aici cu alt scop, la fel de îndrăzneț: zborul cu avionul fără motor — planorism.

Noii piloți, în costumele lor de culoarea cerului, își așteptau rîndul la zborul de antrenament, aliniați în spatele unui tînar care conducea exercițiile: instructorul de zbor Florian Durău. Printre ei, și cei doi profesori. Pe Constantin Olteanu, cel de istorie, nu-l mai prezentăm. El este cel care a sărit cu parașuta, încă de acum două veri, cînd avea 42 de ani, și a tras după el toată școala. Pe toți i-a făcut parașutiști.

Traian Mihai, profesorul de romîna, este mai puțin cunoscut. A venit doar de un an la școala din Medgidia. Pînă atunci, fusese învățător la școala din Valea Dacilor, tot în Dobrogea. Și, fiindcă la școala asta din Medgidia, în

afară de carte se mai practică și sportul — și încă sportul cel mai îndrăzneț — fostul învățător de la Valea Dacilor s-a adaptat... obiceiului locului și a ajuns și el parașutist și pilot la zboruri fără motor, la fel cu elevii cărora le predă romîna și cu colegii săi, profesorii. Ca să fim preciși: Școala medie mixtă din Medgidia are un corp didactic format din 19 profesori. Dintre ei, 17 fac sport: parașutism și planorism. Împreună cu cel de istorie, profesorul de romîna a condus, în ultima vacanță, prima

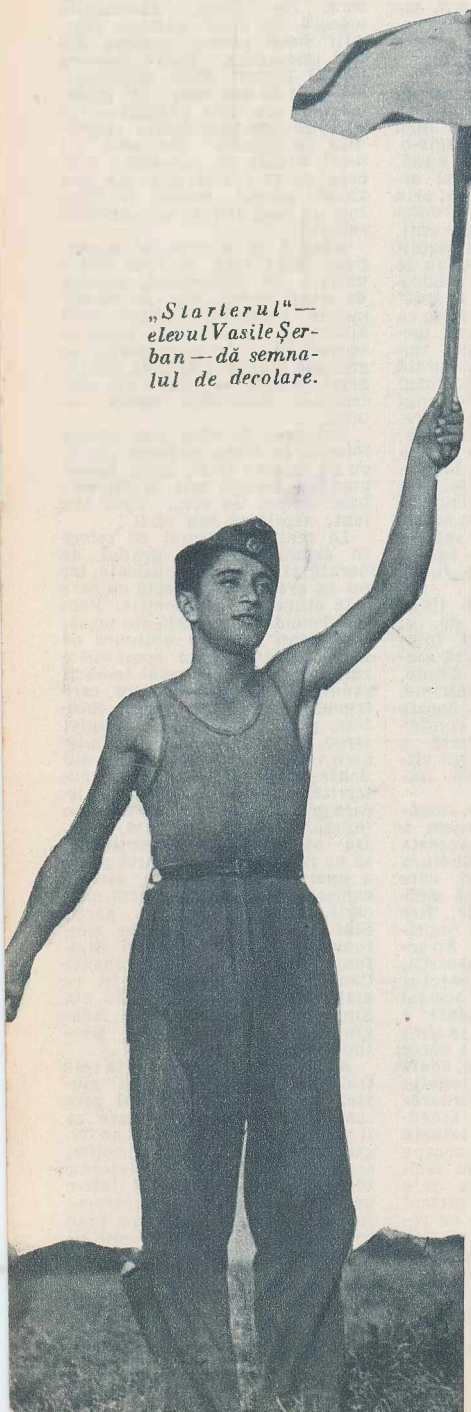
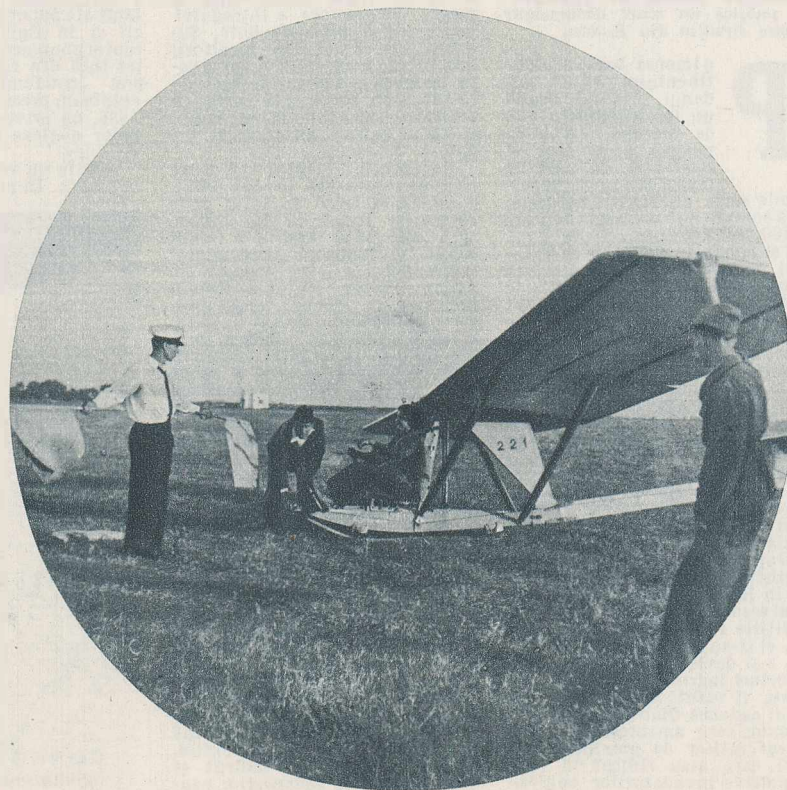
tabără sportivă a Ministerului Învățămîntului Public.

Ne-am regăsit pe aerodrom cu mulți dintre școlarii aceia care, în primăvară, luaseră brevete de parașutiști. L-am reîntîlnit și pe Benoni Mogoșanu, și pe Eugen Stoian, și pe Ilie Mușat, și pe Eugen Lețea, și pe încă mulți alții, elevi la Școala medie sau la Școala profesională a uzinelor I. M. U. M.

În schimb, pe Maria Stan am văzut-o aici pentru prima dată: cunoștință nouă. În primăvară, ce n-ar fi dat să devină și ea parașu-

*„Starterul” —
elevul Vasile Șerban — dă semna-
lul de decolare.*

După ultimele sfaturi ale instructorului, eleva Maria Stan va pleca în zbor.

istă! Nu se putea; nu împlinise vârsta reglementară: n-avea 16 ani. Acum, când îi are, s-a grăbit să-și ajungă colegii. În timpul vacanței, a cucerit în această tabără de sport două brevete: pe cel de pilot de avion fără motor și pe cel de parașutist sportiv. Azi, Maria Stan e cel mai tânăr pilot. O îndrăgesc și colegii, și instructorii. Când Maria Stan pleacă în zbor de antrenament, unii se grăbesc să-i așeze în planor balastul care să-i compenseze lipsa greutății reglementare — e micuță și n-are decât 50 de kilograme! Alții îi așază o perniță, care s-o ridice la nivelul manșei!...

Marioara — cum i se spune familiar pe aerodrom — a venit la școala asta de planorism cu consimțământul tatălui ei, muncitor la Medgidia. Mama ei se cam codea să-și lase fata să se plimbe „pe sus”. Într-o zi, a venit s-o ia acasă:

— Să-mi dați fata!

Nimeni nu s-a opus. I s-a cerut însă o favoare: Marioara să facă o ultimă demonstrație de zbor, chiar în fața mamei sale. Instructorii îi cunoșteau pregătirea și calitățile. Mama a acceptat.

Maria Stan, fără pic de emoție, cu calmul caracteristic sportivilor îndrăzneți, a executat în aer, cu măiestrie și curaj, toată gama de manevre învățate și a coborât în viraje, perfect, pînă la locul unde se găsea maică-sa.

— Am o fată de ispravă! — a zis mama, mîndră de fiica ei și, prin această frază, și-a dat consimțământul.

Maria Stan nu avusese consimțământul mamei. În schimb, colegul ei, Niculae Vilceanu, nu-l avea pe al tatălui. Și astfel, la aerodrom, s-a prezentat într-o zi meșterul mecanic Cherciu Vilceanu, de la uzinele I.M.U.M. din Medgidia, cerînd reîntoarcerea la domiciliu a fiului... rătăcitor prin văzduh (rătăcitor cu aprobarea parțială a mamei). Dar, în fața unei demonstrații de zbor executate de fiul său, meșterul a exclamat:

— Cu un asemenea băiat!... Aceasta a ținut loc de consimțământ.

...Ana Toader este bucătăreasă la internatul școlii medii din Medgidia. Pe locul unde muncește, toată lumea face sport.

Pînă și tovarășul ei de muncă, bucătarul Stan Matic, sare cu parașuta! De ce să nu facă și ea sport? Și ce-i dacă-i bucătăreasă? Ce, n-are timp și de sport? Are abia 23 de ani!

S-a prezentat și ea profesorului de istorie. La școala asta, el se ocupă cu sportul. Ana Toader i-a spus cam așa:

— Luați-mă în tabăra sportivă pentru planorism. Am să am grijă și de masa băieților și am să-nvăț să zbor...

Dorința ei a fost realizată. Ana Toader a început să zboare; instructorii erau mulțumiți: promitea să devină o bună planoristă. Pînă la urmă, a avut însă ghinion. Să nu credeți cumva că a suferit vreun accident sau s-a speriat de înălțime! Nu! A respins-o comisia de examinare. Motivul: n-avea șapte clase elementare, ci numai vreo trei. Ana Toader nu s-a supărat. S-a reîntors la Medgidia. A ținut însă să „avertizeze” comisia că se va reîntoarce.

— Tot mă fac eu aviatoare. Pentru asta, mă apuc de învățatură. Într-un an, doi...

În ziua reîntîlnirii noastre, s-a terminat și cu tabăra sportivă. Se redeschideau școlile. Profesorii se întorceau la catedre, elevii în bănci. Pe peronul unei gări, profesorul de istorie, ca și în aprilie, îmi face o nouă invitație:

— Să ne vizitezi și la anul, tot pe un aerodrom sportiv. Ai să ne vezi. Vom trece la zborul cu motor. Pînă atunci, mai cresc și băieții!

Maria Stan se amestecă în vorbă:

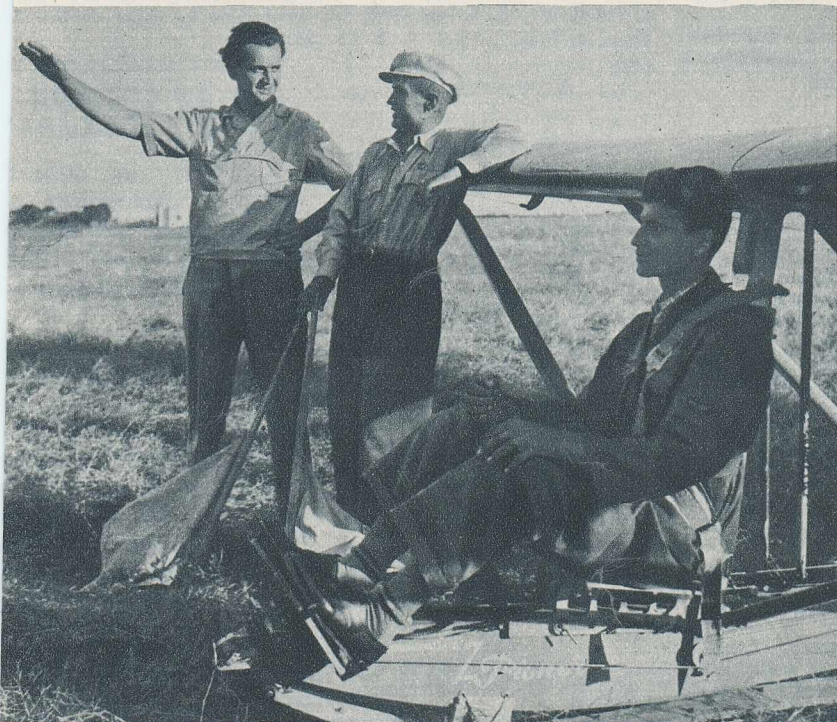
— Dar fetele? Ele nu cresc?

— În sport și fetele-s băieți! — răspunde scurt profesorul de istorie.

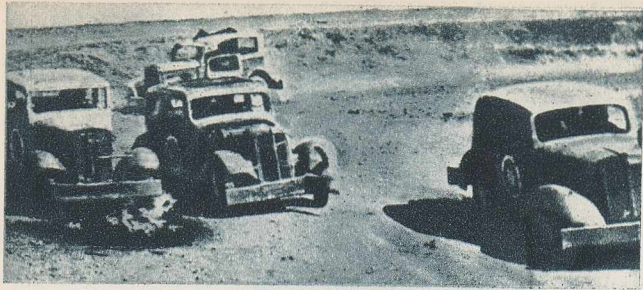
F. URSEANU

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Mai sînt cîteva clipe pînă ce planorul își va lua zborul. Traian Mihai, profesor de romînă (stînga), și Constantin Olteanu, profesor de istorie (dreapta), discută despre... vînt. În zilele de zbor, meteorologia este obiectul lor principal...

Urmărindu-și colegii...

In auto-catch, se petrece ca într-o vânătoare sălbatică, pînă cînd pe pistă nu mai rămîne decît o singură mașină capabilă să meargă,

LUPTA ÎNTRE AUTOMOBILE

— Pe dracu', frică!
Enervat, Theo ridicase glasul, atrăgînd atenția consumatorilor de la mesele din jur. Sorbi cu sete din halba cu bere și continuă ceva mai calm:

— Doar nu ți-oi fi închipuind că bobule e un joc de copii... Altceva mă face să ezit...

— Nu văd ce! — îl întreruse omul din fața sa și în colțul gurii îi apăru un zîmbet mîerșos. Se oferă doar un procentaj serios din încasări...

— Ei, tocmai asta e!
— Așadar, crezi că se vor face încasări slabe, că n-o să vină public?

— Exact. Nu vezi că la catchul obișnuit, și chiar la cel între femei, sălile-s mai mult goale? Crezi că auto-catchul o să stîrnească mai mult interes?

— Ha-ha-ha! Ce naiba, dragă Theo, credeam că ești mai deștept! Ți-am spus că afacerea e finanțată de un american... Ai auzit pînă acum de vreun organizator sportiv american mort în mizerie?

— Nu, într-adevăr. Asta-i numai pentru sportivi, nu și pentru organizatori.

— Hm! Vorbești ca un roșu...

— Vorbesc ca un om care simte mizeria dîndu-i tîrcoale. Și nu un om oarecare. Unul care-i cunoscut în lumea sportului, unul care a obținut multe succese pe pîrțile de bob...

Theo ridicase iar glasul. Omul din față căuta să-l liniștească.

Repede, afară din automobilul răsturnat! Mașina va lua drumul cimitirului de automobile. Uneori, nici conducătorul ei nu mai are mult pînă să ia un drum asemănător...

— Uite ce e, Theo, cred că am să obțin pentru tine condiții mai avantajoase. Ai dreptate, ești un nume cunoscut, un nume care o să atragă publicul...

★

Și într-o zi, Munchenul a fost invadat de o publicitate în stil mare. Panouri, afișe, anunțuri la radio și în ziare, știri și reportaje vesteau mûnchenezilor că vor putea vedea, în curînd, pe pista de întreceri automobilistice „Amor”, un nou gen de întreceri „sportive”, marca „senzație mondială” numită „auto-catch”, la care participă, printre alții, și cunoscutul bober Theo Kitt.

Cei ce au avut curiozitatea (nu prea mulți la număr) să asiste la mult trimbițată reuniune de „auto-catch” au putut vedea pe pista de la „Amor” scene de adevărat coșmar pentru orice muritor de rînd, dar mai ales pentru automobilisti. Închipuiți-vă o întrecere în care toți participanții caută să scoată din cursă pe ceilalți adversari, „agățîndu-le” o roată, tampo-nindu-i sau folosind orice alt procedeu — pentru că, în catch, totul, absolut totul este permis și... corect. Pleacă în cursă șase automobiliști și termină, cu mașina oarecum „teafără”, numai unul. Acesta este învingătorul. Desigur, se înregistrează destule accidente în aceste întreceri — mai ușoare, mai grave sau chiar mortale. Dar ce contează viața unui om

pentru organizatorul care face din sport o bună afacere? Ce-i drept, însă auto-catchul nu s-a dovedit o bună afacere nici la Munchen, nici la Stuttgart, Köln sau în alte orașe din Germania apuseană. Toată publicitatea a fost zadarnică. Masele populației vest-germane au arătat că nu le interesează acest nou sport „made in S.U.A.”.

Jocuri distractive

ELECTRICITATE

ORIZONTAL: 1) Parte a mașinii electrice în care se produce un curent electric (pl.) — Zeița agriculturii la romani. 2) Gaz folosit la firme luminoase pentru obținerea unei lumini roșii-portocalii — Kilowatt — Unitate de măsură a tensiunii electrice. 3) Obligatoriu — Avocat — Monarh... din regnul animal. 4) Oraș antic în Palestina — Preferat — Cal-putere. 5) Foi de tablă groasă — Mașină formată dintr-un cilindru, folosită pentru a exercita presiuni de-a lungul suprafețelor cilindrice asupra unor materiale. 6) Pronume — Unitate de inductanță ($y = i$) — Lucrează pămîntul. 7) La fel... — Aparat bazat pe vibrațiile sunetelor transmise la distanțe printr-un curent electric. 8) Oraș în Somalia — Primește energie electrică și produce energie mecanică — Începutul unei zone... 9) Savant rus care a descoperit presiunea de radiație a luminii — Cel ce poartă același pronume. 10) Element bun conductor de electricitate — Început de veselie. 11) A trăgăna — Transmisă prin radio. 12) Atom încărcat cu electricitate — Nota scriitorului — Se înfiripă mai ales în luna mai. 13) Pronume demonstrativ — Cel ce creează.

VERTICAL: 1) Producerea unei forțe electromotoare într-un circuit electric, prin varierea fluxului magnetic — Cunoștea. 2) Rudă — Magistrat roman — To-

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
1	S	M	A	O	R				I	R	E	S		
2	H	E	O	N		K	W		V	O	L	T		
3		A	U			A	V		L	E	U			
4		M					T				C	P		
5				O							T			
6				H						A	R	A		
7	I	D	E	M		M	E	G	R	F	O	N		
8			L		M						Z	O		
9			E	E						P	I	E		
10	S		M	A	I	M	A		N	E				
11	T	R	E	A				E	M	I	S	A		
12	I	O	N		N	S			I	D	I	A		
13	A	S	T	A				C	R	E	A	T	O	R

cit. 3) Inzestrat — Corp simplu. 4) Denumirea engleză, prescurtată, a Organizației Națiunilor Unite — Unitate de rezistență electrică în sistemul MKSA — Fiul felahului. 5) Roți mici — Prima hidrocarbură din seria parafinelor. 6) Rîu în Siberia — Tub electronic cu cinci electrozi, folosit ca amplificator de înaltă frecvență — Jumătate de scut. 7) Unitate de putere electrică — Ansamblu de conducte care servesc la transportul energiei electrice. 8) Savant

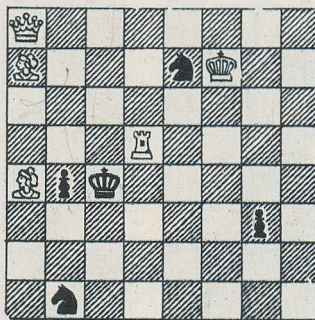
sovietic ale cărui studii a contribuit la realizarea lămpilor cu lumină rece (189-1951) — Pronume. 9) Diviziune a istoriei universale — Posesiv — Cînd se cor-sumă un amper!... — Gol-tă de aer. 10) Într-o piesă de teatru — Taifas — Tutit. 11) Conductor electric — În receptorul telefonului. 12) Domiciliul producătoarelor de miere — Electrozi pozitivi — Zecmetri pătrați. Cuvinte rare: UMA — EII — LAF.

ȘAH — ȘAH — ȘAH

PROBLEMĂ

de F. Matousek

Premiul II la concursul C.C.F.S. din R. Cehoslovacă, 1954

Mat în 3 mutări

(Controlul poziției. Alb: Rf7, Da8, Td5, Na4, Na7. Negru: Rc4, Cb1, Ce7, Pp.b4, g3).

DEZLEGAREA JOCURILOR APĂRUTE ÎN NUMĂRUL TRECUT

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

ORIZONTAL: 1) Bolșevici — Ob. 2) Petrograd — R. 3) Teze — T — Etape. 4) Urale — Stat — S. 5) Mare — Ață — Ait. 6) A — E — Gri — M — Sl. 7) Np — Comuniști. 8) Orel — Iță — Tot. 9) Văpaia — Va — Ro. 10) Avînt — Razliv. 11) De — Inel — Acs. 12) Tăiași — Artek.

VERTICAL: 1) B — Tumanova — T. 2) Operă — Pravda. 3) Lezare — Epici. 4) Stele — Clan — A. 5) Er — E — Go — Ijit. 6) Vot — Armia — Ni. 7) Ig — Știut — Re. 8) Cretă — Navală. 9) Iată — Mi — Az — R. 10) Dată — St — Lat. 11) O — P — Istorice. 12) Brestlitovsk.

VERSURI ASCUNSE

„Vreau, ca o baionetă, versul să se-mpline,
Vreau, ca din carte, printr-o ochi-
lor bucurie,
Din mine — fericită mărturie —

În mușchii istovii să-și scurgă vrere
Zămislitoare și răscolitoare, putere
VLADIMIR MAIAKOVSK
— FOEMUL LUI OCTOM
BRIE

PENTRU CITITORII REVISTEI „FLACĂRA”

Anunțăm pe cititorii noștri că prelungirea a bonamentelor la revista „Flacăra” pe anul 1956 se face pînă la 20 decembrie 1955.

Pentru a-și asigura procurarea revistei, cititorii sînt rugați a se abona din timp, abonamentele putînd fi făcute la oricare oficiu poștal din țară, la factorii poștali sau la difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

REDACȚIA: BUCUREȘTI Casa Poștală 7
PIAȚA ȘCÎNTEII Tel. 7.60.10 Int. 1788

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR

3 luni: 9 lei
6 luni: 18 lei
un an: 36 lei

Carnet extern

de V. SAVIN

ATENȚIUNE! PERICOL DE PACE!

Acest semnal de alarmă nu-l trag numai maccarthy-ii de pe un mal și celălalt al Atlanticului, ci, uneori, și acei politicieni în sutană care se tem de pace tot atât de mult cât se teme — după cum ei înșiși pretind — diavolul de tămăie. „Coexistența se dovedește a fi o utopie, cu atât mai primejdioasă cu cât ea poate — sub falzele ei culori pacifiste — să adoarmă occidentalul și să-l facă să devieze de la linia principală a politicii sale unitare” — scrie preatul iezuit Messineo, în revista clericală „Civiltà Cattolica”, ce apare la Roma.

Pe acest padre belicos orice perspectivă de întărire a păcii îl sperie. Și, hotărât să nu lase „occidentalul” să „adoarmă”, se apucă zor-nevoie să bată toaca propagandei războinice.

Nu mai că toaca aceasta sună din ce în ce mai hodoroșit. Ea repugnă popoarelor, care vor destindere și coexistență pașnică, nu ațtări și isterie războinică!

CELE MAI SIGURE INDICII

Este bine cunoscută mania unora dintre publicațiile americane de a face fel de fel de sondaje în rîndurile „opinie publice”, menite a susține una sau alta dintre tezele redacției respective. Adesea, prin aceste „anchete”, ele par a-și fundamenta punctele de vedere. De foarte multe ori, însă, zărele respective nimeresc... cu oștea în gard.

O asemenea direcție a luat-o, nu demult, și oștea revistei americane „Look”, publicînd, printre altele, rezultatul unui „sondaj” cu tema: „pentru ce considerați comunist pe cutare sau cutare cetățean?” Iată cum arată multe dintre răspunsurile primite: 1) „Vorbea mult de pacea mondială...”; 2) „Era bine crescut...”; 3) „Nu mergea la biserică...”; 4) „Nu era cu noi...”; 5) „Am văzut o hartă a Rusiei agățată pe peretele camerei sale...”; 6) „Își aducea în casă oameni care păreau străini...”; 7) „Avea un aparat fotografic străin și a luat câteva imagini de

pe podurile din New-York...”; 8) „Știu că este comunist — iată tot. Nu aș putea însă să vă spun cum și de ce o știu...” etc. etc.

Ce scop o fi avînd un asemenea „sondaj”? Oare ca să arate cât de mărginiți sînt acei ce răspund la întrebări? N-am crede. Mai curînd ni se pare că el este făcut pentru a se băga în capul cetățeanului american că trebuie să se ferească de toți acei care vorbesc de pace, sînt bine crescuți, nu merg la biserică, primesc vizite, au aparate fotografice etc. etc. Adică, să se aștze neîncrederea între oameni, să fie asmuțiți unii împotriva altora, să se intensifice isteria războinică și anticomunistă.

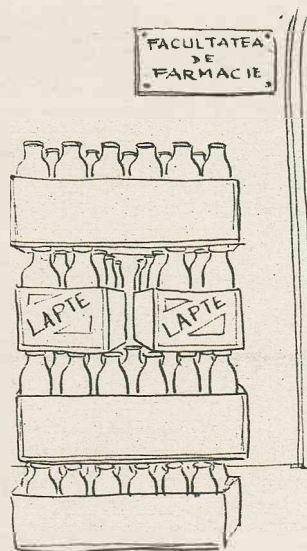
A VENIT LĂPTARUL!...

Astă-vară, pe avizerul Facultății de farmacie din Paris, a apărut un anunț: „Societate importantă pentru aprovizionarea cu lapte oferă studenților, în timpul vacanței, posibilități de muncă constînd din transportul la domiciliu, în localitățile și pe plaja litoralului normand, al laptelui sterilizat, în sticle”.

Vacanța s-a terminat demult și studenții s-au reîntors la cursuri. Burtă-verzimea care a fost servită astă-vară cu lapte sterilizat, la sticlă, în vilele de pe litoralul normand, s-a reîntors și ea în saloanele Parisului sau a plecat și-și alunge spleen-ul la Monte Carlo ori la Biarritz. Se apropie sezonul de iarnă și studențimea pariziană se întreabă, cu legitimă curiozitate: ce „ocupații” i se mai rezervă pentru acest anotimp? Spălătul farfurilor în bucătăriile barurilor din Montmartre, lustruitul pantofilor sau căratul coșnițelor pline din hale?...

Dar, la urma urmei, pentru ce atîta

rămășiță? Doar și la Paris se bea lapte sterilizat. Și încă transportat în sticle, la domiciliu!...

ÎNTR-O PĂDURE DIN LOMBARDIA

Cîți poeți n-au cîntat frumusețile Italiei! Mulți dintre ei, și pe cele ale bătrînei cetăți milaneze; și poate că, printre aceștia, și unii care au fost emoționați de farmecul pădurii Gallarate din apropiere de Milano.

Dar nici unul dintre ei, desigur, nu s-a gîndit că, în anul domnului 1955, în această pădure se va descoperi o rămășiță vie a erelor în care oamenii își găseau salvarea de urgență, adăpostindu-se în străfunduri de păduri.

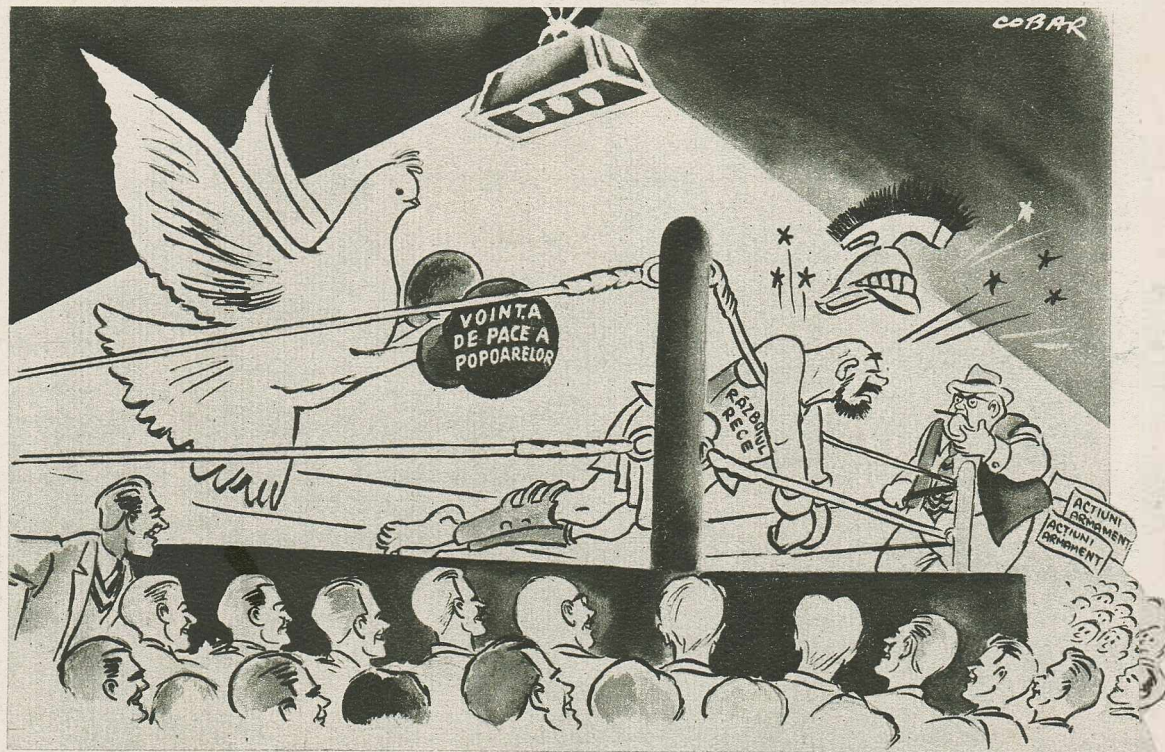
Rămășița aceasta vie — dacă un asemenea adjectiv se mai poate acorda unei femei în vîrstă de 47 ani, slabă, numai piele și oase, și avînd drept veșmînt niște zdrențe și drept locuință... o umbrelă — poartă numele de Irma Ugliana. Negăsind nici de lucru și nici locuință, ea a trăit aproape un an în pădure, hrînindu-se cu ceea ce codrul îi putea oferi.

Cît despre urgența care a determinat-o să ia calea codrului, ducîndu-și cu sine toată averea sa, adică umbrela, e ușor s-o identificăm: „raiul” capitalist!...

BUSINESS ÎN NIGERIA ORIENTALĂ

Din Nigeria Orientală, agenția americană Associated Press comunica, nu demult, că un comitet guvernamental a luat o măsură salutară de stîrpire a speculei și de acordare de înlesniri de plată pentru cumpărătorii unor anumite „obiecte” de uz casnic. E vorba de specula la care se dedau în ultimii ani „întreprinzătorii” de pe piața „liberă” a vînzărilor de femei. După cel de-al doilea război mondial, numeroși nigerieni, fiind lăsați la vatră cu oarecari sume de bani în buzunare, au provocat o creștere exagerată a prețului acestei „mărți”. Pentru a pune capăt tulburării economice” ivite, comitetul guvernamental a fixat ca preț maximal de cumpărare și vînzare a unei soții, suma de 30.000 franci francezi, recomandînd în același timp dezvoltarea sistemului vînzărilor pe credit.

Se spune că, de neocaz, la aflarea acestei vești, o duzină de mari bancheri americani au făcut icter. Și faptul e explicabil: cu o sumă atît de modestă (se știe cît de depreciat e francul francez!), în S.U.A. ei nu pot face nici cel mai modest business!...

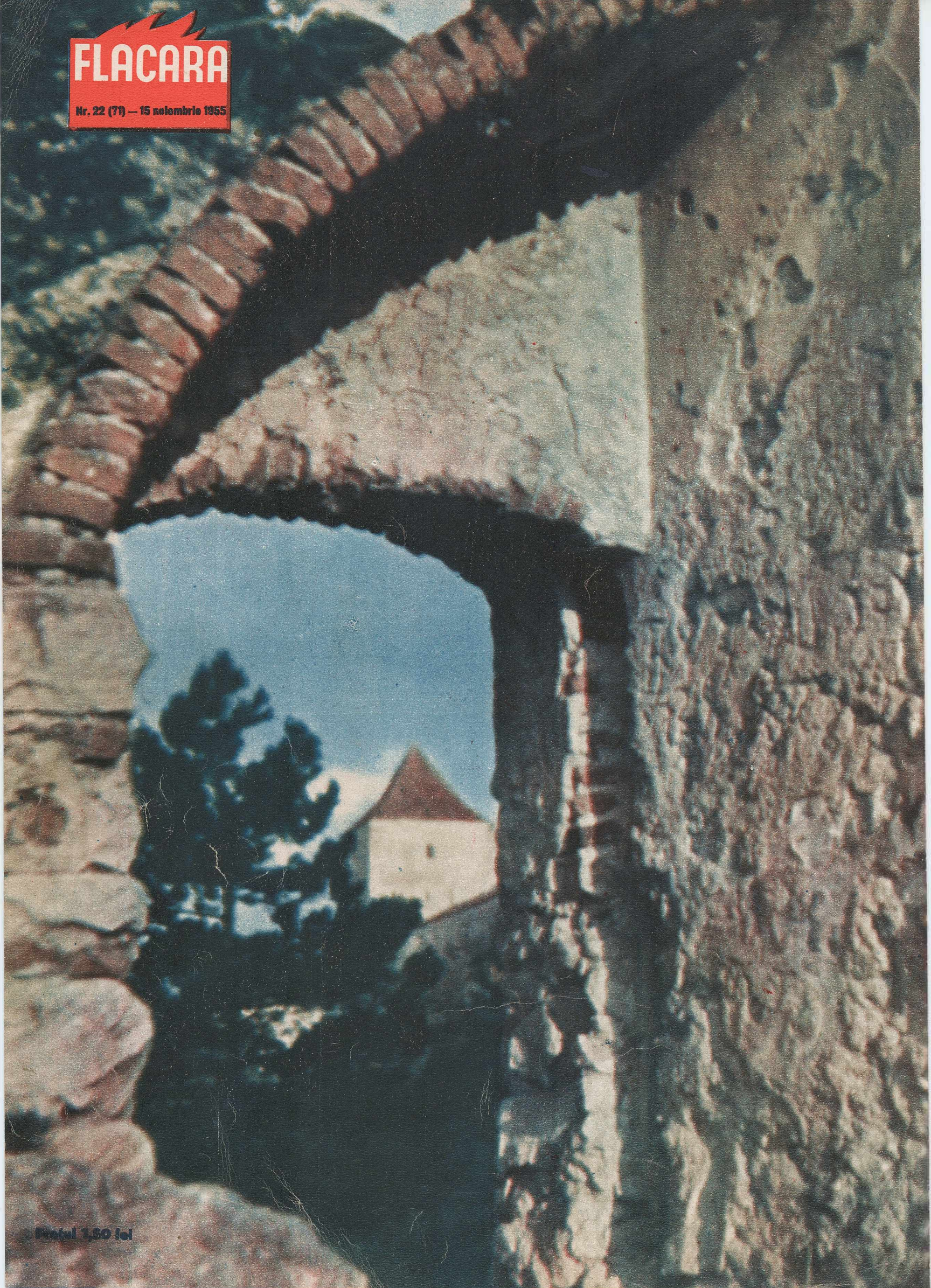

Războiul rece: — Cît timp lovește cu mînușile astea, nu pot să-i fi în piept!...

Desen de NEL COBAR

FLACARA

Nr. 22 (71) — 15 noiembrie 1955

Prețul 1,50 lei